

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิจัยกรณีศึกษา

นายณัฐดนัย บุตรพลับ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

PARTICIPATORY ACTION RESEARCH OF TEACHERS AND STUDENTS FOR REDUCING
STUDENTS' CLASSROOM UNDESIRABLE BEHAVIORS OF LOWER-SECONDARY SCHOOL
STUDENTS: A CASE STUDY RESEARECH

Mr.Natdanai Butplub

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research Methodology
Department of Educational Research and Psychology
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2012
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและ
นักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิจัยกรณีศึกษา

โดย

นายณัฐดนัย บุตรพลับ

สาขาวิชา

วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รัชกุลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ แกมเกตุ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร.วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์)

ณัฐดนัย บุตรพลับ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิจัยกรณีศึกษา. (PARTICIPATORY ACTION RESEARCH OF TEACHER AND STUDENTS FOR REDUCING STUDENTS' CLASSROOM UNDESIRABLE BEHAVIORS OF LOWER-SECONDARY SCHOOL STUDENTS: A CASE STUDY RESEARCH) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ดร.อวยพร เรื่องตระกูล, 195 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (2) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ (3) ศึกษาผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะแรกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจเพื่อสำรวจลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และเอกสารเชิงประจักษ์ และระยะที่สองใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลองแบบศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง เพื่อศึกษากระบวนการและวิเคราะห์ผลของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วย สถิติพื้นฐาน และสถิติทดสอบ t-test independent

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมี 3 ด้าน ได้แก่ การไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน พฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน และขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน โดยพฤติกรรมที่พบมากที่สุด คือ (1) คุยเล่นหยอกล้อกับเพื่อนระหว่างเรียน (2) ใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อการสื่อสาร (3) เล่นเกม ฟังเพลงหรือใช้งานแอปพลิเคชันต่างๆ อาทิ facebook, โปรแกรมสนทนา (line) ฯลฯ (4) อ่านการ์ตูน อ่านหนังสือ หรือทำงานอื่นระหว่างเรียน และ (5) ขออนุญาตออกนอกห้องเรียนโดยไม่มีสาเหตุ หรือขออนุญาตออกนอกห้องเรียนเป็นเวลานานเกินความเหมาะสม ตามลำดับ

2) กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีกระบวนการดำเนินการวิจัยแบบ PDCA มี 2 วงจรคือ (1) ผู้วิจัยกับครู โดยขั้นตอน P ผู้วิจัยกับครูร่วมกันวางแผนการดำเนินการวิจัยฯ ขั้นตอน D ครูเริ่มดำเนินการวิจัยในวงจรที่ 2 ตามแผนที่วางไว้ และผู้วิจัยเก็บข้อมูลการดำเนินการวิจัยฯของครู ขั้นตอน C ครูและผู้วิจัยตรวจสอบกระบวนการดำเนินการวิจัยฯของครู และขั้นตอน A ครูและผู้วิจัยสะท้อนผลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการวิจัยฯของครู (2) ครูกับนักเรียน โดยขั้นตอน P ครูกับนักเรียนร่วมกันวางแผนเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ขั้นตอน D ครูและนักเรียนเริ่มดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ขั้นตอน C ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียน และขั้นตอน A ครูและนักเรียนสะท้อนผลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....ลายมือชื่อ.....

สาขาวิชา.....จิตวิทยาการวิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา.....2555.....

5483818527: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH METHODOLOGY

KEYWORDS: PARTICIPATORY ACTION RESEARCH / CLASSROOM UNDESIRABLE BEHAVIORS

NATDANAI BUTPLUB: PARTICIPATORY ACTION RESEARCH OF TEACHERS AND STUDENTS FOR REDUCING STUDENTS' CLASSROOM UNDESIRABLE BEHAVIORS OF LOWER-SECONDARY SCHOOL STUDENTS: A CASE STUDY RESEARCH. ADVISOR: ASSOC. PROF. AUYPORN RUENGTRAKUL, Ph.D., 195 pp.

The purposes of this participatory action research were: 1) to survey the secondary school students' classroom undesirable behaviors; 2) to study the process of participatory action research for teachers and students in order to reduce the lower-secondary school students' classroom undesirable behaviors; and 3) to study the effects of participatory action research in reducing the lower-secondary school students student' classroom undesirable behaviors. This research was divided into two phases: in the first phase, a survey which explores the secondary school students' classroom undesirable behaviors; and in the second phrase, a quasi-experimental design which consists of the pre-test and post-test design with nonequivalent group was carried out. The data was analyzed using several methods: content analysis, analytic induction, descriptive statistic and t-test independent.

The research findings were summarized as follows:

1) The most classroom undesirable behaviors include the following: (1) talking and playing (2) using mobile phones (3) playing games and listening to music on mobile phones game (4) reading comics or doing other work in class and (5) leaving the classrooms without any reason, the students' classroom undesirable behaviors can be divided into three categories, i.e, class non-participation; class disruption; and class irresponsibility.

2) This participatory action research employed two Plan-Do-Check-Act (PDCA) cycles which involve the following participants; (1) Researcher – Teachers: step P, researcher and teachers jointly plan of research process. Step D, started research in cycle 2 as planned and researcher collected information on the research of teachers. Step C, teachers and researcher monitoring the implementation process PAR of teachers. and step A, teacher and researcher reflect on the PAR of teachers. (2) Teachers – Students: step P, teachers and students together a plan to reduce students' classroom undesirable behaviors. Step D, teachers and students begin as planned. Step C, teachers and students together determine students' behaviors in classroom. and step A, teachers and students reflect on the students' classroom behavior.

3) The experimental group with lower classroom undesirable behaviors lower than that of the control group was statistically significant at .05 after receiving the PDCA treatment.

Department: Educational Research and Psychology Student's Signature.....

Field of Study: Educational Research Methodology Advisor's Signature.....

Academic Year: 2012.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. อวยพร เรืองตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ท่านได้กรุณาใช้เวลาในการให้คำแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆอย่างดียิ่งตั้งแต่เริ่มการศึกษาจนกระทั่งสิ้นสุดการทำวิทยานิพนธ์ จนทำให้ข้าพเจ้าสามารถสำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปีการศึกษา และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตการทำงานในวงการศึกษาต่อไป

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณี แกมเกตุ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.วันทยา วงศ์ศิลป์ ศึกษานิพนธ์ภายนอกมหาวิทยาลัยที่ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบและแก้ไขในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช และคณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา และภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา ที่คอยให้คำแนะนำและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ข้าพเจ้าและงานวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ และนักเรียน โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ) ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ และทำให้ข้าพเจ้าสามารถดำเนินการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์สาธิต จันทรวินิจ อาจารย์ ดร.อารยา ผลธัญญา อาจารย์กัญยรัตน์ สอาดเย็น และอาจารย์อุรปริย์ เกิดในมงคล ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้และให้คำแนะนำที่ดีตั้งแต่ต้น

ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนร่วมรุ่น สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา นอกเวลาราชการ รุ่น 10 ที่คอยให้กำลังใจและเป็นกัลยาณมิตรที่ดี คอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนกำลังใจในเรื่องเรียนและเรื่องงานเสมอมา

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสนั่น คุณแม่ชูทรัพย์ บุตรพลับ คุณยายพลอย ตงฉิน คุณน้ากระสินธุ์ ตงฉิน และคุณพี่ชนิดา บุตรพลับ และญาติๆทุกท่านที่ร่วมเป็นผู้สร้างรากฐานของชีวิตและให้การสนับสนุนในทุกๆด้าน ทั้งโอกาสทางการศึกษา กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ ด้วยความปรารถนาดีตลอดมา จนทำให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนและการ ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน.....	7
ตอนที่ 2 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	32
ตอนที่ 3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR).....	45
ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	61
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	63
การวิจัยระยะที่ 1	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
การวิจัยระยะที่ 2	67
กรณีศึกษา.....	67
ตัวแปรที่ศึกษา.....	68

	หน้า
แบบแผนการทดลอง.....	69
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
ตอนที่ 1 ผลการวิจัยระยะที่ 1	87
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	87
สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	87
ตอนที่ 2 ผลการวิจัยระยะที่ 2	97
ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง	98
ผลการศึกษาระบบการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลด พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	105
ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลด พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.....	120
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	128
สรุปผลการวิจัย.....	130
อภิปรายผลการวิจัย.....	133
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้.....	136
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	138
รายการอ้างอิง.....	139
ภาคผนวก.....	147
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	148
ภาคผนวก ข เอกสารขอความร่วมมือสำหรับการวิจัย.....	150
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	157
ภาคผนวก ง คະແນວແບບວັດຖຸກຳລັງທີ່ບໍ່ພຶງປະສົງໃນຊັ້ນຮຽນຂອງ กลุ่มตัวอย่าง(กรณีศึกษา)	193
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	195

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	วิเคราะห์ลักษณะการแสดงออก(พฤติกรรมบ่งชี้)ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ในชั้นเรียน.....	14
2.2	เปรียบเทียบลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ มีส่วนร่วม.....	46
2.3	ขั้นตอนการดำเนินการของเทคนิค AIC.....	57
3.1	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1.....	64
3.2	การดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง.....	65
3.3	ขั้นตอนการดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง.....	70
3.4	การประสานงานและสำรวจข้อมูลเชิงพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการทดลอง...	71
3.5	การปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครู(วงจรถี 1)	73
3.6	การปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครู กับนักเรียน (วงจรถี 2).....	75
3.7	ตารางสรุปเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	83
4.1	ตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเพื่อหาชั้นเรียนที่มีสภาพปัญหาพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์.....	88
4.2	ตัวอย่างข้อมูลพฤติกรรมในการวิจัยระยะที่ 1 เอกสาร.....	91
4.3	ข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนจากการสัมภาษณ์ครู สัมภาษณ์นักเรียนและการสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียนของผู้วิจัย.....	95
4.4	ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง.....	101
4.5	สรุปตัวอย่างสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของกลุ่ม ทดลอง.....	102
4.6	สรุปตัวอย่างสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของ กลุ่มควบคุม.....	104
4.7	ขั้นตอนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม(AIC)ของผู้วิจัยกับครู.....	108
4.8	ตัวอย่างผลการตรวจสอบการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างผู้วิจัยกับครู (PAR 1).....	111

ตารางที่	หน้า
4.9	สรุปการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู(PAR 1)..... 113
4.10	ขั้นตอนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม(AIC)ของครูกับนักเรียน..... 114
4.11	ตัวอย่างผลการตรวจสอบการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างครูกับนักเรียน (PAR2)..... 117
4.12	สรุปการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูกับนักเรียน (PAR2)..... 119
4.13	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน..... 121
4.14	สรุปผลการเปรียบเทียบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..... 123
4.15	ผลการเก็บข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเชิงคุณภาพ กลุ่มทดลอง 124
4.16	ผลการเก็บข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเชิงคุณภาพ กลุ่มควบคุม 126

สารบัญญภาพ

รูปที่		หน้า
2.1	จำนวนดาวที่เด็กได้รับในแต่ละวันเนื่องจากการทำงานทันเวลา ในแต่ละชั่วโมง.....	21
2.2	ผลการใช้เบียร์รถกร.....	22
2.3	การสังเกตตนเองของเด็กแต่ละคน.....	27
2.4	บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม 8 ขั้น.....	38
2.5	วงจรกิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ Stephen and Robin.....	48
2.6	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	62
3.1	แบบแผนการทดลอง.....	69
3.2	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80
4.1	โครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสาธิตวิทยา(นาม สมมติ).....	99
4.2	ขั้นตอนการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ)	100
4.3	วงจรกิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ Stephen and Robin.....	106
4.4	เปรียบเทียบเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนจาก การวัด 2 ครั้ง.....	122

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงวัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาสูงส่งผลให้พฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่เหมาะสม หรือรุนแรงตาม อารมณ์ เช่น รักชอบอะไร ก็รักจนหลง ชอบจนคลั่ง ต่อต้านเหตุการณ์บางอย่าง เป็นต้น เนื่องจาก วัยรุ่นมีอาการอ่อนไหวง่าย ถ้าผิดหวังหรือไม่ได้ดังใจจะเสียใจมาก หรือมีเรื่องกระทบกระเทือน เล็กน้อยก็จะหนีออกจากบ้าน บางรายถึงกับแสดงความอาฆาตพยาบาทหรือโต้ตอบอย่างรุนแรง ถึงขนาดยกพวกตีกัน ซึ่งบางครั้งผู้ใหญ่ไม่เข้าใจ ทำให้เกิดปัญหาในการมีความสัมพันธ์ต่อกัน (สุพัตรา สุภาพ, 2546) ดังนั้นการแสดงออกของวัยรุ่นช่วงนี้จะเป็นการแสดงออกในอีกแง่มุมหนึ่ง คือ การต้องการความรักและการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง ทั้งผู้ปกครอง ครูอาจารย์ เพื่อนซึ่ง ส่งผลโดยตรงต่อการปรับตัวด้านอื่นๆของวัยรุ่น วัยรุ่นจึงค่อนข้างมีปัญหาในการปรับตัว ทำให้เกิด ความวิตกกังวล ความเครียด ความโกรธ ฯลฯ นักจิตวิทยาเรียกระยะวัยรุ่นว่าเป็นวัยพายุบุแคม (Storm and Stress) เพราะฉะนั้นวัยรุ่นจึงเป็นวัยที่บุคคลในสังคมให้ความสนใจ เพราะมีปัญหา พฤติกรรมซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือที่เรียกว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (แก้วตะวัน ศิริ ลักขณานันท์, (2553); เจนจิรา เพิ่มพูน, (2551); โยธิน ศันสนยุทธ, 2533; วิทยากร เชียงกุล, 2552; สมพร สุทัศนีย์, 2547; สุชา จันทน์เอม, 2533; สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2552; อุไร สุมาริธรรม, 2545)

วัยรุ่นต้องใช้ชีวิตอยู่ภายใต้กฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนคาดหวังให้นักเรียนมี พฤติกรรมที่เหมาะสม ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริบทในชั้นเรียน ครู มุ่งหวังให้นักเรียนมีระเบียบวินัยและตั้งใจเรียนในชั้นเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน แต่ ในความเป็นจริงไม่ว่าจะอยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนก็ตาม นักเรียนมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์อยู่หลายลักษณะ (บุญเทิง สายยศ, 2543) และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เหล่านั้นถ้าเกิด ขึ้นกับนักเรียนคนใด ย่อมส่งกระทบไปยังพัฒนาการด้านต่างๆของนักเรียนและคนอื่นๆในชั้นเรียน ด้วย เช่น พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนพัฒนาการด้าน จริยธรรม ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการเรียนในชั้นเรียน (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2543)

ปัจจุบันสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนถือว่าเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งใน การพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน เช่น ไม่ส่ง การบ้าน คุยในเวลาเรียน แกล้งเพื่อน รังแกเพื่อน พุดโกหก ก้าวร้าว ลอกการบ้าน ทะเลาะวิวาท

ไม่ตั้งใจเรียน หลับในเวลาเรียน เป็นต้น (เบญจมาศ มวลทอง, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการศึกษาเชิงคุณภาพนำร่อง โดยการสัมภาษณ์และสังเกตพบว่าในชั้นเรียนนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 3 ด้าน คือ ด้านแรก การไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน (สมจิต สวธนไพบูลย์, 2535) ด้านที่สองพฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน (มธุรส หอทอง, 2542; รัชณี ตันติเสวี, 2533; แสงระวี ศุภทกิจ, 2531; พงศ์ศักดิ์ พลทะกลาง, 2547) และด้านขาดความรับผิดชอบในชั้นเรียน (จวีรัตน์ นันทยทวิกุล, 2538; วันทนี อุบลแย้ม, 2545; น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ, 2551) โดยมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การพูดคุยนอกประเด็นที่ศึกษา การเล่นหยอกล้อกันในชั้นเรียน การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์สื่อสาร หรืออุปกรณ์เพื่อความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ส่งเสียงดัง พูดจาไม่สุภาพ ก้าวร้าวกับครูผู้สอน นำขนมมารับประทานในชั้นเรียน ตะโกนเรียกเพื่อน ทำเสียงประหลาด เป็นต้น ดังนั้นการปรับพฤติกรรมวัยรุ่นต้องอาศัยความเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น และมีกลวิธีการจัดการพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

การแก้ไขปัญหาพฤติกรรม หรือ การปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นการปรับพฤติกรรมด้วยตนเองหรือการถูกผู้อื่นปรับพฤติกรรม ซึ่งทั้ง 2 วิธีนี้ใช้หลักและกระบวนการเดียวกัน เพียงแต่วิธีการปรับพฤติกรรมด้วยตนเองนั้นบุคคลจะเป็นผู้ดำเนินการตามขั้นตอนด้วยตนเองทั้งหมด ในขณะที่วิธีการถูกผู้อื่นปรับพฤติกรรม ผู้อื่นจะเป็นผู้ดำเนินการตามขั้นตอนการปรับพฤติกรรมให้ เมื่อพิจารณาในสภาพทางสังคมและกลุ่มวัยรุ่นแล้วจะพบว่า บุคคลต่างๆ ในสังคมนั้นได้ดำเนินการปรับพฤติกรรมของบุคคลอื่นด้วยธรรมชาติอยู่แล้ว ไม่ว่าจะด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เห็นได้จากการที่มีกฎหมายควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคม มีกฎเกณฑ์ของโรงเรียน ตลอดจนบทบาทของการลงโทษเพื่อให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัย ถ้ามองในแง่การกระทำ จะเห็นได้ว่า แม่จะตีหรือดุว่าลูกเมื่อลูกทำผิด ครูชมเชยนักเรียนเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมดี ตำรวจจับบุคคลที่ขับรถผิดกฎจราจรหรือการที่มีการประกาศพ่อแม่ดีเด่น ครูดีเด่นประจำปี เป็นต้น จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าบุคคลต่างๆ ในสังคมได้พยายามที่จะคอยปรับและควบคุมพฤติกรรมของบุคคลอื่นๆ อยู่แล้วเพียงแต่ไม่เป็นระบบระเบียบดีเท่าที่ควรนั่นเอง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาสิต, 2550)

การลงโทษเป็นอีกวิธีหนึ่งการการปรับพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียนของครู บางครั้งการลงโทษด้วยวิธีการรุนแรงเช่น การตีด้วยมือหรือวัตถุอื่น เช่น ไม้เรียว เข็มขัด ดิ่งหู เยาะเย้ย ประจาน ฯลฯ เป็นการปลุกฝังให้เด็กเชื่อว่าการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาคือทางออกที่นำไปสู่การแก้ปัญหา (เบญจมาศ มวลทอง, 2553) และจากข่าวที่พบตามหน้าหนังสือพิมพ์และสื่อ

อื่นๆ ส่วนใหญ่พบแต่การกระทำด้านลบของครูที่กระทำต่อศิษย์ แสดงให้เห็นว่าครูขาดทักษะการจัดการพฤติกรรม ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักจิตวิทยา เกี่ยวกับการจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นครูต้องตั้งตนอยู่บนพื้นฐานความพอดี เข้าใจหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักจิตวิทยา ในการปรับพฤติกรรมและลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่เหมาะสม หากครูสามารถหาวิธีการปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนได้ ก็น่าจะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ในชั้นเรียน พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพและไม่ถ่วงการเรียนรู้อะไรของเพื่อร่วมชั้นเรียน ทั้งยังเอื้อต่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอีกด้วย (อัญชลี ดงเรืองศรี, 2545)

ดังนั้นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประเด็นที่น่าสนใจคือ “กลุ่มเพื่อน” ถือว่าเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมต่างๆของนักเรียนออกมาตามกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับการศึกษาของ เจนจิรา เพิ่มพูล (2551) พบว่าเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ค่านิยมของกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการกระทำตามแบบอย่างของแต่ละบุคคลในเรื่องบรรทัดฐานแบบแผนพฤติกรรมและทัศนคติมากที่สุด ในขณะที่ Iscoe, William และ Harvey (อ้างถึงในสมพร สุทัศน์ีย์, 2547); Gordon(1975) และ Campbell(1980) พบว่า กลุ่มเพื่อนสามารถตอบสนองความต้องการได้ดีกว่าพ่อแม่ ดังนั้นเด็กมักจะทำตามค่านิยม มาตรฐานและพฤติกรรมของกลุ่ม เพื่อให้ได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อน อีกทั้ง เมื่อเด็กประสบปัญหาด้านต่างๆจะหันไปหากกลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนจะสามารถช่วยตอบสนองความต้องการได้ดีที่สุด ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมาก

Erwin (1978 อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545) กล่าวว่า การให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มาร่วมดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของบุคคลเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติงาน จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆให้สำเร็จลุล่วงและได้ผลดีขึ้น อีกทั้ง ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (participatory theory) ของนักเรียน นักศึกษาในกิจกรรมต่างๆและสถานการณ์ต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตวิทยา อารมณ์ สังคม ทัศนคติ และพฤติกรรมได้ (Astin, 1996; Triandis, 1971) สอดคล้องกับงานวิจัยของ organization for economic cooperation and development: OECD, 2009 พบว่า การจัดนักเรียนเป็นกลุ่มด้วยการลดความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล และนำนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆในชั้นเรียน โครงการต่างๆในชั้นเรียน จะทำให้สามารถกำหนดทิศทางและวางแผนกิจกรรมต่างๆในชั้นเรียนได้ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูควรดำเนินการในชั้นเรียน (OECD, 2009)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน ภายใต้แนวความคิดที่ว่า หากนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมได้ (Alexander, 1996; Triandis, 1971) โดยเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จากข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 และทฤษฎีทางจิตวิทยา พบว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มักเกิดกับนักเรียนช่วงวัยดังกล่าว โดยมีสาเหตุของพฤติกรรมมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆของวัยรุ่น อีกทั้งแนวทางการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนยังมีแนวทางไม่ชัดเจน ประกอบกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมที่มีนักวิชาการและนักการศึกษาทำการศึกษาพบว่า การนำนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆทั้งด้านพฤติกรรมและกิจกรรมในชั้นเรียนจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหานั้นประสบความสำเร็จ ดังรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนมาทดลองใช้ในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำถามวิจัย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีสภาพปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียนเป็นอย่างไร
2. กระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนอย่างไร
3. ผลการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

กรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตรงตามเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกเพื่อเป็นสนามวิจัยสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อคัดเลือกกรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนโดยได้ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยระยะที่ 1 และส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน
2. บริบทของโรงเรียนเอื้อต่อการวิจัย โดยผู้บริหารมีนโยบายการสนับสนุนด้านการวิจัย และคณะครูมีความรู้ พร้อมให้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการทำวิจัยตลอดโครงการวิจัย
3. เป็นโรงเรียนที่ครูและนักเรียนให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย
4. เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยสามารถติดตามการวิจัยอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน

ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 3 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2555 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2556

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกทั้งกิริยาและวาจาของนักเรียนในชั้นเรียนที่ไม่เหมาะสมตามระเบียบแบบแผนหรือข้อตกลงในชั้นเรียน ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการของครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะหรือเป็นการกระทำที่ขัดขวางพัฒนาการทางการเรียนของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยการกระทำนั้นมีผลทำให้กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนต้องหยุดชะงัก ไม่ราบรื่น และไม่เป็นไปตามข้อตกลงของชั้นเรียน การเรียนการสอนในชั้นเรียนดำเนินไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ราบรื่น ติดขัด ขัดขวางการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมชั้นเรียน และทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนต้องหยุดชะงักหรือไม่ชวนแก่การเรียนรู้ เช่น พูดคุยเสียงดัง ส่งเสียงประหลาด ไม่มีส่วนร่วมในการเรียน นำงานอื่นขึ้นมาทำ อ่านการ์ตูนหรือหนังสืออื่นในคาบเรียนลุดจากที่นั่งโดยไม่มีสาเหตุ ก้าวร้าว ไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน

รบกวนชั้นเรียน หนีเรียน ไม่ส่งงานหรือการบ้าน เป็นต้น โดยวัดจากแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัย ครู และนักเรียน วิเคราะห์และหาแนวทางการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การร่วมกันวางแผน (plan) ด้วยเทคนิค AIC ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ร่วมกัน (do) ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตและตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (check) และ ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อนำสู่การปรับปรุงแก้ไขต่อไป (act) การวิจัยในครั้งนี้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2 วงจร ได้แก่ วงจรที่ 1 ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับครู เพื่อกระตุ้นให้ครู เข้าใจ และนำแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับนักเรียน วงจรที่ 2 ครูใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เชิงวิชาการ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางวางแผนการจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนตรงตามจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน
2. ได้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูกับนักเรียน ตามขั้นตอน PDCA เพื่อเป็นแนวทางให้ครูนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียน

เชิงปฏิบัติการ

1. ครูสามารถนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ ครู และนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน หรือการแก้ปัญหายุทธวิธีในแง่มุมอื่นๆ เพื่อเป็นต้นแบบให้ครู นักเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาก็เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนต่อไป
2. ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลและแนวทางในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน หรือนอกชั้นเรียนของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยรวบรวมหลักการ ทฤษฎี รูปแบบตำรา บทความ และงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผู้วิจัยขอเสนอเนื้อหาสาระเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนและการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ตอนที่ 2 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ตอนที่ 3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนและการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

การศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียนโดยเน้นความเข้าใจการเกิดพฤติกรรมหรือสาเหตุของพฤติกรรมของผู้เรียนด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การลดพฤติกรรมในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อครูผู้สอนเนื่องจากจะทำให้ผู้สอนได้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงและนำไปสู่การวินิจฉัยจัดการกับปัญหาหรือพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากช่วงวัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาส่งผลให้การแสดงออกค่อนข้างรุนแรงและแปรปรวนอย่างมาก ส่งผลต่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นอีกด้วย อีกทั้งวัยรุ่นยังมีพฤติกรรมทางสังคมคือการเลียนแบบสมาชิกในกลุ่มในแง่มุมต่างๆ เช่น การแสดงพฤติกรรม การแต่งกาย การพูด เป็นต้น (วิทยากร เชียงกุล, 2552; สมพร สุทัศนีย์, 2547; สุรางค์ ใควตระกุล, 2552; อุไร สุมาริธรรม, 2545)

ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน และการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) ความหมายพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน 2) พฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน 3) สาเหตุของพฤติกรรม 4) การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน และ 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

จากการศึกษาเอกสารและการพยายามทำความเข้าใจด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน นักจิตวิทยาและนักการศึกษาให้ความหมายของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนภายใต้หัวข้อที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พฤติกรรมที่เป็นปัญหา พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นต้น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

Dunhill (1964) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในชั้นเรียนไว้ว่า เป็นสภาพการณ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียนที่เอื้อประโยชน์ให้ครูสามารถดำเนินบทเรียนโดยปราศจากสิ่งรบกวนใด ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปราศจากพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียน

จำเนียร ศิลปะวานิช (2538) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในชั้นเรียน หมายถึง การรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบหรือข้อบังคับต่าง ๆ อันเกิดจากความสมัครใจของผู้ปฏิบัติที่มองเห็นคุณค่าซึ่งการปฏิบัติจะดำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและความเสมอภาคแก่สมาชิกทุกคน รวมทั้งเป็นเครื่องยืนยันสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน

ผดุง อารยะวิญญู (2542) กล่าวว่า “เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หมายถึง เด็กที่ประพฤติตนไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ อาจจะเป็นไปในลักษณะก้าวร้าว เกเร ก่อวุ่น หรือเป็นไปในทางถดถอย หนีความจริงเรื่องหยอเย้า เพื่อฝัน หรือเซื่องซึม พฤติกรรมที่ถือว่าเป็นปัญหานั้น ได้แก่ พฤติกรรมทุกพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติ อันจะสร้างปัญหาให้แก่ตัวเองและผู้อื่น”

สมพร สุทัศน์ีย์ (2544) กล่าวว่า “พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ไม่เป็นที่ต้องการของบุคคลรอบข้าง ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะหรือเป็นพฤติกรรมที่ขัดขวางความเจริญก้าวหน้าทางการเรียนของตนเองและผู้อื่น”

นัยน์ชนก ศรีทองสุข (2547) กล่าวว่า “พฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกของเด็กปกติที่เป็นการรบกวนหรือที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกหรือเกิดอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยต่อตนเองและบุคคลอื่นภายในโรงเรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ในลักษณะที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อตนเองและบุคคลรอบข้างในระดับที่เกินกว่าพฤติกรรมตามวัย โดยการกระทำนั้นมีผลให้กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ต้องหยุดชะงัก ไม่เป็นไปตามข้อตกลงของชั้นเรียน มีผลกระทบต่อทั้งด้านร่างกายและความรู้สึกซึ่งเกิดเป็นประจำและมีความรุนแรง”

สมพร สุทัศน์ีย์ (2547) กล่าวว่า “เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน หมายถึง เด็กที่มีสภาพความเป็นอยู่หรือสภาพแวดล้อมบางอย่างที่ก่อให้เกิดปัญหาทางความประพฤติ กลายเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเอง และต่อกลุ่มเพื่อน หรือสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ มักพบ

มากในโรงเรียน เด็กๆพวกนี้มักจะมีพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมบกพร่องจนทำให้ตนเอง และเพื่อนๆ ตลอดจนครูได้รับความเดือนร้อน รำคาญใจ นอกจากนี้ เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมักมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ”

วัชรินทร์ สุขรุ่งเรืองชัย (2550) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในชั้นเรียนไว้ว่า การควบคุมตนเองให้สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียนได้

พัฒนา สุขบุญสันต์ (2551) กล่าวว่า “พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือ พฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนลักษณะของการพูดเสียงดัง พูดแทรกระหว่างครูสอน ลูกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาต ตีหรือทำร้ายเพื่อนในชั้นเรียน วิ่งเล่นในชั้นเรียน ไม่สนใจเรียน มาเรียนสาย ฯลฯ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนทำให้เกิดกิจกรรมการเรียนการสอนชะงักงัน การสอนไม่บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้ครูขาดความต่อเนื่องในการสอน ไม่สามารถสอนให้บรรลุถึงจุดหมายที่กำหนดไว้ได้”

วัลนิกา ฉลากบาง (2551) กล่าวว่า “พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่พบในชั้นเรียน เช่น นักเรียนไม่สนใจเรียน ไม่ฟังคำอธิบายของครู ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ทำงานหรือกิจกรรมที่ครูมอบหมาย ไม่ถามและตอบคำถามครู ไม่ส่งการบ้าน นักเรียนบางคนอาจแสดงออกในลักษณะก้าวร้าวรังแกเพื่อน ก่อกวนความสงบในชั้นเรียนซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความลำบากกับครูแล้วยังก่อกวนเพื่อนในชั้นเรียนด้วย”

ญานี เหล่าวิริยะรัตน์ (2552) กล่าวว่า “เด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมผิดไปจากปกติ อาจมีสาเหตุมาจากพัฒนาการด้านต่างๆที่ผิดปกติ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่สร้างความขัดแย้ง ส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้างและพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของตนเอง”

ทิพภา ประเสริฐกุล (2553) กล่าวว่า “พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมที่ก่อกวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้กับเพื่อนนักเรียนที่ตั้งใจเรียน พฤติกรรมที่ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคมแสดงถึงความไม่มีวินัย ความไม่รับผิดชอบ โดยส่วนมากจะแสดงพฤติกรรมการตะโกน การลุกนั่ง การเดิน การวิ่งในห้องเรียน เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้นับเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในขณะเรียนทั้งสิ้น”

สรุปได้ว่า พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกของผู้เรียนในชั้นเรียนที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการของครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะหรือเป็นพฤติกรรมที่ขัดขวางพัฒนาการทางการเรียนของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยการกระทำนั้นมีผลทำให้กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนต้องหยุดชะงัก ไม่

ราบรื่น และไม่เป็นไปตามข้อตกลงของชั้นเรียน (ผดุง อารยะวิญญู, 2542; สมพร สุทัศนีย์, 2542 และ 2547; นัยน์ชนก ศรีทองสุข, 2547; ญาณิ เหล่าวิริยะรัตน์, 2552; Michael และคณะ, 2008)

1.2 พฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

1.2.1 การจำแนกประเภทของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

1) **พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior)** คือ พฤติกรรมที่เจ้าของพฤติกรรมเท่านั้นที่รู้ได้ บุคคลอื่นที่มีใช้เจ้าของพฤติกรรมไม่สามารถที่จะรับรู้ได้โดยตรงถ้าไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก บุคคลอื่นจะรู้พฤติกรรมภายในของบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ก็โดยการสันนิษฐานหรือคาดเดาเอาเองเท่านั้น แต่ถ้าหากมีพฤติกรรมภายนอกปรากฏออกมาก็จะทำให้บุคคลอื่นมีข้อมูล (Data) ประกอบการสันนิษฐานถึงพฤติกรรมภายในได้ดียิ่งขึ้น พฤติกรรมภายในนั้นเป็นกระบวนการทำงานของสมองซึ่งหมายถึงขั้นตอนการทำงานของสมองในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย เช่น การคิด การตัดสินใจ ค่านิยมและแรงบันดาลใจ เป็นต้น

2) **พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior)** คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นนอกเหนือจากเจ้าของพฤติกรรมสามารถที่จะรู้ได้และบางพฤติกรรมเจ้าของพฤติกรรมเองก็อาจไม่รู้ด้วยซ้ำพฤติกรรมภายนอกนั้นบุคคลอื่นจะรู้ได้ต้องอาศัยการสังเกต ไม่ว่าจะใช้อวัยวะรับสัมผัสโดยตรงหรือใช้เครื่องมือ (instrument) ช่วยในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูล พฤติกรรมภายนอกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ๆ ดังนี้

2.1) **พฤติกรรมโมลาร์ (Molar Behavior)** คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นสามารถสังเกตได้โดยใช้อวัยวะรับสัมผัสโดยตรงซึ่งการสังเกตนั้นคนทั่วไปมักคิดว่าใช้ตาในการสังเกตเพียงอย่างเดียวเนื่องจากตารับรู้ (perceive) และมีความหมายต่อกระบวนการคิดมากกว่าอวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ แต่ที่จริงแล้วใช้ในทุกด้าน เช่น ใช้หูฟังใช้จมูกดมกลิ่น ใช้ลิ้นชิมรส ใช้มือสัมผัส เป็นต้น ซึ่งถ้าพิจารณาถึงการใช้อวัยวะรับสัมผัสแต่ละด้านในการสังเกตพฤติกรรมแล้วจะพบว่าอาจใช้สังเกตผลของพฤติกรรมหรืออาจใช้การสังเกตพฤติกรรมของตนเองที่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมของผู้อื่นก็ได้ ซึ่งล้วนนำไปสู่ความรู้และความเข้าใจพฤติกรรมของตนเองที่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมของผู้อื่นก็ได้ ซึ่งล้วนนำไปสู่ความรู้และความเข้าใจพฤติกรรมโมลาร์ของเจ้าของพฤติกรรมได้ทั้งสิ้น

2.2) **พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior)** คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นต้องใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกตซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำ เช่น การเต้นของหัวใจ คลื่นสมอง ความดันโลหิต กระแสไฟฟ้าใต้ผิวหนัง และคะแนนจากแบบทดสอบ (test) การใช้ข้อมูลประเภทพฤติกรรมโมเลกุลนี้ช่วยให้การสันนิษฐานถึงพฤติกรรมภายในได้ดียิ่งขึ้น

1.2.2 พฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

การตัดสินว่าพฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมต้องมีเกณฑ์ที่ยอมรับได้เป็นเครื่องมือในการพิจารณา และต้องอาศัยการพิจารณาปัจจัยต่างๆในการประเมินพฤติกรรม ไม่เช่นนั้นแต่ละคนจะพิจารณาและตัดสินใจด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติของแต่ละคน อีกทั้งไม่ควรด่วนสรุปสาเหตุของพฤติกรรมจากการแสดงออกเพียงไม่กี่ครั้งจนกระทั่งผลของการประเมินพฤติกรรมไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมตามที่ควรจะเป็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ไม่มีใครยอมรับผู้เรียนบางคนเข้ากลุ่ม	สรุปได้ว่า	ผู้เรียนมีปัญหา
ผู้เรียนทุกคนตั้งใจทำงานตามที่ครูมอบหมาย	สรุปได้ว่า	ผู้เรียนไม่มีปัญหา
ครูไม่ชอบพฤติกรรมของผู้เรียนบางคนเป็นการส่วนตัว	สรุปได้ว่า	ครูมีปัญหา

จะเห็นได้จากกรณีดังกล่าวข้างต้น หากมีการตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมไม่ถูกต้องก็อาจนำไปสู่การแก้ปัญหาและการปฏิบัติที่ผิดพลาดได้ ดังนั้นนักจิตวิทยาจึงให้ความหมายของพฤติกรรมในชั้นเรียนไว้ 2 ประเภท (ปรีชา วิหคโต, 2524) ได้แก่

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน (undesirable Behavior) คือ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์เช่น การพูดเสียงดังรบกวนขณะครูสอน และการหัวเราะอย่างไม่มีเหตุผลขณะที่ทุกคนกำลังตั้งใจทำงานอยู่เงียบ ๆ เป็นต้น

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาในชั้นเรียน (discipline Behavior) คือ การกระทำ หรือการแสดงออกของผู้เรียนในชั้นเรียนที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการของครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะหรือเป็นพฤติกรรมที่ขัดขวางพัฒนาการทางการเรียนของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยการกระทำนั้นมีผลทำให้กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนต้องหยุดชะงัก ไม่ราบรื่น และไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของชั้นเรียน (ผดุง อารยะวิญญู, 2542; สมพร สุทัศน์ีย์, 2542 และ 2547; นัยน์ชนก ศรีทองสุข, 2547; ญาณิ เหล่าวิริยะรัตน์, 2552; Michael และคณะ, 2008) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ / พฤติกรรมที่เป็นปัญหาในชั้นเรียน แบ่งเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ 5 ลักษณะดังนี้

- 1) พฤติกรรมก้าวร้าว (aggression) ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวด้วยการทำร้ายร่างกายหรือก้าวร้าวด้วยวาจาต่อครูและเพื่อน
- 2) พฤติกรรมขาดจริยธรรม (immorality) ได้แก่ พฤติกรรมขี้โกง หลอกหลวง โกงและลักขโมย
- 3) พฤติกรรมท้าทายอำนาจ (defiance of authority) ได้แก่ พฤติกรรมไม่ยอมรับเป็นศัตรู ล้อเลียนครู

4) พฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน (class disruption) ได้แก่ พฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน เช่น คุยเสียงดัง ตะโกน ลูกเดินในห้องเรียน ทำตลก ขว้างปาสิ่งของ เป็นต้น

5) พฤติกรรมทำตัวไม่ดี (goofing off) ได้แก่ พฤติกรรมทำตัวเซ่อซ่า ไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ปล่อยให้เสียเวลาเปล่า ผันกลางวัน

จากพฤติกรรมบ่งชี้ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบกับการดำเนินการศึกษาในระยะที่ 1 ผู้วิจัยจึงสรุปพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน (class non-participation)** หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในชั้นเรียนเกี่ยวกับการไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน ระหว่างนักเรียนและนักเรียนในสถานการณ์การเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ซึ่งจะแสดงออกทั้งพฤติกรรมการแสดงออกทางกิริยาและวาจา ระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เช่น การไม่พูด การไม่อธิบาย การไม่ใช้คำถาม การออกคำสั่ง การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน การลงโทษ นักเรียนไม่ช่วยครูแสดงการสาธิตประกอบการเรียน การไม่ตอบคำถาม การนั่งเฉยๆ หนีบทเรียน ไม่สนใจเรียน การไม่แสดงความคิดเห็น การไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆในห้องเรียน เป็นต้น

ตัวอย่างรูปแบบการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนของครูและนักเรียน (สมจิต สวรรณไพบุลย์, 2535)

1) การไม่มีส่วนร่วมระหว่างครู กับ นักเรียน

ครูถาม	-	นักเรียนไม่ตอบ
ครูชม	-	นักเรียนไม่ยิ้ม
ครูลงโทษ	-	นักเรียนไม่เปลี่ยนแปลง
ครูชี้แนะการทดลอง	-	นักเรียนไม่ทำการทดลอง

2) การไม่มีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน กับ นักเรียน

นักเรียนคนหนึ่งรายงาน	-	นักเรียนคนอื่นไม่ฟัง
นักเรียนสร้างคำถาม	-	นักเรียนไม่ตอบ
หัวหน้ากลุ่มอภิปราย	-	สมาชิกในกลุ่มไม่ร่วมอภิปราย

3) การไม่มีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และสื่อการสอน

ครูบรรยาย	-	นักเรียนไม่ฟัง	-	อ่านเอกสารประกอบครู
ชี้แจง	-	นักเรียนไม่ฟัง	-	การทดลอง
ครูแจกบัตรคำ	-	นักเรียนไม่อภิปราย	-	บัตรคำหัวข้ออภิปราย

4) การไม่มีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน

ครูพูด	-	นักเรียนเล่น	-	นักเรียนสับสน
ครูอธิบาย	-	นักเรียนไม่ฟัง	-	นักเรียนไม่สนใจ
ครูถาม	-	นักเรียนไม่ตอบ	-	นักเรียนเบื่อ

2. ด้านพฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน (class disruption) หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียน

แสดงออกในชั้นเรียนเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ไม่ชวนแก่การเรียนการสอนของครู และนักเรียนทั้งกิริยาและวาทะที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยพฤติกรรมนี้ส่งผลให้การเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน หรือกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียนหยุดชะงัก ไม่ราบรื่น (มธุรส หอทอง, 2542; รัชณี ตันติเสวี, 2533; แสงระวี ศุภทกิจ, 2531; พงศ์ศักดิ์ พลทะกลาง, 2547) ได้แก่ คุยเสียงดัง ส่งเสียงตะโกน ส่งเสียงคำพูดด้วยคำพูดที่ไม่สุภาพ ลูกเดินในชั้นเรียนโดยไม่มีสาเหตุ ทำตลก ขว้างปาสิ่งของ ทำร้ายร่างกายต่อครูผู้สอนหรือนักเรียน ล้อเลียนครู ไม่เชื่อฟัง ไม่ยอมรับ เป็นต้น

3. ด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน (class irresponsibility) หมายถึง

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในชั้นเรียนเกี่ยวกับความไม่มุ่งมั่นต่อการเรียนของตนเอง ไม่สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนในชั้นเรียนจนประสบความสำเร็จ และการละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาของชั้นเรียนทั้งกิริยาและวาทะที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนในชั้นเรียนได้ หากขาดความรับผิดชอบในชั้นเรียนก่อให้เกิดความเสียหายทางการเรียนต่อตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ (จรีรัตน์ นันทยทวิกุล, 2538; วันทนา อุบลแยม, 2545; น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ, 2551) เช่น ไม่ขยันหมั่นเพียร ไม่อดทน หนีเรียน ขออนุญาตออกนอกชั้นเรียนบ่อยจนผิดปกติ ไม่ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา ไม่ทำการบ้าน/แบบฝึกหัด ไม่ทำการบ้าน/แบบฝึกหัดด้วยตนเอง ไม่ศึกษาค้นคว้าบทเรียนเพิ่มเติม ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียน อุปกรณ์การเรียนของตนเองไม่พร้อม ไม่ดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนของตนเอง และอุปกรณ์การเรียนส่วนรวมในชั้นเรียน เป็นต้น

โดยพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน พบว่ามีพฤติกรรมบ่งชี้ที่แสดงออกถึงองค์ประกอบในแต่ละด้านของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยระยะที่ 1 และการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1วิเคราะห์ลักษณะการแสดงออก (พฤติกรรมบ่งชี้) ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

พฤติกรรมบ่งชี้	ผดุง อารยวิญญู (2542)	นายนันทก ศรีทองสุข (2544,2547)	สมพร สุทัศน์ (2547)	พัฒนา สุบุญสัมพันธ์ (2551)	วัลลภา จดกภาพง (2551)	ญาณิ เหล่าวิริยะรัตน์ (2552)	พรรณนาราย ธนสัจย์สัจดิษฐ์ (2553)	ทิพภา ประเสริฐภูฏ (2553)	Michael และ คณะ (2008)	ผลการศึกษาระยะที่ 1 (ผู้วิจัย)
18. ตามคำถามไม่สร้างสรรค์										✓
19. แสดงท่าทางก้าวร้าว ไม่มีมารยาท										
ด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน (class irresponsibility)										
1. ไม่ส่งงาน หรือการบ้านที่ได้รับมอบหมาย	✓				✓					✓
2. อ่านหนังสือ หรือทำกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับชั้นเรียน										✓
3. ใช้อุปกรณ์สื่อสาร อิเล็กทรอนิกส์ในชั้นเรียนระหว่างการเรียนการสอน										✓
4. ไม่เตรียมการเรียนล่วงหน้า เช่น ไม่นำหนังสือมา อุปกรณ์เครื่องเขียนไม่ครบ และอุปกรณ์อื่นๆ เป็นต้น										✓
5. ออกนอกห้องเรียนก่อนเวลาเลิกเรียน										✓
6. ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆในชั้นเรียน										✓
7. ไม่รักษาอุปกรณ์ต่างๆในชั้นเรียน										✓
8. นำอาหาร เครื่องดื่ม เข้ามารับประทานในห้องเรียน										✓

1.3 สาเหตุของพฤติกรรม

นักจิตวิทยาากลุ่มพฤติกรรมนิยม มีความเชื่อว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของคนเรานั้นเกิดจากการเรียนรู้ โดยที่มนุษย์เราอาจจะเรียนรู้ได้ในสามลักษณะด้วยกันคือ

1.3.1 การเรียนรู้อันเนื่องมาจากสิ่งเร้า การเรียนรู้เช่นนี้มักเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของพฤติกรรมที่บุคคลไม่สามารถควบคุมได้เช่น ความกลัว ความวิตกกังวล เป็นต้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้เนื่องมาจากสิ่งเร้านั้นเองเช่น เวลาใกล้สอบ(สิ่งเร้า) ทำให้เกิดความวิตกกังวลกลัวว่าจะสอบไม่ได้ เป็นต้น หรือเห็นอาหารที่ชอบ(สิ่งเร้า) และทำให้เกิดน้ำลายไหล พฤติกรรมดังกล่าวนี้ยากแก่การควบคุมเพราะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติแต่ถ้าบุคคลรู้ก่อนว่าเป็นเพราะว่าสิ่งเร้าใดก็อาจจะสามารถแก้ปัญหาของสิ่งเร้านั้นได้โดยอาจที่จะตัดความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้านั้นกับพฤติกรรม การตอบสนองเสีย การตอบสนองที่ไม่สามารถควบคุมได้ก็จะไม่เกิดขึ้น

1. 3.2 การเรียนรู้ในลักษณะที่สอง คือ การเรียนรู้จากเงื่อนไขผลกรรม นั่นคือพฤติกรรมใดที่บุคคลกระทำในสังคม ผลกรรมที่ตามมาจะเป็นตัวกำหนดการเกิดขึ้นหรือการไม่เกิดขึ้นของพฤติกรรมนั้นอีกในสภาพที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผลกรรมที่ทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกในสภาพที่คล้ายคลึงกันเรียกว่าตัวเสริมแรง และผลกรรมที่ไม่ทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นอีกเรียกว่า การลงโทษเช่น การที่เด็กทำการบ้านส่งครูตรงเวลาแล้วครูชมเด็ก เป็นการให้ผลกรรมต่อพฤติกรรม

การส่งงานตรงเวลา ผลปรากฏว่าเด็กส่งงานตรงเวลาตลอดมา แสดงว่าการชมคือการให้การเสริมแรงนั่นเอง ในขณะที่เดียวกันถ้าเด็กกระทำผิดกฎของโรงเรียนแล้วครูตี เด็กไม่กระทำผิดระเบียบอีกเลย การตีเด็กก็ถือว่าเป็นการลงโทษ ซึ่งเงื่อนไขการเสริมแรงจะต้องให้สิ่งที่เด็กชอบแล้วพฤติกรรมเพิ่มขึ้นและเงื่อนไขการลงโทษเป็นการให้สิ่งที่เด็กไม่ชอบแล้วพฤติกรรมถูกระงับลง

นอกจากนี้ยังมีผลกระทบอีกชนิดหนึ่งเรียกว่าการหยุดยั้ง เป็นการยุติการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เคยได้รับการเสริมแรงมาแล้ว เช่น การที่เด็กทำตัวเป็นตัวตลกในชั้นเรียนแล้วเพื่อนชอบใจ ถ้าต่อมาเด็กทำตัวตลกอีกแล้วเพื่อนไม่สนใจแสดงว่าเพื่อนได้ใช้การหยุดยั้งแล้ว การหยุดยั้งนั้นถ้าใช้อย่างเหมาะสมจะทำให้พฤติกรรมที่ถูกหยุดยั้งนั้นลดลง

1.3.3 การเรียนรู้ในลักษณะสุดท้ายคือ การเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบ เป็นการเรียนรู้ที่บุคคลสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ครู ผู้ปกครองหรือแม้แต่เพื่อนๆ ก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วได้รับการเสริมแรงแนวโน้มที่จะลอกเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนี้จะมีสูงในขณะเดียวกันถ้าตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วได้รับการลงโทษจะเห็นได้ว่า บุคคลจะไม่เลียนแบบพฤติกรรมนั้น หลักการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบนี้ได้นำมาใช้กันอย่างมากมายในสังคมของเรา ดังจะเห็นได้จากในรายการโทรทัศน์ที่มีการจัดรายการเราไม่ทำผิดกฎจราจร ตาวิเศษ การป้องกันเอดส์ การเลิกสูบบุหรี่ เป็นต้น

1.4 การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

1.4.1 การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

การสร้างระเบียบวินัยในโรงเรียนและในชั้นเรียนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนเป็นกระบวนการที่จะฝึกให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายหรือเจตคติ ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการที่สำคัญ ดังนี้

1) ขั้นสร้างความเคยชินและกลายเป็นนิสัย วินัยมีพื้นฐานมาจากวัยแรกของชีวิตที่มีการฝึกอบรมเลี้ยงดู มีกระบวนการเรียนรู้จากการเลียนแบบและการฝึกฝนจากพ่อแม่ผู้ปกครอง และสังคมที่แวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน จนเกิดการซึมซับและรับรู้เป็นคุณธรรมเกิดขึ้นภายในของจิตใจและปฏิบัติต่อมาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นนิสัยของแต่ละบุคคล

2) ขั้นใช้ปัญญาในการพัฒนาวินัยในตนเองเมื่อโตขึ้นพัฒนาการความมีเหตุผลคือ ปัญญา สามารถเรียนรู้และใช้ปัญญาเข้าใจในผลของการกระทำที่เกิดขึ้น รู้จักคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองและบุคคลอื่น การเสริมสร้างฝึกรวมพัฒนาเด็กโดยใช้เหตุผลหรือปัญญาให้ฝึกปฏิบัติและดำเนินชีวิตให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลง กฎกติกาของที่บ้านที่โรงเรียนและปฏิบัติตามข้อตกลงเหล่านั้นเพื่อให้เกิดความสงบและสันติสุข ฝึกให้เด็กได้ควบคุม

ตนเองเข้าใจตนเองและผู้อื่น โดยใช้ปัญญา คือเหตุผลในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองเด็กจะเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

1.4.2 เทคนิควิธีการปรับพฤติกรรม

การปรับพฤติกรรมคือ การนำเอาแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพ ความสามารถ ความเป็นตัวของตัวเองและเพิ่มความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล การปรับพฤติกรรมนั้นสามารถทำได้ 2 ทางคือ บุคคลปรับพฤติกรรมของตนเองและบุคคลถูกผู้อื่นปรับพฤติกรรมทั้ง 2 วิธีนี้ใช้หลักและกระบวนการเดียวกัน เพียงแต่ว่าวิธีการแรกนั้นบุคคลจะเป็นผู้ดำเนินการตามขั้นตอนด้วยตนเองทั้งหมด ในขณะที่วิธีการที่สอง บุคคลอื่นจะเป็นผู้ดำเนินการตามขั้นตอนการปรับพฤติกรรมให้ แต่ถ้ากรณีที่บุคคลยังไม่สามารถดำเนินการปรับพฤติกรรมได้ด้วยตนเองนั้น อาจจะมีบุคคลภายนอกมาช่วยได้จนกระทั่งเขาสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง

เมื่อพิจารณาในสภาพทางสังคมแล้วจะพบได้ว่า บุคคลต่างๆ ในสังคมนั้นได้ดำเนินการปรับพฤติกรรมของบุคคลอื่นอยู่แล้ว จะด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ดังจะเห็นได้จากการที่มีกฎหมายควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคม มีกฎเกณฑ์ของโรงเรียน ตลอดจนบทบาทของการลงโทษเพื่อให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัย ถ้ามองในแง่การกระทำจะเห็นได้ว่า แม่จะตีหรือดุว่าลูกเมื่อลูกทำผิด ครูชมเชยนักเรียนเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมดี ตำรวจจับบุคคลที่ขับรถผิดกฎจราจรหรือการที่มีการประกาศพ่อแม่ดีเด่น ครูดีเด่นประจำปี เป็นต้น จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าบุคคลต่างๆ ในสังคมได้พยายามที่จะคอยปรับและควบคุมพฤติกรรมของบุคคลอื่นๆ อยู่แล้ว เพียงแต่ว่าไม่เป็นระบบระเบียบดีเท่าที่ควรนั่นเอง

เนื่องจากบุคคลต่างๆ ในสังคม มีอิทธิพลต่อการควบคุมและปรับพฤติกรรมของคนเราอยู่ตลอดเวลา เท่ากับว่าวิธีการปรับพฤติกรรมนั้นมีใช้สิ่งใหม่เลย และเมื่อเป็นเช่นนี้การปรับพฤติกรรมไม่น่าที่จะได้ผล เพราะถ้าพิจารณาให้ดีจะพบว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมก็ยังคงมีอยู่ ตัวเด็กเองก็มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนอยู่มาก แม้ว่าครูจะใช้วิธีการลงโทษแล้วก็ตาม ปล่อยแล้วก็ตามหรือแม้แต่การให้รางวัล ดูเหมือนว่าจะไม่ได้ผลแทบทั้งสิ้น คำถามจึงอยู่ที่ว่าถ้าการปรับพฤติกรรมมีประสิทธิภาพดีจริงแล้วทำไมจึงไม่ได้ผล

ความจริงแล้วถ้าลองวิเคราะห์ดูจะพบว่าเหตุที่ทำให้สังคมปัจจุบันไม่ได้ผล เพราะว่าการปรับพฤติกรรมในสังคมนั้นเป็นการปรับอย่างไม่เป็นระบบ ผู้ดำเนินการปรับไม่รู้ว่าจะปรับให้เด็กเป็นอะไร เช่น ต้องการให้เด็กเป็นเด็กดีมีวินัย ซื่อสัตย์ สิ่งเหล่านี้จัดได้ว่าเป็นเป้าหมายที่หละหลวมมาก เพราะไม่รู้ว่าจะถึงเป้าหมายได้อย่างไรเหมือนกับกรณีใครสักคนหนึ่งไปพบกันที่สวนลุมพินี

คงจะไม่มีโอกาสเจอกันอย่างแน่นอนถ้าไม่มีการกำหนดว่าพบกันที่ประตูด้านใดของสวนลุมพินี นอกจากนี้วิธีการดำเนินการปรับพฤติกรรมในสังคมยังคงทำไม่สม่ำเสมอ นั่นคือบางครั้งก็ทำ บางครั้งก็ไม่ทำ บุคคลที่แสดงพฤติกรรมจึงเกิดความคิดสับสนไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไรดี เช่น บางครั้งเด็กทำผิดแม่ตี แต่บางครั้งเด็กทำผิดอย่างเดียวกันแม่กลับไม่ตี แล้วอย่างนี้เด็กจะรู้ได้อย่างไรว่า ควรจะปฏิบัติตนเช่นใดดี ซึ่งแน่นอนถ้าครูสามารถจัดเป็นระบบได้และทำได้อย่างสม่ำเสมอ ปัญหาพฤติกรรมของเด็กก็จะหมดไป

การปรับพฤติกรรมเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้มีการทดลองและพิสูจน์มาแล้วว่าได้ผลไม่ว่าจะใช้กับเด็กปกติหรือไม่ปกติ เด็กหรือผู้ใหญ่ เนื่องจากทุกวิธีการของการปรับพฤติกรรมได้ผ่านขั้นตอนและวิธีการวิจัยมาเป็นช่วงระยะเวลาอันยาวนาน ผลที่ได้จากการวิจัยเป็นข้อพิสูจน์ได้ดีว่า วิธีการปรับพฤติกรรมนับว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ได้ผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล

วิธีการปรับพฤติกรรมนั้น จะมุ่งเฉพาะที่พฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้หรือที่วัดได้เท่านั้นเช่น พฤติกรรมการเข้าชั้นเรียนตรงเวลา พฤติกรรมการตีเพื่อน พฤติกรรมการแต่งตัวถูกระเบียบของโรงเรียน หรือพฤติกรรมการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น นักปรับพฤติกรรมจะไม่ใช้คำว่า เด็กฉลาด เด็กเกเรหรือแม่กระแทงเด็กก้าวร้าว โดยปราศจากการอธิบายในเชิงพฤติกรรม ซึ่งคำเหล่านี้จัดได้ว่าเป็นการตีตรา เป็นคำที่ไม่มีประโยชน์ในการนำมาใช้ในการตั้งเป้าหมายการปรับพฤติกรรม เนื่องจากว่าทุกคนจะรับรู้คำเหล่านี้แตกต่างกันออกไปและถ้าใช้คำเหล่านี้มากๆ และถ้าใช้คำเหล่านี้มากๆ จะทำให้ผู้ที่ถูกตีตราจะพยายามทำให้สอดคล้องกับการถูกตีตราเช่น ถ้าเราตีตราเด็กว่าเป็นเด็กเกเร เด็กอาจจะทำตามความคาดหวังของสังคมเลยเกเรจริงๆ ขึ้นมาได้ ดังนั้นการปรับพฤติกรรมจึงไม่นิยมใช้คำที่มีลักษณะเป็นการตีตรา แต่จะกำหนดให้เจาะจงลงไป ขนาดที่คนตั้งแต่ 2 คนสามารถที่จะเห็นได้ตรงกัน และถ้าเด็กมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปแล้วจะทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเปลี่ยนไปในทิศทางใด ที่แน่นอนคือเมื่อกำหนดพฤติกรรมที่ชัดเจนแล้วย่อมทำให้ผู้ดำเนินการปรับพฤติกรรมได้รู้อีกด้วยว่า เป้าหมายนั้นได้บรรลุแล้วหรือยัง อันเป็นการง่ายต่อการประเมินผลอีกด้วย

จากลักษณะของการเรียนรู้ทั้งสามดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ถ้าต้องการจะปรับพฤติกรรมก็จะทำได้โดยการสร้างการเรียนรู้ใหม่ให้กับเด็ก โดยที่อาจจะเปลี่ยนสิ่งเร้าใหม่ สร้างเงื่อนไขผลกระทบใหม่โดยอาจจะให้การลงโทษ เพื่อให้ยุติพฤติกรรมหรือการเสริมแรงเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือสร้างตัวแบบที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กลอกเลียนแบบจากตัวแบบนั้น โดยที่ตัวแบบอาจจะเป็นตัวแบบจริงหรือตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น จากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิยายการ์ตูน เป็นต้น การปรับพฤติกรรมมีวิธีการต่างๆหลายวิธี (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2550) ดังนี้

เทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

1) เทคนิควิธีการเสริมแรงทางบวก

การใช้การเสริมแรงทางบวกจัดได้ว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการเสริมสร้างและปรับพฤติกรรมของเด็ก อีกทั้งเป็นวิธีการที่ใช้ได้ง่าย (สมพร สุทัศนีย์, 2547) นอกจากนี้พบว่า การใช้คำพูดตำหนิ หรือการตีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ก็อาจจะเป็นการเสริมแรงทางบวกได้เช่นกัน (Favell. 1987; Madsen.1970 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2550) เกณฑ์ในการใช้เสริมแรงทางบวกมีดังนี้

1. ต้องให้การเสริมแรงทันทีที่พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น
2. เด็กแต่ละคนอาจจะชอบตัวเสริมแรงที่แตกต่างกัน ดังนั้นครูจะต้องเลือกชนิดของตัวเสริมแรงให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กแต่ละคน
3. ขนาดของตัวเสริมแรงที่ให้ผลเช่นกัน ถ้าให้ตัวเสริมแรงน้อยไปจะไม่มีผล แต่ถ้าให้มากเกินไปเด็กอาจจะติดอยู่กับตัวเสริมแรงได้ ดังนั้นครูจะต้องให้การเสริมแรงให้พอเหมาะกับความต้องการของเด็กแต่ละคน
4. วิธีการให้การเสริมแรงนั้นจะต้องให้ด้วยความจริงใจ มิใช่เสแสร้งหรือให้อย่างไม่เต็มใจ เพราะถ้าทำเช่นนั้นแล้วนอกจากจะไม่ได้ผลยังก่อให้เกิดปัญหาอีกด้วย
5. เมื่อให้การเสริมแรงจะต้องบอกเด็กด้วยว่า ให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมใด อันจะเป็นผลทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นเพิ่มมากขึ้นเช่น “พวกเธอทำงานเสร็จทันเวลากันทุกคน ครูภูมิใจมากเออละ ครูให้เวลาว่างพวกเธอ 10 นาที ทำในสิ่งที่พวกเธอต้องการ” แต่อย่าได้บอกถึงการเสริมแรงก่อนการบอกพฤติกรรมเป็นอันขาด เพราะจะทำให้เด็กติดอยู่กับตัวเสริมแรงนั้น
6. ในการวางเงื่อนไขในการเสริมแรงนั้น ครูจะต้องวางเงื่อนไขแบบค่อยเป็นค่อยไป อย่าได้หวังผลเลิศในเวลาอันสั้น เพราะนอกจากจะไม่ได้ผลแล้ว ยังจะก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์แก่เด็กอีกด้วย เมื่อเด็กไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้ เช่น การที่เด็กไม่เคยส่งงานตรงเวลาเลย แล้วครูวางเงื่อนไขให้เด็กส่งงานตรงเวลาทุกครั้งเลยทันที การวางเงื่อนไขแบบนี้อยู่บนฐานของความไม่เป็นจริง โอกาสที่จะสำเร็จนั้นเป็นไปได้ยาก ดังนั้นการวางเงื่อนไขจึงต้องวางอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยอาจจะเริ่มจากการวางเงื่อนไขให้เด็กส่งงานตรงเวลาประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ของงานที่ครูมอบหมายให้ทำ เมื่อเด็กสามารถทำตามเงื่อนไขนั้นได้แล้ว ครูจะต้องค่อยๆ เพิ่มเงื่อนไขขึ้นไปเรื่อยๆ จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมมีโอกาสจะประสบความสำเร็จได้มากที่สุดทีเดียว

ตัวเสริมแรงทางบวกที่ควรใช้

กระบวนการของการเสริมแรงนั้น Kazdin (2001) แบ่งตัวเสริมแรงทางบวกไว้ ดังนี้

การเสริมแรงทางสังคม การเสริมแรงทางสังคมอาจทำได้ในสองลักษณะด้วยกันได้แก่ การใช้คำพูดชมเชยและการใช้ภาษาท่าทาง ความจริงแล้วการเสริมแรงทางสังคมควรจะต้องใช้วิธีการทั้งสองลักษณะนี้ผสมผสานกัน จะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

คำพูดที่ควรจะใช้ในการเสริมแรงเด็กอาจจะมีลักษณะที่เป็นคำทั่วไปเช่น คำว่าดีมาก เก่งมาก ภูมิใจ หรือน่ารักมาก เป็นต้น นอกจากนี้คำพูดร่วมสมัยอาจนำมาใช้ได้เหมาะสมกับเวลาและโอกาส เมื่อครูใช้คำพูดชมเชยครูจะต้องให้ท่าทางของครูนั้นมีลักษณะสอดคล้องกับคำพูดอีกด้วย มิใช่ว่าพูดชมเชย แต่ท่าทางเหมือนกับว่าไม่พอใจ ซึ่งการที่คำพูดกับท่าทางขัดกัน เด็กจะมีความรู้สึกที่ถูกถากถางหรือเยาะเย้ย จะทำให้การเสริมแรงของครูกลายเป็นการลงโทษไป นอกจากนี้เมื่อครูใช้การเสริมแรงทางสังคมในลักษณะของการพูดชมเชยนั้น ครูจะต้องเน้นที่พฤติกรรม อย่าได้ชมเชยลอยๆ เพราะจะไม่ทำให้เด็กรู้ว่าตนเองได้รับคำชมเชยเพราะอะไร เช่น บอกว่า“เธอเข้าชั้นตรงเวลามาก ครูภูมิใจจริงๆ” แทนที่จะบอกว่า“วันนี้พวกเธอน่ารักมาก”

ส่วนการใช้ภาษาท่าทางนั้นใช้ได้ง่าย ประหยัด และมีประสิทธิภาพอย่างมากถ้าใช้ได้ถูกต้องตามเงื่อนไข แต่ก็เป็นที่น่าประหลาดใจอย่างมากที่ครูส่วนใหญ่ยังไม่นิยมใช้ แต่มักจะนิยมใช้การดูว่าแทน ซึ่งถ้าครูจะลองเปลี่ยนมาเป็นการชมเชยเด็ก เมื่อเด็กทำดีและไม่ใส่ใจเมื่อเด็กทำไม่ดี พฤติกรรมของเด็กจะเปลี่ยนมาในทางที่ดี แต่จะต้องระวังไว้ว่าอย่าได้ใช้คำพูดชมเชยในรูปแบบของการเสียดสีอย่างเด็ดขาด เพราะทำให้คุณค่าของตัวเสริมแรงทางสังคมหมดลงไปทันที

การเสริมแรงด้านกิจกรรมที่เด็กชอบ ครูอาจจะพบได้ว่าเด็กในโรงเรียนนั้นส่วนใหญ่ที่เดียวมักจะทำกิจกรรมที่ตนเองชอบซ้ำๆ ซากๆ เช่น การเล่นเกม การเข้าร่วมกิจกรรมนอกเวลา การใช้เวลาส่วนใหญ่ในการวาดรูปและเล่นดนตรี เป็นต้น ถ้าครูพบว่าเขามีกิจกรรมที่เขาชอบกระทำเป็นประจำในโรงเรียนแล้ว ครูสามารถที่จะใช้กิจกรรมนั้นมาวางเงื่อนไขในการเพิ่มพฤติกรรมที่เด็กทำน้อยที่สุดได้เช่น ถ้าครูรู้ว่าเด็กชอบวาดรูปมาก ครูก็อาจจะวางเงื่อนไขเด็กว่า “ถ้าเธอทำงานส่งครูได้ครบ ครูจะให้เวลาวางเธอ 10 นาที ไปวาดรูป” เป็นต้น ซึ่งถ้าเด็กชอบวาดรูปจริงๆ การวางเงื่อนไขเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ แต่ก็อย่างที่กล่าวไว้แล้วตอนต้นว่า การวางเงื่อนไขจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะของเงื่อนไขที่ครูวางไว้กับเด็ก ต้องเป็นเงื่อนไขที่สอดคล้องกับความจริง และวางเงื่อนไขแบบค่อยเป็นค่อยไป จึงจะสำเร็จได้

การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้ข้อมูลย้อนกลับจัดได้ว่าเป็นวิธีการที่ง่ายแต่ได้ผล เมื่อครูพบว่าเด็กได้ทำพฤติกรรมใดดีขึ้นแล้วแม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม ให้ครูรีบบอกทันที เด็กจะเกิด

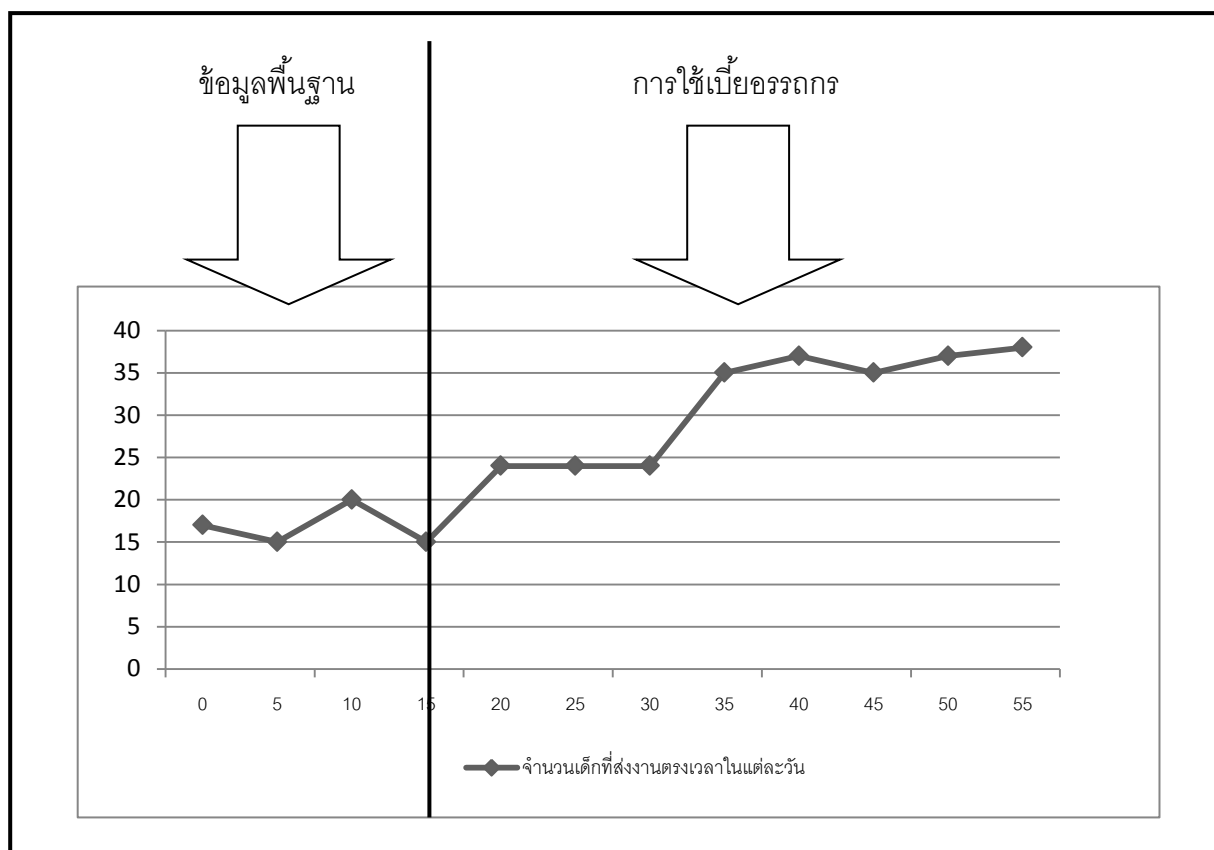
ความรู้สึกภูมิใจในสิ่งที่ตนทำ แล้วจะทำให้เด็กพยายามทำพฤติกรรมดังกล่าวให้ดีขึ้นเรื่อยๆ และถ้าจะให้ได้ดียิ่งขึ้น ครูอาจจะทำในรูปภาพแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของตนเอง พร้อมทั้งติดไว้หน้าชั้นเรียนจะเป็นสิ่งที่คอยเตือนใจให้เด็กประพฤติดีขึ้นเรื่อยๆ การให้ข้อมูลย้อนกลับอาจทำได้ดังนี้ “วันนี้เธอส่งงานครูต้องเวลา” “สอบคราวนี้เธอได้คะแนน 50 คะแนน สูงกว่าเมื่อสอบคราวที่แล้วถึง 5 คะแนน” การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยคำพูดเช่นนี้จะทำให้เด็กเกิดความตระหนักในสิ่งที่เด็กกระทำและจะทำให้เด็กกระทำพฤติกรรมเช่นนั้นเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การใช้เบี้ยอรรถกร การใช้เบี้ยอรรถกรจัดได้ว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดของการใช้การเสริมแรงทางบวก เบี้ยอรรถกรนั้นอาจจะเป็น แต้ม ดาว เบี้ย หรือคะแนน สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้ เช่น อาจจะเป็นเวลาว่าง แลกเป็นขนม แลกเป็นคำชมเชยหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของอื่นๆ โดยที่ครูต้องจัดทำตารางการแลกเปลี่ยนต่างๆ เอาไว้ ซึ่งวิธีการหาสิ่งต่างๆ มาแลกเปลี่ยนกับเบี้ยอรรถกรนั้น ครูอาจทำได้โดยการสำรวจความต้องการของเด็กเสียก่อน จากนั้นจึงค่อยจัดลำดับความต้องการ โดยสิ่งที่เด็กต้องการมากเด็กจะต้องใช้เบี้ยจำนวนมากมาแลก แต่เกณฑ์ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนนั้น ควรจะกำหนดให้เด็กได้มีโอกาสแลกได้โดยไม่ยากนัก ไม่เช่นนั้นเด็กจะขาดแรงจูงใจที่จะทำพฤติกรรมเป้าหมายนั้น และการใช้เบี้ยอรรถกรจะได้ผลดียิ่งขึ้นถ้าครูจะแสดงถึงจำนวนของเบี้ย ดาว แต้ม หรือคะแนน ที่เด็กได้รับ โดยการทำตารางรายชื่อแล้วติดเอาไว้หน้าชั้นเรียน เด็กจะได้รู้เห็นความก้าวหน้าของตนเองดังเช่นตัวอย่างในรูปที่ 1

ชื่อ - สกุล	วันที่					รวม
	1	2	3	4	5	
ด.ช ออย	***	*****	****	*****	****	21
ด.ช ออม	**	**	***	*		8
ด.ญ อาม	**	***	***	****	***	15

รูปที่ 2.1 จำนวนดาวที่เด็กได้ในแต่ละวันเนื่องจากทำงานเสร็จทันเวลาในแต่ละชั่วโมง

ถ้าครูต้องการจะให้วิธีการใช้เบี้ยอรรถกรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ก็อาจจะทำได้โดยการเอาข้อมูลที่ได้ขึ้นไปเขียนกราฟให้เด็กเห็นถึงความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นดังรูปที่ 3

รูปที่ 2.2 ผลของการใช้เบียร์รกร

จากรูปที่ 2.2 เด็กจะให้เห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างชัดเจน อันจะทำให้เด็กเกิด ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองทำมากยิ่งขึ้น การทำเช่นนี้อาจจะช่วยให้ครูสามารถลดความสำคัญของ เบียร์รกรลงได้ อีกทั้งจะเป็นการง่ายอย่างมากถ้าจะถอดการใช้เบียร์รกรแล้วยังคงทำให้เด็ก คงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

2) เทคนิควิธีการลงโทษ

ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดของการลงโทษของครูส่วนใหญ่ยังคงมีความ คลาดเคลื่อนอยู่บ้าง เนื่องจากครูเป็นจำนวนมากคิดว่าการลงโทษเป็นเพียงแต่ดุคำ ตี ตำหนิ การให้ทำงานบางอย่างมากขึ้น หรือแม้แต่การตัดสิทธิพิเศษ เป็นต้น ซึ่งถ้าดูอย่างผิวเผินแล้ว ก็ อาจจะกล่าวได้ว่า วิธีการดังกล่าวนั้นคือการลงโทษ แต่ความจริงแล้วการลงโทษใช่เป็นเพียงแต่ การให้สิ่งที่เด็กไม่พึงพอใจ (ดุ คำ ตี ตำหนิ) หรือถอดถอนสิ่งที่เด็กพึงพอใจ (การตัดสิทธิพิเศษเช่น การไม่ให้ออกไปเล่นนอกห้องเรียน การไม่ให้ดูรายการโทรทัศน์ที่ชอบ เป็นต้น) เท่านั้น แต่ทว่ายัง ต้องมีอีกหนึ่งเงื่อนไข คือเมื่อให้สิ่งที่เด็กไม่พึงพอใจหรือถอดถอนสิ่งที่เด็กพึงพอใจแล้ว พฤติกรรม ที่ถูกลงโทษนั้นจะต้องยุติลง ถ้าเมื่อใดก็ตามที่ครูใช้วิธีดังกล่าวแล้ว พฤติกรรมนั้นยังคงเกิดขึ้น สม่ำเสมอ วิธีการดังกล่าวนี้ไม่เรียกว่าวิธีการลงโทษ แต่เรียกว่าวิธีการเสริมแรงเช่น การที่เด็ก

พูดจาก่อนอารมณ์ครูในชั้นเรียนแล้วครูหันไปดูด้วยเสียงอึ้ง แต่ทว่าเด็กคนนั้นยังคงพูดจาก่อนอารมณ์ครูอยู่ การดูของครูในกรณีนี้เรียกว่า การเสริมแรงแม้รูปแบบจะดูว่าเป็นการลงโทษก็ตาม เพราะเมื่อให้การดูไปแล้วพฤติกรรมของการพูดจาก่อนอารมณ์ของเด็กไม่ลดลง ดังนั้นในกรณีเช่นนี้การดูจะกลายเป็นการลงโทษต่อเมื่อพฤติกรรมของการพูดจาก่อนอารมณ์ครูของเด็กคนนี้จะตั้งอยู่ติด

การลงโทษดูเหมือนจะเป็นวิธีการที่ครูส่วนใหญ่นิยมใช้กันมาก ในการพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน แต่ในทางจิตวิทยานี้ การลงโทษไม่ใช่วิธีการพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ แต่เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เท่านั้นเอง การที่ครูมีโอกาสระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กได้นั้น ย่อมเป็นโอกาสอันดีของครูที่จะได้หาทางเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับเด็ก โดยการใช้การเสริมแรงทางบวก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

ประโยชน์ของการใช้การลงโทษอาจกล่าวได้ว่ามีไม่มากนัก ที่เห็นเด่นชัดคือ การทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ยุติลงชั่วคราว เพื่อที่ว่าจะได้เปิดโอกาสให้ครูได้เสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ให้กับเด็ก ในขณะที่เดียวกันการลงโทษจัดได้ว่าเป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดปัญหาให้แก่ตัวเด็กได้มากที่สุด เช่น ทำให้เด็กเกิดปัญหาคับข้องใจทางอารมณ์ มีความก้าวร้าวมากขึ้น มีความวิตกกังวลสูง และมีความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากสภาพการณ์ที่ถูกลงโทษนั้น ซึ่งแน่นอนย่อมไม่เป็นผลดีต่อการเรียนของเด็กเลย นอกจากนี้การลงโทษถ้าจะให้ได้ดีผลจะทำได้ยากมาก ดังนั้นก่อนที่ครูจะใช้การลงโทษ ครูจะต้องพิจารณาให้ดีและถ้าจะให้ดีครูควรรู้ก่อนว่าต้องการจะให้เด็กมีพฤติกรรมเช่นใด พร้อมทั้งเตรียมตัวเสริมแรงพฤติกรรมดังกล่าวด้วย ซึ่งถ้าครูยังไม่มีเป้าหมายและวิธีการที่แน่นอนครูไม่ควรจะใช้การลงโทษเลย เพราะนอกจากจะไม่ให้ประโยชน์ใดๆ แล้วยังจะสร้างปัญหาในระยะยาวได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการลงโทษจะทำได้ยาก และก่อให้เกิดปัญหาแก่ตัวเด็กก็ตาม การลงโทษนับได้ว่าเป็นวิธีการที่จะต้องใช้เช่นกัน อย่างน้อยที่สุดก็เพื่อที่จะหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก เพื่อให้ครูได้มีเวลาในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ ดังนั้นวิธีการลงโทษที่ครูน่าจะใช้และทำได้ง่ายอีกทั้งก่อให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด อาจกล่าวได้ว่ามีอยู่ด้วยกัน 3 วิธีคือ

1. การพัฒนาเกินกว่าเหตุ การพัฒนาเกินกว่าเหตุจัดได้ว่าเป็นวิธีการลงโทษที่ทำได้ง่าย นั่นคือเมื่อใดก็ตามเมื่อเด็กทำบางสิ่งบางอย่างผิด ก็ให้เด็กแก้ไขสิ่งที่ผิดเกิดกว่าสิ่งที่เด็กทำ จะทำให้เด็กไม่ทำสิ่งที่ผิดนั้นในเวลาต่อมาเช่น การที่เด็กทิ้งของลงกับพื้นแทนที่ครูจะบอกให้เด็กเก็บสิ่งที่เด็กทิ้งลงกับพื้นไปทิ้งที่ถังขยะแต่เพียงอย่างเดียว ครูจะต้องให้เด็กทำความสะอาดพื้นที่เหล่านั้น

อีกด้วย เช่น เด็กจะต้องกวาดพื้นและถูพื้นอีกด้วย การทำเช่นนี้เท่ากับว่าครูได้ทำการพัฒนาสิ่งที่เด็กทำเกินกว่าที่เด็กทำจริง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความระมัดระวังมากขึ้นก่อนที่จะทำสิ่งที่ผิดอีก

2. การใช้เวลานอก นับว่าเป็นวิธีการลงโทษวิธีที่สองที่น่าจะนำมาใช้ในชั้นเรียน วิธีการทำได้โดยการนำเด็กออกจากสภาพที่เด็กพึงพอใจเช่น การที่เด็กเล่นในชั้นเรียน แกล้งเพื่อน ตลอดเวลา ครูอาจจะลงโทษโดยการให้เด็กคนนี้ออกไปอยู่นอกชั้นเรียน ซึ่งการที่นำเด็กคนนี้ออกไปอยู่นอกชั้นเรียนนั้นจะต้องใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที และสภาพการณ์นอกชั้นเรียนจะต้องไม่เป็นสภาพที่เด็กพึงพอใจ ไม่เช่นนั้นการใช้เวลานอกจะไม่ได้ผลเลย แต่ถ้าในกรณีที่ครูไม่สามารถจะเอาเด็กออกนอกห้องเรียนได้ ก็อาจจะเอาเด็กทุกคนออกจากห้องเรียนแล้วให้เด็กที่ชอบก่อวณนั้นอยู่ในห้อง การทำเช่นนี้เท่ากับว่าเป็นการที่เอาสภาพที่เด็กพึงพอใจออกจากตัวเด็กนั่นเอง ข้อที่ควรจะต้องระวังในการใช้เวลานอกคือ ครูจะต้องแน่ใจได้ว่าสภาพห้องนั้นเป็นสภาพที่เด็กพึงพอใจจริงๆ แต่ถ้าสภาพห้องเป็นสิ่งที่เด็กไม่พึงพอใจ เช่น ขณะที่ครูให้งานทำแล้ว ครูเกิดใช้เวลานอกกับเด็ก ก็เท่ากับว่าเป็นการเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของเด็กนั่นเอง นอกจากนี้การใช้เวลานอกจะใช้ไม่ได้ผลเลย ถ้าเด็กเป็นคนที่ชอบอยู่คนเดียว การใช้เวลานอกไม่ควรใช้เวลานานกว่า 5-10 นาที เพราะถ้าใช้เวลานานเกินกว่านี้จะทำให้เกิดปัญหาตรงที่เด็กไม่สามารถเรียนทันเพื่อนได้

3. วิธีการลงโทษวิธีสุดท้ายที่จะเสนอคือ วิธีการปรับสินไหม เป็นวิธีการที่ถอดถอนสิ่งที่เด็กพึงพอใจอันอาจได้แก่ การตัดคะแนน การไม่ให้เด็กทำกิจกรรมบางอย่างที่เคยทำ การตัดสิทธิพิเศษหรือแม้กระทั่งการปรับเงินเป็นต้น วิธีการปรับสินไหมนั้นเป็นวิธีการที่ใช้กันมากพอสมควรในสังคม ดังจะเห็นได้จากการที่ตำรวจปรับเงินผู้ทำผิดกฎจราจร เป็นต้น

การปรับสินไหมทำได้ง่าย แต่จะต้องบอกเกณฑ์ในการปรับสินไหมให้กับเด็กได้รู้ล่วงหน้าเสียก่อน มิฉะนั้นเด็กจะไม่พึงพอใจ แล้วจะก่อให้เกิดปัญหาได้เช่น ถ้าใครไม่ส่งงานตรงเวลา อาจจะถูกตัดสิทธิในการเล่นฟุตบอล หรือถูกตัดคะแนนเป็นต้น แต่จะต้องระวังไว้ว่าสิ่งที่เด็กจะถูกปรับนั้น จะต้องเป็นสิ่งที่เด็กเคยได้รับอีกทั้งชอบด้วย เพราะถ้าสิ่งที่เด็กถูกปรับนั้นเด็กไม่ชอบการปรับสินไหมก็จะไม่ได้ผล อีกทั้งการปรับสินไหมนั้นต้องไม่ปรับจนกระทั่งเด็กไม่มีอะไรให้ปรับ เพราะถึงจุดนี้แล้วเด็กก็จะเกิดความคับข้องใจทันทีและอาจจะแสดงออกในลักษณะที่ก้าวร้าวได้

เนื่องจากการลงโทษนั้นทำได้ยาก ดังนั้นในการลงโทษจึงควรจะต้องทำอย่างระมัดระวัง ซึ่งวิธีการลงโทษที่มีประสิทธิภาพควรจะดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การลงโทษจะต้องทำทันทีที่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเกิดขึ้น
2. การลงโทษจะต้องทำให้รุนแรง ในที่นี้ความรุนแรงหมายถึงสิ่งที่รุนแรงตามการรับรู้ของผู้ได้รับการลงโทษ เช่น การที่เด็กเคยถูกตีเป็นประจำ การที่จะลงโทษโดยการตีเด็กไม่จัดว่าเป็นสิ่งที่รุนแรง แต่การถอดถอนความสนใจอาจเป็นสิ่งที่รุนแรงสำหรับเด็กคนนี้ได้ หรือในกรณีที่เด็กไม่เคยถูกดุเลย พอถูกดุครั้งแรก การดูอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่รุนแรงสำหรับเด็กคนนี้
3. การลงโทษนั้น ก่อนที่จะดำเนินการจะต้องบอกให้เด็กรู้ว่า เขาทำพฤติกรรมใดเขาถึงถูกลงโทษ ซึ่งการบอกถึงพฤติกรรมที่เด็กกระทำผิดจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับการลงโทษได้ เช่น บอกเด็กว่า “เธอต้อยเพื่อน ดังนั้นครูจะต้องตีเธอ” เด็กก็ต้องรู้ว่าถ้าต้อยเพื่อนอีกครูจะตี ต่อไปพอเด็กจะต้อยเพื่อนก็จะไม่กล้าเพราะกลัวว่าครูจะตี
4. การลงโทษนั้นครูจะต้องทำสม่ำเสมอ นั่นคือทุกครั้งที่เด็กทำผิดจะต้องลงโทษทุกครั้งไป อย่าได้มีการยกเว้นอย่างเด็ดขาดเพราะถ้ามีการยกเว้น จะทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กเกิดคงทนขึ้นและจะทำการพัฒนาได้ยากในอนาคต
5. การลงโทษนั้นจะต้องไม่ทำการลงโทษโดยค่อยๆ เพิ่มความรุนแรง แต่จะต้องให้รุนแรงเลยทันที เหตุที่ไม่ควรลงโทษแบบค่อยๆ เพิ่มความรุนแรงนั้น เพราะจะทำให้เด็กเกิดการปรับตัวได้ การลงโทษก็จะมีผลเช่น บอกเด็กว่าถ้าทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อไปนี้จะตี 1 ที เด็กจะคาดได้ว่าจะต้องถูกตี 1 ที แน่ๆ ก็จะไม่เกิดความกลัวเพราะเตรียมตัวเตรียมใจไว้แล้ว การลงโทษก็จะมีประสิทธิภาพ
6. ไม่ควรลงโทษเด็กด้วยอารมณ์โดยเด็ดขาด เพราะถ้าลงโทษเด็กด้วยอารมณ์แล้ว เด็กจะมีอารมณ์ตอบสนอง จะทำให้เด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูผู้ลงโทษ
7. ช่วงเวลาของการลงโทษไม่ควรจะนานเกินไป ควรจะลงโทษสั้นๆ แต่รุนแรงจะให้ผลดีกว่า พบว่าการตำหนิเด็กทั้งวันให้ผลสู้การตำหนิเด็กเพียง 1 นาทีไม่ได้ ถ้ารู้จักวิธีการตำหนิที่ถูกต้อง
8. ถ้าครูใช้การลงโทษโดยการตำหนิ อย่าได้ตำหนิด้วยเสียงดัง เพราะจากงานวิจัยพบว่าการตำหนิด้วยเสียงเบา ได้ยินแค่ 2 คน จะได้ผลดีกว่าการตำหนิด้วยเสียงดัง

3) เทคนิควิธีการหยุดยั้ง

ในกรณีที่พฤติกรรมที่เด็กกระทำอยู่นั้นเป็นพฤติกรรมที่เด็กเคยได้รับการเสริมแรงมาก่อน วิธีการที่จะยุติพฤติกรรมนั้นนอกจากจะใช้วิธีการลงโทษแล้ว อาจจะใช้วิธีการหยุดยั้งได้ ซึ่งวิธีการหยุดยั้งคือการยุติการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เคยได้รับการเสริมแรงนั้น จากการยุติการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมนั้น อาจเป็นผลทำให้ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมนั้นลดลงและยุติ

ลงในที่สุด อย่างไรก็ตามกรณีที่เด็กคนหนึ่งพูดจาก่อววนครูในชั้นเรียน ดังนั้นถ้าครูบอกให้เด็กๆ พูดคนในชั้นไม่สนใจแล้วตัวครูเองก็ทำที่เป็นไม่สนใจ พฤติกรรมการพูดจาก่อววนของเด็กคนนี้น่าจะยุติในเวลาต่อมา

ถ้าพิจารณาถึงวิธีการใช้การหยุดยั้ง ดูเหมือนว่าจะเป็นวิธีง่ายๆ แต่ความจริงแล้วใช้ได้ยากกว่าการลงโทษมากนัก แต่ผลข้างเคียงในทางลบจะเกิดน้อยกว่าการลงโทษถ้าใช้ได้ถูกต้อง ซึ่งข้อควรระวังในการใช้การหยุดยั้งมีดังนี้

1. การใช้การหยุดยั้งจะได้ผลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้แหล่งของตัวเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้หมด พร้อมทั้งจะต้องสามารถควบคุมได้อีกด้วย ถ้าไม่รู้แหล่งของตัวเสริมแรงหรือไม่สามารถควบคุมแหล่งของตัวเสริมแรงได้แล้ว การหยุดยั้งก็จะได้ไม่ผล

2. การใช้การหยุดยั้งในระยะแรก พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ใช้การหยุดยั้งนั้นจะเพิ่มขึ้นอย่างสูงในทันทีทันใดแล้วจากนั้นจึงจะค่อยๆ ลดลง ดังนั้นเมื่อใช้การหยุดยั้งแล้วจะต้องอดทนอย่างมากไม่เช่นนั้นจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่เกิดขึ้น เช่น การที่เด็กพูดจาก่อววนครู ครูทำเป็นไม่สนใจเด็กอาจจะเพิ่มการพูดจาก่อววนมากขึ้นจนอาจจะพูดจาก่อววนทั้งชั่วโมง ซึ่งถ้าเหตุการณ์เกิดขึ้นเช่นนี้ถ้าครูทนไม่ได้ ไปให้ความสนใจต่อตัวเด็กอีก เช่น การไปดูตัวอย่างรุนแรงก็จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ว่าถ้าต้องการความสนใจจากครู ก็ทำพฤติกรรมให้รุนแรงขึ้นแล้วจะได้เอง ดังนั้นถ้าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นจะต้องใจเย็นๆ เอาไว้และพฤติกรรมนั้นจะลดลงเอง และเนื่องจากการใช้การหยุดยั้งจะก่อให้เกิดความรุนแรงของพฤติกรรมในช่วงแรก การหยุดยั้งจึงไม่ควรใช้กับพฤติกรรมที่มีลักษณะรุนแรง อันอาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวเด็กเองหรือต่อผู้อื่น

3. อันสืบเนื่องมาจากข้อ 2 การใช้การหยุดยั้ง เมื่อได้ใช้แล้วจะหยุดไม่ได้จะต้องใช้ให้ตลอดแล้วทุกอย่างจะดีขึ้น แต่ถ้าหยุดใช้กลางคันจะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี

4. ในขณะที่ดำเนินการใช้การหยุดยั้งอยู่ ควรจะได้มีการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วย เด็กจะได้สามารถเรียนรู้การแยกแยะว่าพฤติกรรมใดควรกระทำแล้วจะได้รับการเสริมแรงและพฤติกรรมใดไม่ควรทำเพราะจะไม่ได้อะไรเลย

4) เทคนิควิธีการควบคุมตนเอง

การควบคุมตนเองดูเหมือนว่าจะเป็นเป้าหมายสูงสุดของการปรับพฤติกรรม นั่นคือการที่ทำให้คนเราสามารถทนต่อสิ่งที่มาเข้ายวนใจของตนเองได้และมีเป้าหมายที่จะต้องบรรลุได้อย่างแน่นอน ในกรณีของเด็กครูทั้งหลายคงอยากให้เห็นเด็กพยายามควบคุมตนเองโดยไม่มีวอกแวกไปทางอื่นขณะที่ครูสอน ไม่ขโมยของเมื่อเห็นของวางไว้แล้วไม่มีคนอยู่ ทนที่จะทำการบ้านโดยไม่ยอมดูรายการโทรทัศน์ถ้ายังทำการบ้านไม่เสร็จเป็นต้น

การควบคุมตนเองนั้นทำได้ไม่ถนัดและมีใช้ว่าอยู่ดี ๆ ทุกคนจะมี แต่ว่าต้องอยู่ที่การฝึกฝนซึ่งอย่างน้อยที่สุดครูสามารถจะฝึกฝนให้เด็กได้รู้ตัวอยู่ตลอดเวลาในขณะที่อยู่ในโรงเรียนและอยู่ในห้องเรียน ซึ่งวิธีการที่จะทำให้เด็กได้ตระหนักรู้ตลอดเวลาว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่อันจะนำไปสู่การควบคุมตนเองของเด็กนั้นอาจทำได้ดังนี้

1. ครูควรที่จะต้องให้เด็กตั้งเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งครูอาจจะต้องเริ่มจากคำถามให้เด็กได้คิด เช่น ถามว่าตอนนี้มีปัญหาอะไร เป็นผลเนื่องมาจากอะไร จะแก้ไขทำได้อย่างไรและตลอดจนผลที่ได้ควรจะเป็นเช่นใด ให้เด็กได้คิดดู ซึ่งถ้าครูสามารถชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรมได้แล้วอย่างเด่นชัด ปัญหาในการให้เด็กสร้างพฤติกรรมเป้าหมายคงจะไม่เป็นปัญหา

2. เมื่อเด็กสามารถสร้างพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองได้แล้ว โดยที่มีครูเป็นผู้คอยชี้แนะจากนั้นจะต้องให้เด็กหัดสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเอง ซึ่งครูอาจทำได้เช่น การที่เด็กตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะฟังที่ครูพูด จะมองครูในขณะที่ครูสอน ครูก็อาจจะให้เด็กบันทึกพฤติกรรมดังกล่าว โดยครูอาจจะทำแผ่นกระดาษดังรูป 2.3 ติดไว้ที่โต๊ะ

ชื่อนักเรียน.....		ชั้น														
ชม ที่	วันที่	1	2	3	4	5	รวม									
1	-															
2																
3																
4																

รูปที่ 2.3 การสังเกตตนเองของเด็กแต่ละคน

การสังเกตตนเองของเด็กแต่ละคน เช่น ในวันที่ 1 ชั่วโมงที่ 1 ครูอาจจะให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย + ลงในช่องแรกเมื่อเด็กเห็นว่าตนเองทำพฤติกรรมเป้าหมาย และให้ใส่เครื่องหมาย - เมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมตามเป้าหมาย โดยในระยะแรกครูอาจจะเป็นผู้บอกสัญญาณเช่น ในขณะที่ครูสอนได้ 10 นาทีก็อาจจะถามเด็กว่า “ พวกเธอทำพฤติกรรมตามพฤติกรรมเป้าหมายหรือไม่บันทึกลงไป” ซึ่งการบอกเช่นนี้ไม่จำเป็นต้องบอกทุกๆ 10 นาทีบ้าง 5 นาทีบ้างตามเวลาที่เหมาะสม เมื่อเด็กติดนิสัยการบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองแล้ว ต่อไปครูก็ไม่ต้องบอก แต่ให้เด็กบันทึกเองตามช่วงเวลาที่เหมาะสมในขณะที่เขารู้ตัว การทำเช่นนี้จะทำให้เด็กตื่นตัวและตระหนักรู้ตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไรอยู่ และถ้าจะให้ดีครูควรจะให้เด็กได้เอาผลจากการบันทึกไปเขียนเป็นกราฟติดไว้หน้าห้องของแต่ละคนด้วย จะทำให้เด็กรู้ว่าตนเองมีพฤติกรรมเช่นใดแล้ว จากการวิจัยพบว่าถ้าเด็กสามารถทำได้ในขั้นนี้เด็กมักจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมแล้ว

1. ให้เด็กประเมินตนเองดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 4.2 ที่ให้เด็กเขียนกราฟพฤติกรรมของตนเองทุกวัน เด็กก็จะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองแล้ว ครูอาจจะใช้วิธีการถามปัญหาเพื่อให้เด็กได้คิดเช่นถามว่า “พฤติกรรมที่ตั้งใจของเธอเป็นอย่างไรบ้างจากกราฟที่เธอเขียน” เด็กจะตอบได้ทันทีว่าดีขึ้นครับ หรือแย่ลงครับ ครูก็จะต้องคอยเสริมแรง เช่นบอกว่า “ดีแล้ว” หรือบอกว่า “พยายามอีกนะ” เป็นต้น เด็กก็จะได้ตระหนักถึงผลที่ออกมาจะพยายามทำให้ดีขึ้น

2. เมื่อเด็กสามารถประเมินตนเองได้แล้ว ในขั้นต่อไปครูอาจจะให้เด็กสามารถที่จะให้การเสริมแรงตนเองหรือลงโทษตนเองได้เช่น ครูอาจเริ่มจากการถามเด็กว่า “เธอมีพฤติกรรมที่ตั้งใจเรียนสูงมากขึ้นทีเดียว เธอจะทำอะไรให้แก่ตัวเธอบ้าง” เด็กอาจจะตอบว่า “ผมอยากเอาเวลาว่างวาดรูปครับ” “แล้วเขาก็จะไปวาดรูปตามที่เขาต้องการนั้นเป็นการเสริมแรงด้วยตนเอง แต่เมื่อทำไม่ได้ตามเป้าหมายเด็กก็อาจจะต้องหัดลงโทษตัวเองเช่น “ผมไม่ได้ตั้งใจเรียนวันนี้ ผมจะไม่ดูโทรทัศน์ 2 วัน “

การฝึกให้เด็กรู้จักควบคุมตนเองให้ได้นั้นจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาการที่เด็กจะทำพฤติกรรมที่เหมาะสมกับครูเพียงคนเดียว แทนที่จะทำกับครูทุกคนเท่ากับว่าเป็นการแก้ปัญหาหน้าไหว้หลังหลอกได้เป็นอย่างดี

5) เทคนิควิธีการใช้เพื่อนบำบัด

เป็นแนวทางในการสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คอยตักเตือนเพื่อน พยายามดึงเพื่อเข้าร่วมกลุ่ม ชักจูงเพื่อนให้ทำแต่พฤติกรรมทางบวก ไม่ทะเลาะวิวาท ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

1.4.3 หลักในการวางเงื่อนไขและการสร้างโปรแกรมการปรับพฤติกรรม

การดำเนินการปรับพฤติกรรมจะได้ผลดีนั้น น่าจะขึ้นอยู่กับ การวางเงื่อนไขและการสร้างโปรแกรมที่เหมาะสม ซึ่งขั้นตอนในการวางเงื่อนไขและการสร้างโปรแกรมที่เหมาะสมทำได้ดังต่อไปนี้

1. ครูจะต้องกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจนโดยวิธีการกำหนดเป้าหมายนั้นให้เด็กมีส่วนร่วมด้วยเช่น กำหนดว่าเด็กทุกคนจะต้องเข้าชั้นเรียนตรงเวลา ยืนตรงเคารพธงชาติ ทำงานส่งครู ไม่คุยกับเพื่อนขณะครูสอน เป็นต้น
2. ภายหลังที่กำหนดเป้าหมายชัดเจนแล้ว ให้ครูสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กเสียก่อนเพื่อจะทำเป็นข้อมูลพื้นฐานการวางเงื่อนไขการปรับพฤติกรรมต่อไป ซึ่งการบันทึกนั้นอาจบันทึกจำนวนครั้งที่เด็กทำพฤติกรรมหรือความยาวนานของเวลาที่เด็กทำพฤติกรรมก็ได้ เช่น บันทึกจำนวนครั้งที่เด็กส่งงาน จำนวนครั้งที่เด็กเข้าชั้นตรงเวลา บันทึกความยาวนานของเวลาที่เด็กนั่งทำการบ้าน เป็นต้น
3. เมื่อได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กแล้วหรือเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กแล้ว ครูก็อาจสร้างเงื่อนไขกับเด็กได้โดยที่การสร้างเงื่อนไขจะต้องไม่รีบร้อนให้บรรลุเป้าหมายโดยเร็วไว แต่จะต้องพัฒนาค่อยเป็นค่อยไป เพราะตั้งเป้าหมายแบบรีบร้อนเด็กจะทำไม่ได้ท้อแท้และไม่ยอมปรับตนเองเช่น การที่เด็กไม่เคยทำการบ้านเสร็จทันเวลา มักจะทำเสร็จ 30 เปอร์เซ็นต์ ถ้าครูตั้งเกณฑ์ว่าเด็กจะต้องทำการบ้านเสร็จอย่างน้อย 80 เปอร์เซ็นต์ ก็จะเป็นเป้าหมายที่ไม่ใกล้เคียงกับความจริง เนื่องจากเด็กเคยทำได้เพียง 30 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ดังนั้นการตั้งเป้าหมายที่เหมาะสมจึงควรตั้งแบบค่อยเป็นค่อยไปแล้วค่อยๆ ขยับไปถึงเป้าหมายที่ต้องการเช่น การที่เด็กสามารถทำได้ 30 เปอร์เซ็นต์ ก็อาจตั้งให้เด็กทำได้ 50 เปอร์เซ็นต์ จากนั้นจึงค่อยเพิ่มเป็น 70 เปอร์เซ็นต์ และ 100 เปอร์เซ็นต์ในที่สุด และเมื่อพบว่าเด็กทำได้เสร็จทันเวลาแล้ว ครูก็อาจเปลี่ยนเงื่อนไขเป็นว่า เด็กต้องทำให้ถูกเพิ่มขึ้นจากที่เคยทำถูกมา ทั้งนี้ก็ขึ้นกับเงื่อนไขการทำความถูกของเด็กในช่วงต้น การทำเช่นนี้ทำให้เราพัฒนาเด็กได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ
4. ในการกำหนดเงื่อนไข ครูจะต้องให้เด็กมีส่วนร่วม โดยที่ไม่บังคับเด็กแต่จะต้องชักจูงเด็กให้รับเงื่อนไขด้วยความเต็มใจและถ้าเป็นไปได้ ครูอาจจะแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กในรูปกราฟ เพื่อตกลงเงื่อนไขกับเด็กและจากนั้นค่อยเขียนเงื่อนไขไว้หน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการเตือนเด็กตลอดเวลา

5. ครูจะต้องกำหนดตัวเสริมแรง ลงโทษ ตลอดจนวิธีการเสริมแรงและลงโทษให้เด็กรู้เป็นขั้นปฏิบัติกร โดยที่ครูต้องสังเกตพฤติกรรมนักเรียนว่า เด็กทำตามเงื่อนไขที่ตกลงหรือไม่ จากนั้นจึงให้การเสริมแรงและการลงโทษตามที่ตกลงกันได้

6. ในขณะที่ดำเนินการปรับพฤติกรรมอยู่นั้น ครูควรจะให้ข้อมูลย้อนกลับกับเด็กตลอดเวลา ซึ่งอาจทำได้โดยเขียนกราฟให้เด็กดูทุกวันและแผ่นกราฟควรติดไว้หน้าชั้น เพื่อจะให้เด็กได้รู้ว่าตนได้พัฒนาถึงขั้นใดแล้ว

7. เมื่อเด็กทำพฤติกรรมพึงประสงค์บ่อยครั้งแล้ว ครูควรรหาทางค่อยยี่ดการให้การเสริมแรงออกไป เช่น จากการทำให้การเสริมทุกชั่วโมง ยี่ดเป็นให้ทุกวัน จากทุกวันเป็นทุกอาทิตย์ จากทุกอาทิตย์ยี่ดเป็นทุกเดือน เป็นต้น การทำเช่นนี้ทำให้ได้หลุดพ้นจากการเสริมแรง ทำให้เด็กมีพฤติกรรมคงทนมากขึ้น

8. ในการประเมินผล ให้ครูทำโดยการเปรียบเทียบความถี่หรือความยาวนานของพฤติกรรมในช่วงที่เราไม่ได้ดำเนินโปรแกรม กับความถี่หรือความยาวนานของพฤติกรรมในช่วงที่ดำเนินโปรแกรมแล้ว ถ้าพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นแสดงว่าได้ผล

จากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จะเห็นได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดใน 2 ลักษณะ คือ เกิดจากตนเอง และ สิ่งแวดล้อมรอบข้าง ดังนั้นแนวทางแก้ไขพฤติกรรมจึงต้องอาศัยความตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตนเองว่าการกระทำนั้นๆ เหมาะสมหรือไม่ เป็นประโยชน์หรือโทษต่อตนเองและผู้อื่นมากน้อยเพียงใด ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ควรมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน โดยจะกล่าวถึงในรายละเอียดตอนที่ 2 และ 3 ต่อไป

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พบว่ามีงานวิจัยที่ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมจนประสบความสำเร็จดังรายละเอียดต่อไปนี้

ยูวนา ไชว์พันธ์ (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีภาวะสมาธิสั้นจากการใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรม โดยใช้เทคนิคการบำบัดพฤติกรรมทางปัญญา (CBT) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการลดพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีภาวะสมาธิสั้นจากการใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรม และเปรียบเทียบพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีภาวะสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนไพฑูริศึกษา

จำนวน 4 คน โดยเลือกแบบเจาะจง แบบแผนการทดลอง Single Subject Design สลับกับแบบ ABAB เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจตัวเสริมแรง และโปรแกรมการปรับพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งในเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีภาวะสมาธิสั้น โดยใช้เทคนิคการบำบัดพฤติกรรมทางปัญญา (CBT) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Wilcoxon signed ranks test ผลการวิจัยพบว่า สามารถลดพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีภาวะสมาธิสั้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้

ทิพภา ประเสริฐกุล (2553) ได้ศึกษาผลการใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ได้แก่ การชวนเพื่อนคุยขณะที่ครูสอน ตะโกนเสียงดังรบกวนผู้อื่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยออกแบบการวิจัยรายกรณีแบบ ABA เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้น 2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน 3) แบบสำรวจตัวเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ผลการวิจัยพบว่า การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนได้

เบญจมาศ มวลทอง (2553) ศึกษาเกี่ยวกับจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาชาย ในเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้วิธีศึกษาแบบการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมากที่สุดคือ พฤติกรรมไม่สนใจเรียน และ พฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน ส่วนวิธีการจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่ได้ผลมากที่สุด คือ รูปแบบการใช้สื่อ และ รูปแบบการลงโทษ

จารุณี เติ่นจิ (2551) ศึกษาการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้เรื่องราวทางสังคม มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้เรื่องราวทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มีระดับสติปัญญาปกติและไม่มีความพิการซ้ำซ้อน กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนตรักยะตุลอุ้มมะห์ อำเภอท่าแพจังหวัดสตูล จำนวน 2 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ เรื่องราวทางสังคม และแผนการสอน ใช้เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 50 นาที รวม 50 ครั้ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า ร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ได้รับการสอนโดยใช้เรื่องราวทางสังคมมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง

พิเชษฐ ศรีอนันต์ (2549) ได้ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองต่อการลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ จำนวน 1 คน ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีพฤติกรรมไม่สนใจเรียนในชั้นเรียน ดำเนินการทดลองโดยใช้วิธีการทดลองแบบรายการนี้ ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะเวลาของพฤติกรรม ระยะเวลาที่ 2 ระยะเวลาทดลอง และระยะเวลาที่ 3 ระยะเวลาทดลอง ใช้เวลาทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ผลการวิจัยพบว่า การใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองสามารถลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยทราบถึงแนวทางการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลากหลายวิธีการ ซึ่งประเด็นสำคัญที่น่าสนใจจากผลการวิจัยที่นำไปสู่การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือ การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์โดยครูและนักเรียนเพื่อลดพฤติกรรมหรือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมต่างๆ

ตอนที่ 2 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการทำกิจกรรมต่างๆถือเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เนื่องจากทำให้เกิดปัญญา พลังในการก้าวผ่านปัญหา และการแก้ปัญหา มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นถ้ามีโอกาส การพัฒนาจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมในการพัฒนาเพราะการให้โอกาสจะช่วยให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม (เฉลียว บุรีภักดี และคณะ, 2545) เป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาตอนที่ 2 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ 1) ความหมายของการมีส่วนร่วม 2) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 3) หลักการการมีส่วนร่วม และ 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

Newstrom and Davis (1993) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเกี่ยวข้องด้านจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกของบุคคลในสถานการณ์กลุ่มที่จะกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์ที่จะกระทำในสิ่งที่บรรลุเป้าหมายของกลุ่มและแบ่งความรับผิดชอบกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

Gustavo (1992) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นโดยปกติทั่วไปเป็นที่เข้าใจกันว่าหมายถึงการเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนรับผิดชอบบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมมีความชัดเจนลึกกลงไปมากกว่าเพียงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบเมื่อการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่

กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

Okley and Maisden (1987) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมโดยกว้างว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ การให้ประชาชนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการดำเนินงานของโครงการ ตลอดจนการร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ ส่วนความหมายที่ระบุเฉพาะเจาะจง หมายถึง การที่ประชาชนมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้ามาร่วมแก้ปัญหาของเขา ให้เขาเป็นผู้มีความริเริ่ม และมุ่งใช้ความพยายาม และความเป็นตัวของตัวเองเข้าดำเนินการและควบคุมทรัพยากร ตลอดจนระเบียบในสถาบันต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ ซึ่งเป็นการแสดงถึงสภาพของการมีส่วนร่วมที่เน้นให้กลุ่มดำเนินการ และมีจุดสำคัญที่จะให้การมีส่วนร่วมนั้นเป็นการปฏิบัติอย่างแข็งขัน มิใช่เป็นไปอย่างเฉยเมยหรือมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีเท่านั้น

Erwin 1978 (อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา ด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกันอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตาม ปฏิบัติงานขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

พรณราย ธนสัตย์สถิตย์ (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง บทบาทของบุคคล ชุมชน องค์กรในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อพัฒนากิจกรรมหรือกิจการใดๆ อย่างเป็นระบบทั้งกำหนดปัญหา วางแผน กำกับติดตาม และประเมินผล ให้สำเร็จตามความมุ่งหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด

ยุพาพร รูปงาม (2545) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ผลจากการเห็นพ้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้องตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ ดังนั้น องค์การจะเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

โกวิท พวงงาม (2541) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของกลุ่มองค์กร ชุมชน มีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจปัญหาของตนและตระหนักถึงสิทธิของตนที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่บุคคลได้รับข้อมูลใหม่ที่ช่วยเพิ่มอำนาจ ความคิด โอกาสได้ร่วมวิเคราะห์ และตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในกิจกรรมเหล่านั้น

ทั้งนี้การมีส่วนร่วม (participation) มีความหมายคล้ายคลึงกับ คำว่า การเป็นหุ้นส่วน (partnership) ซึ่งหมายถึง การร่วมมือกันของบุคคล กลุ่ม หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยความ

สมัครใจในการรับผิดชอบและดำเนินกิจกรรมภายใต้การสนับสนุนปัจจัยต่างๆ เช่น เวลา เงิน เครื่องมืออื่นๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น จนกระทั่งบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ (Tumbull et al., 1998)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมมือกันระหว่างบุคคลของกลุ่มคนใดกลุ่มหนึ่ง เช่น โรงเรียน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนได้แก่ ผู้อำนวยการ ครู นักเรียน ภารโรง เป็นต้น ที่ความคิดเห็นตรงกันหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยเปิดโอกาสด้านความคิดและการปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันโดยใช้ร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสมต่อการแก้ปัญหาในเรื่องนั้นๆ ตั้งแต่เริ่มกระบวนการจนจบกระบวนการ และยังได้รับประโยชน์จากการดำเนินการร่วมกันทุกฝ่าย

2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมมี 5 ทฤษฎี ซึ่ง อคิน รพีพัฒน์ (2527) ได้สรุปไว้ดังนี้

1) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (mass persuasion)

Maslow (อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์, 2527) กล่าวว่า การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูด หรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะทำให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม

โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่า ลำดับชั้น ความต้องการ (hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปมาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1.1) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการด้านอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศ

1.2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมั่นคง ปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย ถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

1.3) ความต้องการทางสังคม ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.4) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการความดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถและความสำคัญของบุคคล

1.5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน เป็นความต้องการในระดับสูงสุดที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามที่นึกคิดของตนเอง เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันให้ชีวิตของตนเองไปในแนวทางที่ดีที่สุด

2) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (national morale)

คนเรามีความต้องการทางกายและใจ ถ้าคนมีขวัญกำลังใจดีพอ ผลของการทำงานจะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญกำลังใจไม่ดีผลงานก็จะต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญกำลังใจเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเอง การจะสร้างขวัญกำลังใจให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาัดเอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญกำลังใจดี จะเกิดสำนึกในความรับผิดชอบอันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญกำลังใจส่วนบุคคล และขวัญกำลังใจของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญกำลังใจของคนเรา โดยเฉพาะคนมีขวัญกำลังใจที่ดียอมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆได้เช่นกัน

3) ทฤษฎีสร้างความรู้รักชาตินิยม (nationalism)

ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้รักชาตินิยมให้เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตนเอง พอใจในเกียรติภูมิ จงรักภักดี ผูกพันต่อท้องถิ่น

4) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (leadership)

การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการร่วมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีและผู้นำที่ไม่ดี ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำจึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดี ย่อมนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆด้วยดีนั่นเอง

5) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (administration and method)

การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ย่าง เพราะใช้กฎหมาย ระเบียบแบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่สุดในเรื่องการใช้บริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นของ

รัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษาของ อเล็กซานเดอร์ แอสติน (Alexander, 1984) ศาสตราจารย์ทางด้านการอุดมศึกษา แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส (university of california, los angeles) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาไว้ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1) การมีส่วนร่วมหมายถึง การใช้ร่างกายและแรงใจเข้าไปสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ อาจเป็นสิ่งที่ทั่วไป เช่น ประสบการณ์ในการเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือสิ่งที เฉพาะเจาะจง เช่น การเตรียมตัวสอบวิชาใดวิชาหนึ่งก็ได้

2) “สิ่งต่างๆ” ที่เข้าไปมีส่วนร่วมนั้น จะเป็นสิ่งที่ทั่วไป หรือสิ่งทีเฉพาะเจาะจงก็ตาม การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นในลักษณะที่แตกต่างกัน นักเรียน นิสิต นักศึกษาแต่ละคนมีส่วนร่วมในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในปริมาณที่แตกต่างกัน และนิสิตนักศึกษาคนหนึ่งคนเดียวก็มีส่วนร่วมกับสิ่งต่างๆ กัน ในเวลาที่แตกต่างกัน

3) การมีส่วนร่วมนั้น มีทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การมีส่วนร่วมในเชิงปริมาณของนักเรียน นิสิต นักศึกษาอาจวัดได้ว่า นักเรียน นิสิต นักศึกษาใช้เวลากี่ชั่วโมงในการเรียน เป็นต้น ส่วนในเชิงคุณภาพอาจวัดในแง่ที่ว่า นิสิตนักศึกษาทบทวนและเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมายให้อ่านหรือไม่ หรือเพียงแต่จ้องที่หนังสือแต่ว่าฝันกลางวัน เป็นต้น

4) การพัฒนาด้านการเรียนรู้ และบุคลิกภาพของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่เกิดจากโปรแกรมการศึกษานั้น เป็นสัดส่วนโดยตรงกับปริมาณ และคุณภาพของการมีส่วนร่วมของนักเรียน นิสิต นักศึกษาในโปรแกรมการศึกษานั้น

5) ประสิทธิภาพของนโยบายหรือการปฏิบัติการใดๆ ทางการศึกษานั้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับความสามารถของนโยบายและการปฏิบัตินั้นๆ ในการที่จะเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียน นิสิต นักศึกษา

Alexander (1993) กล่าวไว้ว่า นโยบายการปฏิบัติการของสถาบันต่างๆ อย่าง เช่น ตารางชั้นเรียน กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าชั้นเรียน การปฐมนิเทศและการแนะนำนักเรียน นิสิต นักศึกษา ตลอดจนถึงนโยบายในด้านที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ เช่น การจัดอาคารสถานที่ จำนวนและประเภทของกิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ รวมทั้งกฎเกณฑ์ในการเข้าร่วม ค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม สิ่งอำนวยความสะดวกทางนันทนาการ เป็นต้น สามารถมีผลกระทบต่อการใช้เวลาและพลังงานของนิสิตนักศึกษาได้

2.3 หลักการการมีส่วนร่วม

1) จุดเด่นของการมีส่วนร่วม

แบ่งออกเป็นจุดเด่น 3 ด้าน (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542) ดังนี้

1.1. ด้านบริบท (context) การมีส่วนร่วมนำบุคคลในสังคมนั้นที่เป็นที่รู้จักในสังคมเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาและมีโอกาสใช้ความสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.2. ด้านการปฏิบัติ (practical) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้บุคคลในสังคมมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาและมีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองร่วมทำงาน ใช้ความคิด การตัดสินใจและกระทำอย่างเต็มที่ รวมทั้งมีความคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและต้องการร่วมกันแก้ปัญหาของกลุ่ม ซึ่งจะทำให้คนในกลุ่มไม่ปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือ

1.3. ด้านจิตใจ (moral) การมีส่วนร่วมทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีสิทธิในการตัดสินใจและส่งผลโดยตรงต่อตนเอง

2) ลักษณะของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมแตกต่างกันไป ดังนี้ Hungtington and Nelson (1975) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ 3 ลักษณะคือ

ลักษณะที่ 1 การมีส่วนร่วมโดยดูที่กิจกรรม เช่น การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

ลักษณะที่ 2 การมีส่วนร่วมโดยพิจารณาจากระดับการบริหาร 3 ระดับคือ ระดับแนวราบ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมโดยไม่จริงจัง ระดับแนวตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีอำนาจมากกว่าผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานที่เกี่ยวข้องทั้งแนวตั้งและแนวนอน

ลักษณะที่ 3 การมีส่วนร่วมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีอำนาจและควบคุมนอกจากนี้ Anthony (1978) ได้ระบุถึงลักษณะสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3 ประการดังนี้

ลักษณะที่ 1 ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (subordinate involvement) โดยผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตนและตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล และคำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก

ลักษณะที่ 2 สิ่งที่ต้องตัดสินใจต้องเป็นเรื่องสำคัญ (involvement in important decisions or issues) การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ โดยความสำคัญดังกล่าวเป็นความสำคัญของทั้งองค์กรและผู้ใต้บังคับบัญชา การที่ผู้บริหารเลือกเฉพาะเรื่องที่ไม่สำคัญหรือไม่เกี่ยวข้องมาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วม ไม่ใช่ลักษณะที่ถูกต้องของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ลักษณะที่ 3 มีการแบ่งอำนาจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา (shared authority) ตามหลักการแล้วการแบ่งอำนาจการตัดสินใจของผู้บริหารให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา ไม่ได้ทำให้อำนาจของผู้บริหารลดลง แต่การแบ่งอำนาจการตัดสินใจไปให้ผู้ได้บังคับบัญชา กลับทำให้ผู้ได้บังคับบัญชา เข้ามาร่วมรับผิดชอบงานมากขึ้น ถ้าผู้บริหารกลัวการเสียอำนาจส่วนนี้และไม่ยอมแบ่งอำนาจการตัดสินใจไปให้ผู้ได้บังคับบัญชาการบริหารแบบมีส่วนร่วมก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้

Arnstein, 1966 (อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นบันไดการมีส่วนร่วม (participation ladder) 8 ขั้นคือ บันไดขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 รวมเรียกว่าเป็นขั้นที่มีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม หมายถึงประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง บันไดขั้นที่ 3-5 รวมเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน บางเรื่องเท่านั้นเพราะบางส่วนผู้มีอำนาจเต็มสงวนเอาไว้ บันไดขั้นที่ 6-8 รวมเรียกว่าการมีส่วนร่วมระดับอำนาจของประชาชน ซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก โดยพัฒนาจากขั้นที่ 6,7 จนถึงขั้นที่ 8 เป็นขั้นที่ควบคุมโดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชนโดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้ ดังรูปภาพที่ 2.4

8	ขั้นควบคุมประชาชน (citizen control)	การมีส่วนร่วมระดับอำนาจของประชาชน (degree of citizen power)
7	ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (delegated Power)	
6	ขั้นเป็นหุ้นส่วน (partnership)	
5	ขั้นปลอบใจ (placation)	การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วม บางส่วน (degree of tokenism or partial participation)
4	ขั้นปรึกษา (consultation)	
3	ขั้นรับฟังข่าวสาร (informing)	
2	ขั้นบำบัดรักษา (therapy)	การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม (pseudo-participation or non-participation)
1	ขั้นถูกจัดกระทำ (manipulation)	

รูปที่ 2.4 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม 8 ขั้น (Arnstein, 1969)

จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความเห็นว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ นั้น มีกิจกรรมที่ครอบคลุมในวงจรรวมคุณภาพ (quality control circle) ของ demming ได้แก่ การวางแผน เช่น การร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติ เช่น การเข้าไปมีอำนาจควบคุม การตัดสินใจ การลงทุน การตรวจสอบ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การติดตามประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข เช่น การร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม การตกลงใจหาวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งตามวงจรรวมคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมเทียม การมีส่วนร่วมบางส่วน และการมีส่วนร่วมแท้จริง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับวิธีการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยตรงและการมีส่วนร่วมโดยอ้อมอีกด้วย

ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่เหมาะสมต่อกิจกรรมหลากหลายรูปแบบที่จะนำไปสู่ความสำเร็จต่อผลการปฏิบัติอีกด้วย หากนำมาประยุกต์ใช้กับวิธีวิทยาการวิจัย เพื่อการลดพฤติกรรมกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน นับว่าเป็นแนวคิดที่เหมาะสมนำศึกษาติดตามผลการปฏิบัติการวิจัย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Astin (1996) พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาประเภทต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะออกจากการศึกษากลางคันน้อยมากและจากการศึกษาถึงผลของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม นักศึกษาประเภทต่าง ๆ Astin พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมองค์การนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดเสรีนิยมทางการเมือง ความสนใจศิลปะ ความสุขสมบูรณ์ ความต้องการสถานภาพเป็นที่ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รวมถึงความพอใจที่เพิ่มขึ้นในด้านมิตรภาพในหมู่นักศึกษาด้วยกัน ต่อมา Astin ได้ทำการศึกษาร่วมของนักศึกษาอีกครั้ง โดยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่นักศึกษาเข้ามาเรียนปีที่ 1 และทดสอบอีกครั้งหลังจากนั้น 4 ปี ผลการศึกษานับสนุนแนวคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมส่งผลอย่างสูงต่อการพัฒนานักศึกษา ทั้งในด้านสติปัญญาและด้านจิตใจ โดยการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเพื่อนนักศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาด้านสติปัญญา และด้านจิตใจมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะของกลุ่มเพื่อนและปริมาณปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการพัฒนาของนักศึกษาในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการศึกษา และส่วนตัว ซึ่งกลุ่มเพื่อนส่วนใหญ่จะมีบทบาทนอกชั้นเรียน จากการศึกษาของ Astin พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองนี้สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนานักศึกษาของ Chickering (1997) (อ้างถึงใน สำเนาฯ ขจรศิลป์, 2542) ได้นำมากล่าวสรุปไว้ว่า สภาพแวดล้อม

ในสถาบันอุดมศึกษาจะช่วยให้นักศึกษาเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์และมั่นคง สามารถนำไปใช้เป็นแม่บทในการวางแผนและการพัฒนานักศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งงานพัฒนาการมีทั้งหมด 7 ลักษณะ โดยงานพัฒนาการ 3 ลักษณะแรก คือ การพัฒนาความสามารถ การควบคุมอารมณ์ และการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ส่วนงานพัฒนาการ 4 ลักษณะหลัง คือ การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง การพัฒนาทักษะในการติดต่อระหว่างบุคคล การพัฒนาเป้าหมายและการพัฒนาบุรณภาพ

Schuler (1990) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินเนโซต้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วม ทั้งนี้การเข้าร่วมที่ไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากขาดการประสานงาน

Megan (1986) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการวางแผนและคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิกในรัฐวิสคอนซิน ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนและคุณภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการวางแผนคือหลักสูตร ทั้งนี้ครูใหญ่มีทัศนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพโรงเรียนในแง่บวกมากกว่าครูทั่วไป

Triandis (1971) ทำการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม (active participation theory) พบว่า ทางด้านจิตวิทยา สังคม ทัศนคติ หรือพฤติกรรมจะเปลี่ยนได้ ถ้ามีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ โดย Triandis ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทดลองของ Lewin เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องในสัตว์ มีกลุ่มการฟังบรรยาย และมีการอภิปรายถึงประโยชน์และหลักโภชนาการ การติดตามผลปรากฏว่า กลุ่มที่มีการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวปฏิบัติตามร้อยละสาม ส่วนกลุ่มที่มีการอภิปรายมีการกระทำตามถึงร้อยละสามสิบสองจึงเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมจะมีผลต่อทัศนคติของบุคคลมาก และทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมโดยตรง (active participation)

ฉันทยาพร ลักษณะ (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างบูรณาการด้านสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการสร้างสื่อการศึกษาด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีการบูรณาการด้านสุขภาพดีขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างสื่อ

นริศว์ ปรารมภ์ (2548) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนในอดีตที่ครูเป็นผู้กำหนดการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด โดยเริ่มตั้งแต่การ

วางแผนการสอนดำเนินการสอน และการวัดผลประเมินผล ด้วยการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวของนักเรียนเข้าไป ผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน และองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของนักเรียนมีดังนี้ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดความต้องการ ร่วมปฏิบัติ เปลี่ยนแปลงบทบาทและร่วมประเมิน

พงษ์ศักดิ์ อันทรินทร์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประการที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนประถมศึกษาในภาพรวม 4 ขั้นตอน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนดำเนินงานตามแผน และขั้นตอนติดตามประเมินผล ประการที่ 2 การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ประการที่ 3 ปัญหาในการมีส่วนร่วมที่มีความถี่มากที่สุดและแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการแต่ละขั้นตอนมีดังนี้ ขั้นตอนการเตรียมการมีปัญหา บุคลากรไม่ทราบวิธีการทำงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในงานขั้นเตรียมการ แนวทางแก้ไขปัญหาคือจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ขั้นตอนการวางแผน มีปัญหาคือ โรงเรียนขาดข้อมูลในการวางแผนงาน แนวทางแก้ไขคือ จัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ส่วนปัญหาขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนคือ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานตามแผน แนวทางแก้ไขคือแต่งตั้งคณะทำงานให้รับผิดชอบอย่างชัดเจนและผู้บริหารต้องนิเทศควบคุม กำกับติดตามอย่างใกล้ชิด และขั้นตอนการติดตามประเมินผลมีปัญหาในเรื่องขาดการติดตามผลงาน ไม่มีการประเมินผลงานหลังจากการปฏิบัติงานเสร็จสิ้นแล้ว แนวทางแก้ไขคือ แต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินผล

จรัสศรี ธรรมจิต และคณะ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมในการมีส่วนร่วมตามภารกิจการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการมีส่วนร่วมตามภารกิจการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนา และการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี มีความพร้อมสูงสุด

กุลธิดา พรหมตุ่น (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทการปฏิบัติการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ด้านการส่งเสริมการติดต่อสื่อสารว่า เป็นการให้ผู้ที่บังคับบัญชารับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยงาน ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการปรึกษาหารือ การตกลงเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร ซึ่งข้อมูลต้องตรงประเด็น มีความสม่ำเสมอ ชัดเจน เข้าใจได้ มีการติดต่อชนิดทุก

ทิศทุกทาง วิธีการสื่อสารอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การตีตประกาศ การประชุม การแจ้งให้ทราบ การติดต่อสื่อสารต่าง ๆ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่กำหนดกระบวนการและแบบแผนของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ความคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน สภาพแวดล้อมของชุมชน การกำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนตรงกัน ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน คณะครู และผู้ปกครองนักเรียน ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขั้นตอนสำคัญ 8 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม การสร้างกิจกรรม การต่อรองเพื่อการดำเนินการ การร่วมกันดำเนินการ การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ และการร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วมในเรื่องการประสานงานมาก ส่วนการวางแผน การจัดทำรายการ การกระตุ้นการทำงาน และการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษา และปัจจัยส่งเสริม ซึ่งได้แก่ เวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การมีถิ่นกำเนิดและมีที่พักในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การเป็นศิษย์เก่า การมีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียน ความสัมพันธ์กับโรงเรียน และความห่วงใยต่อสวัสดิภาพเด็ก อุปสรรคได้แก่การไม่มีเวลา ไม่มีถิ่นกำเนิด ไม่มีที่พักอาศัยอยู่ใกล้โรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนปัจจัยส่งเสริมได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ เป็นคนในท้องถิ่น เอาใจใส่การเรียนการสอน มีความเสียสละ มีความสามัคคีในหมู่คณะ การให้เกียรติและการให้โอกาสกรรมการศึกษาในการมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน การบริหารเงินโปร่งใส อุปสรรคได้แก่ผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ และไม่เป็นคนในท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์ ผลจันทร์งาม (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนได้ปฏิบัติในด้าน การกำหนดนโยบายแผนแม่บทและ

แผนพัฒนาโรงเรียน การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำโรงเรียน และรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน การประสานกับองค์การในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในระดับมาก ส่วนการให้คำปรึกษา การเสนอแนะแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหาร การสนับสนุนด้านการเงินการให้ความรู้และการให้บริการด้านวิชาการในระดับปานกลาง

วรรณวิไล วรวิกโขสถิก (2540) ได้ทำการการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนในภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่ากรรมการบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาที่มาของการดำรงตำแหน่งและอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนโดยรวมต่างกัน

อุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชนในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน ด้านการเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำชุมชนของท้องถิ่น มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน มีการจัดทำ การเผยแพร่ข่าวสารในรูปแบบเอกสารสิ่งพิมพ์ แล้วนำมาประเมินผลการดำเนินงานด้านการให้บริการโรงเรียน ให้บริการแก่ชุมชนในด้านวิชาการ อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชนโรงเรียนส่งเสริมบทบาทกิจกรรมทางศาสนา ด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น โรงเรียนเสริมสร้างในเรื่องการส่งเสริมและอนุรักษ์กิจกรรมทางวัฒนธรรม ด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนบุคลากรในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมงานแสดงความคิดเห็น หรือมอบรางวัลแก่บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน ด้านการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน ชุมชนให้การสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษา ปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า มีงบประมาณไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นในชุมชน

นริวรรณ พรหมชุมและคณะ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ในโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดขอนแก่น พบว่า กรรมการศึกษาไม่มีลักษณะเป็นตัวแทนของคนในชุมชนทั้งเพศ อายุ และฐานะ

ทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับปัญหาในการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาส่วนใหญ่ คือ ขาดความรู้เกี่ยวกับงานและบทบาทของตนเอง ไม่มีเวลาพอและถูกขอปรึกษาทรัพย์สินของ ส่วนปัญหาของกรรมการศึกษาเกือบครึ่งหนึ่ง คือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้โอกาสในการมีส่วนร่วมและขาดความร่วมมือจากประชาชนไปติดต่อกัน

อัมพร ทศนานุตรียะ (2536) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มโดยครูเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การเสริมแรงและนักเรียนเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนต่ำโดยใช้เครื่องมือในการบันทึกพฤติกรรม คือ แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มโดยนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การเสริมแรง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มโดยครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การเสริมแรง

อุษา ภูมิ (2535) ศึกษาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของชุมชนมีส่วนกำหนดความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน ต่อการทำกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนประถมศึกษา โดยสมาชิกในชุมชนเกษตรกรรมให้ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรมมากกว่าชุมชนอุตสาหกรรม ซึ่งเพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00, 0.03, และ 0.02 ตามลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยทราบถึงแนวทางการปรับพฤติกรรมหรือการพัฒนา ผู้เรียนจะมีประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ตั้งแต่เริ่มต้น กระบวนการ จนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการ ซึ่งประเด็นสำคัญที่น่าสนใจจากการวิจัยข้างต้น คือ การดึงนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน โดยอาศัย ทฤษฎีการปรับพฤติกรรมและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบใหม่ที่ประยุกต์แนวความคิดของการวิจัยปฏิบัติการ (action research) กับ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory research) ผสมผสานเข้าด้วยกัน โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบวิธีวิทยาการวิจัยที่เชื่อว่าการวิจัยเป็นกิจกรรมทางสังคมที่จะต้องใช้ทรัพยากรของสังคมในการศึกษา ซึ่งมีนักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญใช้ชื่อเรียกในภาษาอังกฤษแตกต่างกัน เช่น participatory action research, community research, community-based research (Gosin et al., 2003), action learning (Kramer, 2007) และ collaborative action research (Mitchell, 2009)

งานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งนักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญให้ความหมายไว้ดังนี้

3.1 ความหมายการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Sohng (1995) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโอกาสหรือเสียเปรียบในสังคมได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ เพื่อให้พวกเขาได้ค้นพบความสามารถของตนเองและมองเห็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่จะช่วยให้โครงสร้างชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น

Turnbull et al. (1998) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการวิจัยที่นักวิจัยและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร่วมมือกันดำเนินการวิจัย โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

เสาวนีย์ แสนคำ (2552) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) คือ กระบวนการวิจัยที่เกิดจากการร่วมมือ รวมพลัง ระหว่างนักวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มคนหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญห โดยมีส่วนดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การร่วมกันวางแผน (plan) 2) การปฏิบัติตามแผนที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ (do) 3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (check) และ 4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข (act) ซึ่งทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดองค์ความรู้ และมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาให้สังคมเกิดความยั่งยืน

ดุษฎี โยเหลา (2548) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ต้องประกอบด้วย 3 ส่วน ถ้าขาดส่วนหนึ่งส่วนใดแล้วจะไม่เรียกว่าเป็น PAR ส่วนแรกคือ วิจัยหมายความว่าต้องมีการสร้างความรู้ใหม่ ส่วนที่สอง คือ การมีส่วนร่วม หมายความว่า นักวิจัยทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่วนผู้ปฏิบัติ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในท้องถิ่น

องค์กร ชุมชน โดยที่บุคคลเหล่านี้ร่วมกันคิดแผนงาน ดำเนินงาน สร้างความรู้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลตามที่ต้องการ และส่วนที่สาม การปฏิบัติการ คือการมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยน/ขับเคลื่อน จากจุดเริ่มต้นไปสู่เป้าหมาย โดยใช้แนวทางที่เน้นการจัดการตนเองของกลุ่มหรือชุมชน

สุภางค์ จันทวานิช (2542) กล่าวว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการประยุกต์หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) และการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory research) มาผสมผสานกันโดยผู้วิจัย (ชาวบ้าน) เข้ามามีส่วนร่วมวิจัย เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยความร่วมมืออย่างแท้จริงจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัย นับตั้งแต่การระบุปัญหาการดำเนินการ การร่วมหาวิธีการแก้ไขปัญหา หรือส่งเสริมกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการติดตามผล และประเมินผล

จากความหมายตามนี้นักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายไว้ ผู้วิจัยสรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) หมายถึง การวิจัยที่มีส่วนร่วมของนักวิจัย ผู้ปฏิบัติ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในปัญหาเข้ามาร่วมศึกษาปัญหา และร่วมกระทำในกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมกันวางแผน ปฏิบัติตามแผนที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ สังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขต่อไป ซึ่งผลที่เกิดจากการดำเนินการวิจัยก่อให้เกิดความรู้ วิธีการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันตามสภาพบริบทในแต่ละพื้นที่เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

3.2 คุณลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

คุณลักษณะสำคัญของงานวิจัยรูปแบบดังกล่าวเมื่อเทียบกับงานวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถสรุปได้จากผลงานความคิดของพันธุทิพย์ รามสูตร (2540) ดังนี้

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
รูปแบบ	เป็นพิมพ์เขียวที่กำหนดให้	เน้นกระบวนการที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์
อุดมการณ์/ปรัชญา	เน้นกลุ่มคนชั้นสูง	เน้นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในสังคมคนชายขอบ
จุดมุ่งหมาย	ไม่ผูกพัน ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัย	มีพันธกรณีระหว่างนักวิจัยกับชาวบ้านที่จะร่วมกันเพื่อสิทธิของมนุษย์
กรอบการวิจัย	กำหนดโดยนักวิจัยองค์กร	กำหนดโดยประชาชนในพื้นที่
จุดเน้น	วัตถุ เน้นการสร้างสิ่งของ	เริ่มที่คนเป็นหลัก ทำให้คนมีคุณค่า สร้างความภาคภูมิใจและกำลังใจ
เป้าหมาย	กำหนดไว้ล่วงหน้า	ปรับเปลี่ยนตามความต้องการของท้องถิ่นตามเงื่อนไขความเหมาะสม

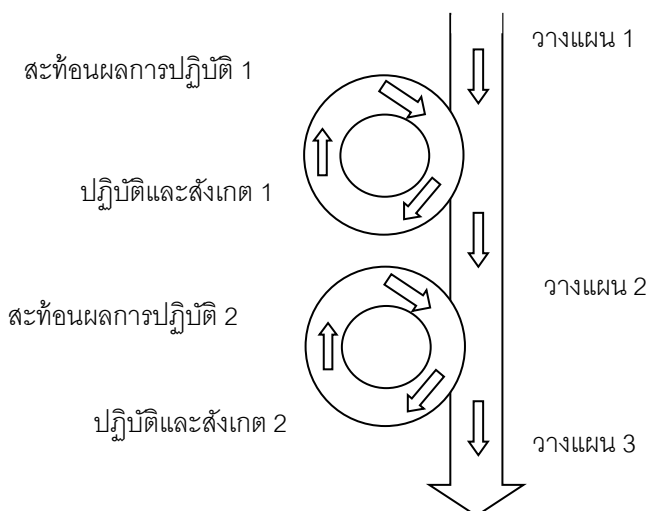
ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ยุทธวิธี	เน้นการวางแผนที่อ้างว่าชาวบ้านไม่สามารถวางแผนเองได้	เน้นการมีส่วนร่วม เชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของคน
วิธีการ	เข้มงวดรัดกุม เน้นหลักการวิจัยเชิงปริมาณ มองมิติชุมชนที่ศึกษา และใช้เทคโนโลยีหรือระเบียบวิธีขั้นสูง	เรียบง่าย ใช้วิธีการที่ชาวบ้านรู้จักและถนัด มองชุมชนอย่างเป็นองค์รวม และใช้เทคโนโลยีชาวบ้าน
การวิเคราะห์สถานการณ์	เน้นการย่อส่วน (Reductionism)	การมององค์รวม (Holistic Approach)
รูปแบบการพัฒนา	ควบคุม ชี้นำและให้แรงจูงใจเป็นวัตถุ เน้นการทำงานตามแผนและส่งเสริมวัฒนธรรมการพึ่งพา	ปลดปล่อย สร้างกำลังอำนาจในการคิดและต่อรองให้สำเร็จในสิ่งที่ได้กระทำ โดยมีแรงจูงใจคือความภูมิใจในศักดิ์ศรีของตน และเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมการพึ่งพาตนเอง
มองชาวบ้าน	เป็นผู้รับประโยชน์จากความสำเร็จของโครงการวิจัย	เป็นผู้ทำประโยชน์ เป็นผู้ลงมือกระทำโครงการสำเร็จ และมีส่วนร่วม
ผลลัพธ์ (Output)	เน้นวัตถุที่เป็นผลผลิตของโครงการ เช่น รั้ว ถนน อาคาร เป็นต้น	ไม่เน้นวัตถุ แต่เน้นความสามารถของชุมชน เน้นการเรียนรู้ ความพอใจ ความหลากหลาย กำลังใจและแรงใจของประชาชน

พื้นฐานแนวคิดและขั้นตอนของวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

พื้นฐานของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง 3 ประการ ของ Stringer (1996) คือ

1. การค้นหาหรือการเฝ้ามอง (look) ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เกิดในสถานสถานการณ์ต่างๆที่มีอยู่จริง
2. การคิด (think) คือ สืบรวจและวิเคราะห์ว่ามีอะไรเกิดขึ้น แล้วทำไมหรืออย่างไรจึงเป็นเช่นนั้น
3. การปฏิบัติ (act) ที่เกิดจากการวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผลการปฏิบัตินั้น

ดังนั้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยควรให้ความสำคัญและศึกษาอย่างชัดเจน ดังภาพวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ Stephen and Robin (1988) ที่เสนอไว้ดังต่อไปนี้

รูปที่ 2.5 วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ Stephen and Robin, 1988
(อ้างถึงในเอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

จากภาพ แสดงแต่ละขั้นตอนในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวางแผน (plan) เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้ล่วงหน้าโดยอาศัยการคาดเดาแนวโน้มในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ประกอบกับการนึกย้อนถึงอดีตที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการวางแผนการปฏิบัติเกิดจากการร่วมมือร่วมใจของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแนวทางการปฏิบัติ

การปฏิบัติ (do) เป็นการลงมือทำตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่ระบุในแผน แต่ในความเป็นจริงการปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้มีโอกาสปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขและข้อจำกัดของสถานการณ์ในเวลาที่เกิดขึ้นจริงได้ ดังนั้นแผนที่ดีต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

การสังเกต ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (check) เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติในการวิจัย รวมทั้งสังเกตปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวางการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติการทั้งหมด เพื่อเก็บข้อมูลการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้และผลหลังจากปฏิบัติ

การสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุง (act) เป็นการทบทวนการปฏิบัติการทั้ง 3 ขั้นตอนข้างต้น เพื่อได้ร่องรอยในเชิงวิพากษ์กระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจน

ไต่ตรองเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวาง รวมทั้งประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามที่ ต้องการหรือไม่ ตอบโจทย์ของปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือไม่ ซึ่งผู้ร่วมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการทั้งหมด ต้องนำข้อมูลจากการสังเกตได้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานมาร่วมกันอภิปราย ซักถาม เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานตามวิธีการใหม่ ซึ่งเป็น ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทบทวนและปรับปรุงวางแผนซ้ำอีกครั้งเพื่อเข้าสู่วงจรของการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอีกครั้ง หรือหลายครั้ง หากผลที่เกิดขึ้นยังไม่เป็นที่พอใจ ยังได้ข้อมูลใน การวิจัยไม่เพียงพอ หรือยังไม่สามารถตอบโจทย์วิจัยได้

3.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา (2545) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นแต่ละแห่งเข้ามาร่วมศึกษาค้นคว้า หา ข้อมูล รวมทั้งการหาประเด็นปัญหาเชิงพัฒนา และวรรณกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนตน มิใช่ รอคอยแต่นักวิจัยและนักพัฒนามาดำเนินการให้ อีกทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชน ตระหนักในปัญหา หน้าที่ และร่วมกันแก้ปัญหาของตนเอง
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลความเป็นจริง แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม หรือมีความพอดีกับ บริบทของชุมชนท้องถิ่นนั้น
3. เพื่อให้มีการขับเคลื่อนมวลสมาชิกเข้าด้วยกัน เป็นกระบวนการของผู้มีความ รับผิดชอบร่วมกัน เรียนรู้ด้วยกันและแก้ไขปัญหาไปพร้อมกัน

3.4 ประโยชน์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

พันธุ์ทิพย์ รามสูต (2540) กล่าวไว้ว่า เป้าหมายหลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วมนั้นมีหลายประการประกอบด้วย

- 1) ค้นหาความรู้พื้นบ้านที่เป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลาย
- 2) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม
- 3) สร้างดุลยภาพระหว่างวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางวิชาการและความรู้พื้นฐาน
- 4) ยอมรับในความไม่เท่าเทียมกันของภาวะสังคมเศรษฐกิจ

ส่วนเป้าหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น อรุณรุ่ง บุณธนันตพงศ์ (2549) ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

- 3.4.1 ชาวบ้าน ชุมชน ผู้ด้อยโอกาสจะตื่นตัว ได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น สามารถคิด วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง มีความเชื่อมั่นในทางที่จะให้ความร่วมมือกันหรือมีส่วน

ร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เพื่อก่อประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง และชุมชน

3.4.2 ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหา ผู้ด้อยโอกาสมีโอกาสมากขึ้น การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ มีการกระจายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งมีข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีต่อคนในชุมชน

3.4.3 มีวิจัยและพัฒนาได้เรียนรู้จากชุมชนได้ประสบการณ์การทำงานร่วมกับชุมชน อันก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และเกิดแนวคิดในการพัฒนาตนเองของนักวิจัยและพัฒนาอย่างแท้จริง

3.4.4 ผลงานวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที เนื่องจากได้ลงมือทำกิจกรรมโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดการผนึกกำลังร่วมกัน โดยที่ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ตลอดจนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงานที่โครงการที่ดำเนินการอยู่

3.5 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นักวิชาการได้ให้มุมมองในเรื่องขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งผู้เขียนขอหยิบยกมากล่าวถึงดังนี้

1) ระยะเวลาเตรียมการวิจัย (pre-research phase)

ในระยะเวลา นี้เป็นการเตรียมชุมชน เพื่อให้มีความพร้อมเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและเป็นแก่นแกนหลักของการวิจัยแบบนี้ โดยการดำเนินงานขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งเน้นสำคัญที่จะให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัย ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน รวมถึงเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องเกี่ยวข้อง ในขั้นเตรียมการนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยกล่าวคือ

1.1) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (build-up rapport) โดยวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่ดีที่สุดคือ การปฏิบัติตัวของนักวิจัยที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งนี้ นักวิจัยควรร่วมกิจกรรมทุกอย่างของชุมชนซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ นักวิจัยสามารถทำความเข้าใจโลกทัศน์ของชาวบ้านได้ดีมากขึ้นโดยทั่วไปแล้ว ผู้วิจัยจะลงพื้นที่เพื่อไปพบกับบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนที่มีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัย หรือเป็นประชาชนกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย พุดคุยแนะนำตัวเองเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และความต้องการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในกิจกรรมการวิจัย อันจะช่วยให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจ การสร้างความสัมพันธ์ของชุมชน การวางโครงการอาจจะไม่ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยเพียงอย่างเดียว ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยความพร้อมของชุมชนด้วย จะต้องสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้าน ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการ หรืออาจจะสนิทสนมกับคนในชุมชนคนใดคนหนึ่งเพื่อเป็นกุญแจแนะนำคนอื่น ๆ ต่อไป (snow Ball sampling technique) และช่วยสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

ต่อไป นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสามารถทำการวิเคราะห์คําความหมายสภาพการณ์และปัญหาของการดำเนินงานวิจัยที่อาจเกิดขึ้น และสามารถเตรียมรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) การสำรวจ ศึกษาชุมชน (surveying and studying community) เป็นขั้นตอนของการศึกษาข้อมูลที่เป็นลักษณะทางกายภาพ และแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ภายในชุมชน รวมถึงการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง ซึ่งโดยมากแล้วผู้วิจัยจะใช้แบบสังเกต สมุดบันทึก และถ่ายภาพสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานราชการหรือจากองค์กรพัฒนาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีบางโครงการวิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน หรือผู้สูงอายุเพื่อทราบประวัติความเป็นมาของชุมชนด้วย ส่วนการจัดเลือกชุมชนนั้น

1.3) คัดเลือกชุมชน (selecting community) ได้เสนอความเห็นไว้ว่าโดยทั่วไปแล้วการคัดเลือกชุมชนจะยึดหลักการเลือกชุมชนที่ด้วยโอกาสในการพัฒนา (disadvantage Community) เพื่อเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างโอกาสความเท่าเทียมในการพัฒนากับชุมชนอื่น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยจำนวนมากคัดเลือกชุมชนโดยยึดเอาประเด็นของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเยียวยาโดยเร่งด่วนหรือบางกรณีการวิจัยมุ่งหมายกระทำต่อชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแข็งขัน เพื่อเป็นชุมชนต้นแบบของการทำวิจัย และการพัฒนาให้กับชุมชนอื่นด้วยเช่นกัน

1.4) การเข้าสู่ชุมชน (entering community) ข้อมูลชุมชนนับเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจกำหนดพื้นที่ดำเนินการ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควรเป็นข้อมูลที่มีรอบด้าน สำหรับแหล่งข้อมูลในขั้นตอนนี้อาจมาจากส่วนราชการ ข้อมูลควรเป็นโดยภาพรวมทั้ง ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เช่น กชช.2ค. ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย ข้อมูลจำนวนประชากรและบุคคลที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้นและอาจเป็นข้อมูลขององค์กรพัฒนาเอกชนรวบรวมไว้ หรือนักวิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลเองโดยการสำรวจชุมชน (community surveying) ก็ได้

1.5) การเตรียมคนและเครือข่ายความร่วมมือ ในขั้นตอนนี้ มักถูกกำหนดให้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของระยะก่อนการวิจัย โดยมุ่งหมายให้เกิดความพร้อมในการดำเนินการวิจัยซึ่งเป็นระยะต่อไปและก่อให้เกิดการประสานงานที่ดีเพื่อความสะดวกต่อการดำเนินงานวิจัย ในส่วนของการเตรียมคนนั้น เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับชาวบ้านเพื่อเป็นแกนนำในการปฏิบัติงานวิจัยร่วมกับนักพัฒนาและคณะผู้วิจัย ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว มักจะมีการเตรียมคน 3 กลุ่ม คือ

1.5.1) **เตรียมคนในชุมชน** คณะนักวิจัยมักจะลงพื้นที่เพื่อจัดประชุมในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชาวบ้านรู้จักและคุ้นเคยกับกระบวนการและการดำเนินงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนและรวดเร็ว

1.5.2) **เตรียมนักพัฒนา** ด้วยการประชุมร่วมกับนักพัฒนาซึ่งโดยทั่วไปแล้วคนกลุ่มนี้หมายถึง ผู้นำชุมชน พัฒนาการอำเภอหรือพัฒนาการอำเภอประจำตำบล และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น เช่น ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรพัฒนาภายนอกที่มีความสนใจศึกษา ร่วมกัน กิจกรรมสำคัญของการดำเนินงานในขั้นตอนนี้คือการประสานความร่วมมือ การสร้างความเข้าใจในกรอบของการทำงานวิจัย และการหารือแนวทางพัฒนาชุมชน ซึ่งมักจะรวมถึงการประสานงานเรื่องการใช้สถานที่ดำเนินการประชุมด้วย

1.5.3) **เตรียมนักวิจัย** ด้วยการประชุมปรึกษากันเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจตรงกันในบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในการทำงานวิจัย

ส่วนการเตรียมเครือข่ายความร่วมมือนั้น งานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหลายชิ้นได้ใช้วิธีการให้ครูผู้วิจัย/นักวิจัยทำการประสานกับองค์กรภาครัฐและหรือองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการดำเนินงานวิจัย การเตรียมเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี

ในขั้นนี้ ปัญหาของการวิจัยมักเป็นประเด็นเกี่ยวกับการเข้าถึงชาวบ้านกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการสื่อสารการทำวิจัยในแง่มุมมองต่าง ๆ เช่น ขั้นตอนและผลประโยชน์ที่ชาวบ้านจะได้รับของคณะนักวิจัย พึงทำความเข้าใจว่า โดยทั่วไปนั้น งานวิจัยแบบมีส่วนร่วมมักจะเป็น “ของใหม่” ที่ในสายตาของชาวบ้านแล้วชวนให้เข้าร่วมไม่น้อย และชาวบ้านส่วนมากก็มักจะตื่นเต้นกับการเข้ามาทำงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาของเขาจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก แต่กระนั้น ชาวบ้านก็มักจะไม่มีเวลามากนัก การดำเนินกระบวนการวิจัยจึงต้องเป็นไปอย่างกระชับ เพราะยิ่งกระบวนการทอดออกยาวมากเท่าใด การมีส่วนร่วมของชาวบ้านก็จะลดลงไปตามส่วนเท่านั้น นอกเหนือไปจากนี้แล้ว การจัดเวทีที่ง่ายต่อความเข้าใจและสะท้อนความต้องการของประชาชนที่มีบรรยากาศสบาย ๆ หรือการศึกษาชุมชนประกอบ ยังจะช่วยให้คณะผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่กว้างขวางมากขึ้น และบางกรณีจะช่วยให้คณะนักวิจัยสามารถสร้างคำถามที่แหลมคมต่อการกำหนดปัญหาของการวิจัยได้ อีกประการหนึ่ง การขาดความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการนำเสนอ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไข้ปัญหา รวมทั้งการขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วมวิจัยของชาวบ้าน ยังอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมชาวบ้านติดตามผู้นำชุมชน หรือชาวบ้านส่วนใหญ่ในแบบ “ว่ายังไงก็ทำตามกัน” ซึ่งบางกรณีผู้นำชุมชนอาจขาดความเป็นกลางหรือมีแนวโน้มฝักใฝ่ฝ่ายการเมือง กระทั่ง

ส่งผลให้ตัวชาวบ้านตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มผลประโยชน์ และการตัดสินใจของชาวบ้าน สร้างความชอบธรรมให้แก่การดำเนินกิจกรรม/โครงการพัฒนาของภาครัฐ

2) ระยะดำเนินการวิจัย (research phase)

ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยคือ

2.1) การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน (problem identification and diagnosis) ในขั้นนี้ เน้นการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนและการให้การศึกษาแก่ชุมชน (Community Education Participation-CEP) โดยเน้นไปที่กระบวนการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติโดยวิธีการจะใช้การอภิปรายถกปัญหา (dialogue) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้าน ทั้งที่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนระดับบุคคลและระดับกลุ่มบุคคล เพื่อเป็นการประเมินปัญหาและความต้องการของชุมชน (need assessment) พร้อมไปกับการประเมินความเป็นไปได้ในด้านทรัพยากร (resource assessment) ที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อที่จะนำทรัพยากรมาใช้ในการกำหนดแผนเพื่อการจัดโครงการต่อไป

2.2) การพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ (project appraisal and identification) เมื่อมีการวิเคราะห์โครงการโดยการประเมินความต้องการของชุมชน หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในความเป็นจริงมักจะมีหลายแนวทาง ชาวบ้านและนักวิจัยจะต้องพิจารณาร่วมกันว่าวิธีการแก้ไขปัญหาใดที่เหมาะสมกับท้องถิ่น หรือมีความเป็นไปได้ โดยชาวบ้านควรรับบทบาทหลักเข้ามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น และกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการ

2.3) การกำหนดแผนงานโครงการและการจัดการ (planning phase) กิจกรรมในช่วงนี้จะเป็นกระบวนการตัดสินใจร่วมกันเพื่อคัดเลือกโครงการและกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการ ดังนั้น เพื่อความมั่นใจว่าโครงการที่ได้รับการคัดเลือก เป็นโครงการและกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ ดังนั้น หลังจากที่ผ่านมาขั้นตอน 2.1 มาแล้ว ผู้วิจัยควรจะต้องใช้วิธีการกระตุ้นให้ชาวบ้านมีบทบาทหลักในการแก้ไขปัญหา การกำหนดโครงการ และกิจกรรมที่จะดำเนินการ

2.4) การปฏิบัติตามโครงการ (implementation phase) เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่ง โดยคำถามที่ผู้วิจัยจะต้องใช้ถามกันในกลุ่มหรือในคณะทำงานเพื่อการดำเนินการในขั้นนี้คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร

ในแง่ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ โดยทั่วไปมักเป็นประเด็นการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในกระบวนการวิจัย จากประสบการณ์ของผู้เขียนพบว่า ความไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วมของชาวบ้านจำนวนไม่น้อย นอกเหนือไปจากการขาดความรู้ความเข้าใจอันดีต่อกระบวนการและ

ผลประโยชน์ของการทำวิจัยแล้ว ยังปรากฏด้วยว่า ชาวบ้านมักมองเห็นการวิจัยเป็นเรื่องทางเทคนิคที่ต้องอาศัยความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะ และไม่เกี่ยวอะไรกับปากท้องที่จะต้องทำมาหากินเป็นประจำวัน ประกอบกับธรรมชาติของการวิจัยแบบนี้ที่มักไม่มีการจ่ายตอบแทนเป็นเงินให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยด้วยแล้ว การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำผลของการวิจัยไปสู่การปฏิบัติแล้วก็ยิ่งห่างไกลจากบริบทชีวิตประจำวันของเขาออกไปมากขึ้น การเข้าร่วมงานวิจัยของชาวบ้านจึงเป็นไปโดยเน้นการรับฟังสิ่งที่ผู้วิจัย และนักพัฒนาพูดเป็นหลัก ผลสืบเนื่องประการต่อมาคือ บุคคลที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ก็มักจะได้ชาวบ้านที่เป็นพวก “ชาประจำ” ที่มักอยู่ในวงข่ายอิทธิพล (Sphere of Influence) ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือการเมืองท้องถิ่น มาเข้าร่วมกิจกรรม และส่งผลให้สุดท้ายแล้ว ผลของการวิจัยเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความชอบธรรมให้แก่การดำเนินกิจกรรม/โครงการพัฒนาของภาครัฐตั้งที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

3) ระยะเวลาติดตามและประเมินผลโครงการ (monitoring and evaluation phase)

เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับการการวัดผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งหากโครงการมีสามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสมและอย่างต่อเนื่อง ก็อาจจะเป็นข้อพิสูจน์ถึงความไม่ประสบผลสำเร็จของโครงการได้ ในขั้นตอนนี้โดยมากแล้วคณะผู้วิจัยจะร่วมกับชาวบ้านที่เป็นผู้ร่วมงานวิจัย ทำการตรวจสอบข้อมูลที่เป็นผลของการวิจัยว่าครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ จากนั้นจะมีการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อนำเสนอผลการวิจัยเพื่อเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยกับชุมชน รวมถึงการสานต่อให้ชาวบ้านนำผลของการวิจัยไปดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนต่อไป อย่างไรก็ดี ระยะเวลาของการทำวิจัยและขั้นตอนของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น อาจมีความแตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียด ซึ่งไม่ถือว่าเป็นเรื่องผิดหรือถูก หากแต่เป็นความเหมาะสมในบริบทของการดำเนินงานวิจัยที่อาจมีข้อจำกัดที่คณะผู้วิจัยจำเป็นต้องรวมกิจกรรมหลายกิจกรรมไว้ดำเนินการในในคาบเวลาที่ใกล้เคียงกัน หรือเป็นความต้องการของชุมชนเองที่จะกระชับขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย เพื่อมิให้กระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยจะสั้นหรือยาว มีรายละเอียดมากหรือน้อยเพียงใดจึงอาจจะไม่ใช่เรื่องใหญ่ หากแต่การมุ่งตอบสนองความต้องการและข้อจำกัดของชุมชน รวมถึงการทำให้ชุมชนได้มองเห็นปัญหาของตนเอง เกิดความต้องการอย่างแข็งขันและมุ่งมั่นมีส่วนร่วมทั้งในการปฏิบัติงานวิจัยและการนำผลของการวิจัยไปใช้เพื่อปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้นนั่นเอง นับเป็นเรื่องที่สำคัญมากกว่า

ในขั้นตอนนี้ยังคงต้องอาศัยการมีเข้าใจที่ถูกต้อง และการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ และกระตือรือร้นของฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะชาวบ้านไม่น้อยไปกว่าขั้นต่อนก่อนหน้า การมีความเข้าใจที่ถูกต้อง การสร้างช่องทาง การตรวจสอบงานวิจัยและการมีเครื่องมือประเมินผลการวิจัยว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้างนี่เองจะทำให้ทุกฝ่ายคาดหมายได้ว่า ผลลัพธ์ของการวิจัยจะปรากฏออกมาสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาหรือสามารถใช้ได้กับการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด และเข้าร่วมกระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่องและบังเกิดผลประโยชน์ในภาพรวม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research: PAR) นับเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมและชุมชนที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยเป็นงานวิจัยที่เริ่มต้นจากชุมชน สนับสนุนให้ชาวบ้านหรือตัวแทนในชุมชนเป็นคนสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับตนเองและชุมชนโดยการศึกษาเรียนรู้หาข้อมูล การศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่กำลังประสบอยู่ โดยการร่วมกันวางแผน และกำหนดการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการ พร้อมทั้งการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องตรงตามความต้องการ และมีนักวิจัยภายนอก ทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้กระบวนการวิจัยบังเกิดผลสอดคล้องกับเป้าหมายอันนับได้ว่าการวิจัยได้ช่วยสร้างคุณลักษณะของการเรียนรู้แบบพหุภาคี พร้อมทั้งก่อให้เกิดผลพลอยได้ที่เป็นจิตสำนึกตระหนักรู้ในปัญหาหน้าที่ และร่วมกันแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ส่งเสริมกิจกรรมกลุ่ม ทำงานร่วมกันทั้งแก้ปัญหา และพัฒนาอย่างต่อเนื่องยั่งยืนของชุมชน

ประสบการณ์ตรงของนักวิจัยหลายท่านได้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในกระบวนการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในขั้นการศึกษาบริบท และกำหนดปัญหาของการวิจัย ขั้นการวางแผน ปฏิบัติงานวิจัย ขั้นการติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุง และขั้นการสรุปผลการวิจัย ซึ่งจำเป็นที่คณะผู้วิจัยจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีต่อกระบวนการ เห็นความสำคัญ มีจิตสำนึกตระหนักเห็นความสำคัญ และมีความต้องการที่จะเข้ามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มองเห็นผลประโยชน์ของการทำวิจัยที่จะมีต่อตัวเขา ในขณะที่เขาเองก็จำต้องยอมเสียสละบางส่วนเช่นเวลาในการประกอบอาชีพหรือหารายได้ไปบ้างทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานและผลบั้นปลายของการวิจัยตกลงสู่ชาวบ้านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง พร้อมไปกับการที่ผู้วิจัยพึงระมัดระวังบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชน แบบแผน

ความคิดและการปฏิบัติ ค่านิยมร่วม รวมทั้งเครือข่ายความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่ยังมีอิทธิพลครอบงำคนในชุมชนอยู่ไม่น้อยโดยเฉพาะชุมชนที่ชาวบ้านมีพื้นฐานการศึกษาที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร

3.6 เทคนิคที่นำมาใช้ในงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เทคนิคการศึกษาชุมชนมีหลายชนิดที่สามารถประยุกต์ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เทคนิคส่วนใหญ่เน้นพัฒนาขึ้นเพื่อใช้งานพัฒนาการเกษตร หรืองานพัฒนาชุมชนชนบท เทคนิคบางชนิดเป็นวิธีการที่ให้โอกาสแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ และค้นหาปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูลและสามารถนำมาประยุกต์เพื่อให้เกิดการพัฒนาได้มากขึ้น เทคนิคต่างๆ ที่กล่าวถึงนั้น ได้แก่ การประเมินสถานะชนบทอย่างเร่งด่วน (RRA) การประเมินสถานะชนบทอย่างมีส่วนร่วม (PRA) การศึกษาวิเคราะห์ระบบชนบท (RSA) การวิเคราะห์ชุมชนด้วยความละเอียดอ่อน (SSA) เทคนิค FSC และเทคนิค AIC

สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยกล่าวถึงเฉพาะเทคนิคที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เทคนิค AIC เท่านั้น เนื่องจากเป็นเทคนิคประยุกต์ใช้กับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการศึกษาได้เหมาะสม และได้ผลดีมาก (ศศิวิมล จุลศิลป์, 2551) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence-Control: A-I-C)

กระบวนการ A-I-C เป็นเทคนิคการประชุม/วางแผนแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ที่การระดมสมองทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา/ข้อจำกัด ความต้องการ/และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ เป็นวิธีการที่เปิดโอกาส ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ ถึงสภาพปัญหา ความต้องการข้อจำกัด และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้มีการระดมพลังสมองในการศึกษา วิเคราะห์พัฒนาทางเลือก เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา เกิดการตัดสินใจร่วมกัน เกิดพลังของการสร้างสรรค์และรับผิดชอบต่อการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น

2) ความหมาย

A-appreciation คือ การยอมรับชื่นชม (appreciate) ความคิดเห็นความรู้สึกของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วยความเข้าใจในประสบการณ์ สภาพ และข้อจำกัดของเพื่อนสมาชิกแต่ละคน จึงไม่รู้สึกต่อต้านหรือวิจารณ์เชิงลบในความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสที่จะให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง เหตุผล ความรู้สึก และการแสดงออกตามที่เป็นจริง เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกที่ดีมีเมตตาต่อกัน เกิดพลังร่วมกันและความรู้สึกเป็นเครือข่าย เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

I-influence คือ การใช้ประสบการณ์ /ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคนที่มีอยู่ มาช่วยกันกำหนดวิธีการ / ยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์/อุดมการณ์ร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการถกเถียงด้วยเหตุผลทั้งในประเด็นที่เห็นด้วยและขัดแย้งจนได้วิธีการที่กลุ่มเห็นร่วมกัน

C-control คือ การนำยุทธศาสตร์/วิธีสำคัญ มากำหนดแผนปฏิบัติการโดยละเอียด สมาชิกจะเลือกว่าตนเองสามารถรับผิดชอบในเรื่องใดด้วยความสมัครใจ ทำให้เกิดพันธะสัญญาข้อผูกพัน (commitment) แก่ตนเองเพื่อควบคุมตน (control) ให้ปฏิบัติจนบรรลุผลตามเป้าหมายร่วมของกลุ่ม

3) เทคนิค / วิธีการ

กระบวนการ A-I-C จะใช้การวาดภาพเพื่อเป็นการสะท้อนประสบการณ์ในอดีต / สภาพปัจจุบันกับจินตนาการถึงความมุ่งหวังในอนาคตของสมาชิกทุกคน โดยให้แต่ละคนวาดภาพของตนก่อน นำภาพของทุกคนมาวางรวมกันบนกระดาษแผ่นใหญ่ แล้วจึงต่อเติมรวมภาพของแต่ละคนให้กลมกลืนเป็นภาพใหญ่ของกลุ่มเพียงภาพเดียว การวาดภาพเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกสะท้อนสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจออกมาอย่าง แท้จริง บางเรื่องราวที่ไม่สะดวกใจที่จะพูดโดยเปิดเผยก็สามารถสะท้อนออกมาเป็นรูปภาพหรือสัญลักษณ์รูปทรง/สี แทนการพูด/เขียนหนังสือ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถซักถามข้อมูลความหมายจากภาพได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ใช้เป็นสื่อกระตุ้นให้สมาชิกที่ไม่ค่อยกล้าพูดได้ร่วมอธิบายความคิด/ประสบการณ์ของตน การวาดภาพช่วยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง การรวมภาพความคิดของแต่ละคนเป็นภาพรวมของกลุ่ม ทำได้ง่ายและเป็นรูปธรรมกว่าการพยายามรวมแนวคิดของแต่ละคนโดยการอภิปรายหรือการเขียน และเป็นสื่อถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของภาพร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการสร้างกรอบความคิดตามภาพของกลุ่ม

4) ขั้นตอนการดำเนินการตามเทคนิค AIC

ตารางที่ 2.3 ขั้นตอนการดำเนินการของเทคนิค AIC

ขั้นตอน	เวลาที่ใช้	ภารกิจหลัก
A-1	15 นาที	เข้าใจสถานการณ์ สภาพที่แท้จริง (reality) เป็นการเริ่มให้บทวน ระบายอารมณ์ ความคิด มีศิลปะ มีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ไม่เคร่งเครียด
A-2	20 นาที	สร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต (ideal vision หรือ scenario) เป็นมติที่ทุกคนเข้าใจความเป็นมา และคาดหวัง มีเป้าหมายร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้น
I-1	30 นาที	คิดค้น หากลวิธี (solution design) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้แสดงพลังและประสบการณ์ มีส่วนร่วม หากความคิดของตนมีเหตุผล ได้รับการยอมรับ จะเกิดความภูมิใจ ถ้าของผู้อื่นดีกว่าก็ยอมรับเช่นกัน งานนี้จะเป็นของทุกคน ตั้งแต่เริ่มต้น

ขั้นตอน	เวลาที่ใช้	ภารกิจหลัก
I-2	30 นาที	จัดความสำคัญ จำแนกกิจกรรม (priority) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้แสดงประสบการณ์ให้ผู้อื่นเลือกใช้ประโยชน์ โดยใช้กิจกรรมเป็นสื่อ ควบคุมความสำเร็จ
C-1	30 นาที	วางแผน หาผู้รับผิดชอบ (responsibility) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้วิเคราะห์ตนเอง แสดงพลังความสามารถ และภารกิจที่จะร่วมทำงานใน เรื่องใดได้บ้าง
C-2	30 นาที	จัดทำแผน / กิจกรรม / โครงการ (action plan) ขั้นตอนนี้ต้องร่วมกันเขียนแผน / โครงการ

5) ความสำคัญของกระบวนการ A-I-C

การพัฒนาชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการเปิดโอกาสให้บุคคล และผู้แทนของ
กลุ่มองค์กร ต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางใน
การพัฒนาชุมชน ร่วมตัดสินใจอนาคตของชุมชน ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนา และร่วมรับ
ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น กระบวนการ A - I - C จะช่วยให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในการวางแผนและ
การตัดสินใจ ร่วมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน สร้างการยอมรับ ความรับผิดชอบในฐานะ
สมาชิกของชุมชน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนมีส่วนร่วม
กระบวนการพัฒนาชุมชน จึงเกิดความต่อเนื่อง และก่อให้เกิดความสำเร็จสูง

6) ประโยชน์ของกระบวนการ A-I-C

(1) กระบวนการ A-I-C ช่วยให้ประชาชนและกลุ่มองค์กรต่างๆ ทั้งในและนอกชุมชนที่เข้า
มามีส่วนร่วม มีความกระตือรือร้น ในการเข้าร่วมพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น (2) การวางแผน
แบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้แทนกลุ่มต่างๆ ประชาชนโดยเฉพาะผู้รู้ กลุ่มคนจน ผู้ด้อย
โอกาส ผู้หญิง และเยาวชน เข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด กำหนดแนวทางการพัฒนา และจัดสรร
ทรัพยากร การมีส่วนร่วม ในกิจกรรม และเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการรวมพลัง
เชิงสร้างสรรค์ (3) ประชาชน กลุ่มองค์กรต่างๆ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของทั้งกิจกรรม โครงการ ผล
ของการพัฒนา และความเป็น เจ้าของชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกิดควมมีพลัง รู้ถึงศักยภาพในการ
พึ่งตนเอง (4) องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนเรียนรู้ที่จะเข้าร่วมมือกันในการพัฒนาอย่าง
ประสานสอดคล้อง นับได้ว่ากระบวนการ A-I-C ช่วยให้เกิดการระดมแนวคิดที่สร้างสรรค์ มีส่วน
ร่วม และเสริมพลังของชุมชนท้องถิ่น ในการพัฒนา

3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีนักวิจัยทั้งในและ
ต่างประเทศใช้วิธีวิทยาการวิจัยนี้ในการดำเนินการวิจัยหลายท่านด้วยกัน ได้แก่ การประยุกต์ใช้
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชน ในการลดพฤติกรรมที่เป็น

ปัญหาและส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (พรณราย ธนสัตย์สถิตย์, 2553) การส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม: พหุกรณีศึกษา (พรศิริ บรรจงประเสริฐ, 2552) การศึกษาการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถที่ปรับเหมาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม (สุทิสดา ลิ้มสกุล, 2550) การพัฒนาสื่อการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างบูรณาการเกี่ยวกับสุขภาพของโรงเรียนวัดสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม (ธัญยาพร ลักษณะ, 2549) การพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นเรียนมัธยมศึกษา (นริศวี ปรารมภ์, 2548) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พรณราย ธนสัตย์สถิตย์, 2553 ได้ทำการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชน ในการลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและค้นหาแนวทางการลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและพัฒนาทักษะชีวิต อีกทั้งยังมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนผลการใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการพัฒนาทักษะชีวิต ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ ดุด่า ทักท้วง วิวาท หนีเรียน ดื้อไม่เชื่อฟัง สูบบุหรี่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และลักขโมย ตามลำดับ ส่วนผลการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชน พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการวิจัย และนักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พรศิริ บรรจงประเสริฐ (2552) ทำการศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม: พหุกรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก 2) ศึกษาวิธีการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3) ศึกษาผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา มี 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ด้านการสื่อสาร และด้านปฏิสัมพันธ์ โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี 4 วงจร คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครูประจำชั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ระหว่างครูประจำชั้นกับครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก และ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูประจำชั้นกับเด็กปกติ มีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผน (plan) 2) การปฏิบัติ (act) 3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (observe) และ 4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงาน (reflect) เมื่อดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอนทั้ง 4 วงจร เรียบร้อยแล้ว พบว่า หลังจากนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้านดีขึ้น อีกทั้งนักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ใช้ส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคม

สุทิสดา ลิ้มสกุล (2550) ดำเนินการศึกษาคำแนะนำการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถที่ปรับเหมาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและผู้ปกครองในการร่วมกันหาแนวทางเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มี 2 ลักษณะ คือ 1) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครูเพื่อสร้างความตระหนักให้กับครู และให้ครูดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองต่อไป ซึ่งผู้วิจัยจะคอยสังเกตการณ์อยู่เป็นระยะๆ 2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครูกับผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมที่ได้ดำเนินการส่งเสริม และหลังจากดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีสมาธิ มีความรับผิดชอบและอดทนต่อสิ่งที่ทำ มีความมั่นใจในตนเอง กล้าพูด กล้าแสดงออก และเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น

ธัญยาพร ลักษณะ (2549) การพัฒนาสื่อการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างบูรณาการเกี่ยวกับสุขภาพของโรงเรียนวัดสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการสร้างสื่อศึกษาด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีการบูรณาการด้านสุขภาพดีขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างสื่อ

นริศวี ปรารมภ์ (2548) ดำเนินการศึกษาพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนในอดีตที่ครูเป็นผู้กำหนดการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนการสอนดำเนินการสอน และการวัดผลประเมินผล ด้วยการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวของนักเรียนเข้าไป ผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน และองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของนักเรียนมีดังนี้ การมีส่วนร่วม

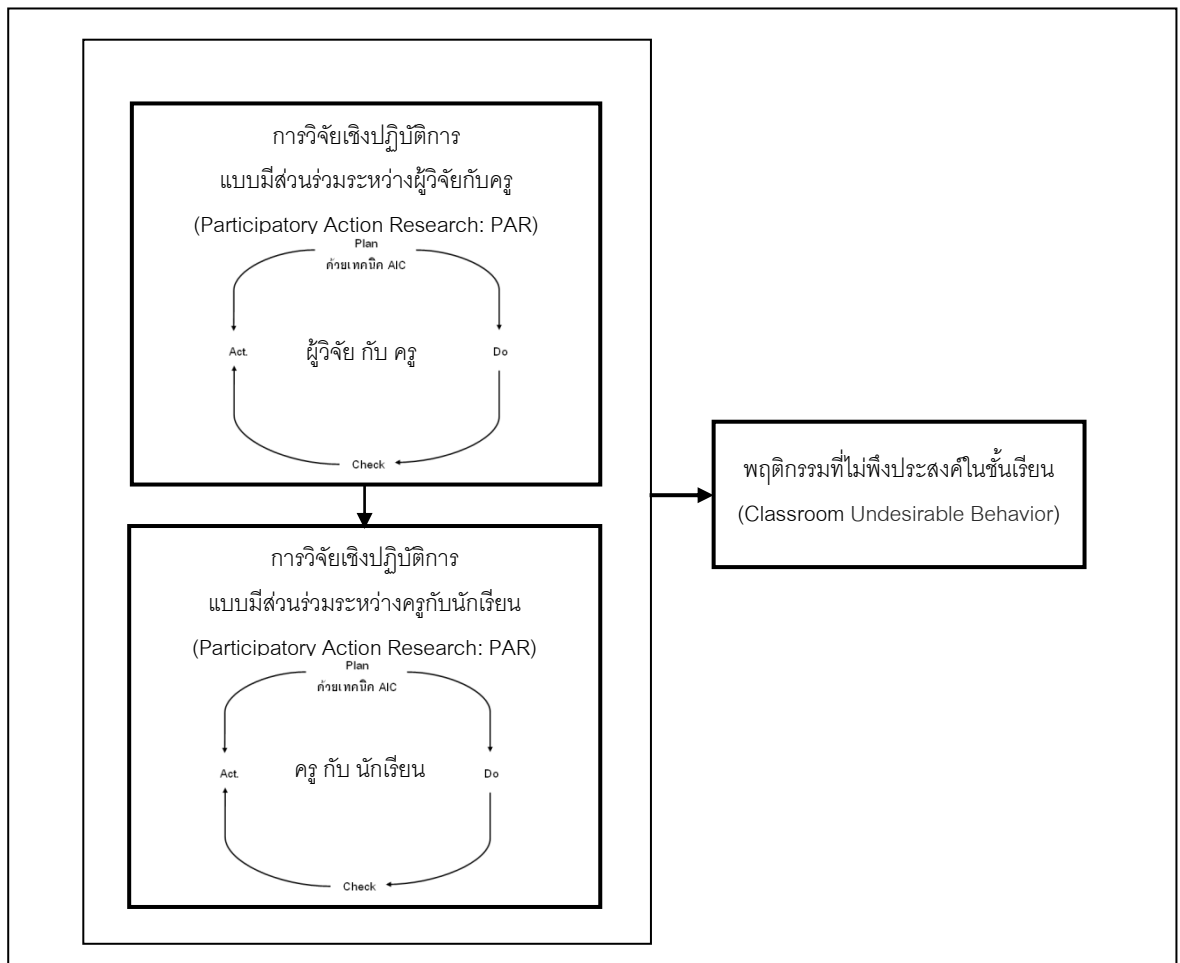
ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดความต้องการ ร่วมปฏิบัติ เปลี่ยนแปลงบทบาทและร่วมประเมิน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยทราบถึงแนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการปรับพฤติกรรมหรือการพัฒนาผู้เรียนจะมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ จนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการ ซึ่งประเด็นสำคัญที่น่าสนใจจากผลการวิจัยข้างต้น คือ การให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการดำเนินการวิจัยเพื่อการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน โดยอาศัยขั้นตอนและกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วม

ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเด่นชัดและส่งผลให้การแสดงพฤติกรรมค่อนข้างรุนแรงและแปรปรวนอย่างมาก โดยกระทบต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนของวัยรุ่นอีกด้วย เช่น การแสดงพฤติกรรม การแต่งกาย การพูด เป็นต้น (วิทยากร เชียงกุล, 2552; สมพร สุทัศนีย์, 2547; สุรางค์ คุ้มตระกูล, 2552; อุไร สุมาวิธรรม, 2545) ต้องอาศัยทฤษฎีการมีส่วนร่วม(action participatory) ของนักเรียน นักศึกษา ในกิจกรรมต่างๆและสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตวิทยา อารมณ์ สังคม ทศนคติ และพฤติกรรมได้ (Alexander, 1996; Triandis,1971)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการ PDCA 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การร่วมกันวางแผน (plan) โดยขั้นตอนนี้มีการประยุกต์ใช้เทคนิคการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม (AIC) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ร่วมกัน (do) ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตและตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (check) และ ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อนำสู่การปรับปรุงแก้ไขต่อไป (act) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2 วงจร ได้แก่ วงจรที่ 1 ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับครู เพื่อกระตุ้นให้ครูเข้าใจ และนำแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับนักเรียน วงจรที่ 2 ครูใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

รูปที่ 2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (2) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ (3) เพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยแบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 2 ระยะ ในระยะแรกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อสำรวจลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการใช้การสังเกตสัมภาษณ์ครูและนักเรียนในเรื่องพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และระยะที่สอง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง (the pretest-posttest design with nonequivalent group) (วรณีย์ แกมเกต, 2551) โดยมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นตัวแปรจัดกระทำ เพื่อพัฒนากระบวนการและวิเคราะห์ผลของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

การวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีการสังเกตการสัมภาษณ์ครูและนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อตอบคำถามการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กำหนดประชากรในการวิจัยระยะนี้คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครปฐม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตจังหวัดนครปฐม เนื่องจากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนแต่ละจังหวัดมีการแสดง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเหมือนกัน แต่จะแตกต่างในลักษณะรูปแบบของการแสดง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน เช่น นักเรียนในเมืองแอบเล่นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในคาบ เรียน นักเรียนนอกเขตเมืองแอบอ่านการ์ตูนใต้โต๊ะเรียน เป็นต้น (ทิพภา ประเสริฐกุล, 2553) จะ เห็นได้ว่านักเรียนทั้ง 2 พื้นที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในลักษณะของการไม่มีส่วนร่วมในชั้น เรียนเช่นเดียวกัน

การวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) มีวัตถุประสงค์เพื่อสุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครปฐม โดยแบ่ง ลักษณะโรงเรียนออกเป็น 3 สังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน (สช.) แล้วดำเนินการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในแต่ละ สังกัดได้จำนวนสังกัดละ 2 โรงเรียน ทำให้ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ทั้งสิ้น 6 โรงเรียน (ผู้วิจัยไม่เลือกโรงเรียนสังกัดกระทรวงมหาดไทย (เทศบาล) เนื่องจากโรงเรียน สังกัดเทศบาลในพื้นที่จังหวัดนครปฐมเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยจนถึงระดับ ประถมศึกษา)

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

นักเรียนระดับชั้น	สังกัด	จำนวนโรงเรียน
ม.2	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	2
ม.2	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)	2
ม.2	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	2

ขั้นตอนการสำรวจพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 3.2 การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1

ลำดับขั้นตอน	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล
1	1. เพื่อสำรวจสภาพพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	1. สัมภาษณ์ครูผู้สอนและสัมภาษณ์นักเรียนม.ต้น 2. สังเกตบรรยายภาคการเรียนการสอนในชั้นเรียนม.ต้น	ครูผู้สอนและนักเรียนชั้นม.ต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 สังกัด สังกัดละ 2 โรงเรียนตามกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสุ่มและเลือกตัวอย่าง
2	2. เพื่อสำรวจเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนม.2 (หลังจากได้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1)	1. สัมภาษณ์ครูผู้สอนและสัมภาษณ์นักเรียนชั้นม.2 2. สังเกตบรรยายภาคการเรียนการสอนในชั้นเรียนม.2	ครูผู้สอนและนักเรียนชั้นม. 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 สังกัด สังกัดละ 2 โรงเรียนตามกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสุ่มและเลือกโดย ดำเนินการต่อจากขั้นตอนแรก

เครื่องมือใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

1. แบบสัมภาษณ์ครู และนักเรียนในชั้นเรียน

แบบสัมภาษณ์ครูและนักเรียนนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกในชั้นเรียน ด้วยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยจะดำเนินการสัมภาษณ์สภาพพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนร่วมกัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูล

2. แบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน

แบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนนี้ผู้วิจัย ครู และนักเรียนร่วมกันสังเกตและบันทึกการสังเกตทุกสัปดาห์ โดยรายละเอียดของแบบสังเกตประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สังเกต ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล สถานที่สังเกต และวันเวลาที่สังเกต 2) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตามสภาพจริง ในส่วนนี้ผู้สังเกตบรรยายลักษณะพฤติกรรมในชั้นเรียนที่สังเกตได้ 3) ความคิดเห็นของผู้สังเกตจากการสังเกตตามสภาพจริง 4) ข้อเสนอแนะของผู้สังเกต โดยครูและนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมในชั้นเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยสำรวจพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ และดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยระยะที่ 2 ต่อไป โดยมีรายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 สังกัดในเขตจังหวัดนครปฐม จำนวน 6 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนโดยวิธีการสังเกต บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน และวิธีการสัมภาษณ์ ครูและนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกต แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มครูและนักเรียน ดังนี้

1. ผู้วิจัยอ่านเนื้อหาและศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการสังเกต สนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตีความและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) โดยการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้การสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน การสัมภาษณ์ครูและนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของครูและนักเรียน
2. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่ เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากการสนทนากลุ่ม จากการสัมภาษณ์ จากการสังเกต และเอกสารเชิงประจักษ์เพื่อรวบรวมข้อมูลให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันประกอบกับการคลุกคลีอยู่ในสนามวิจัยเป็นเวลานาน ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจและซึมซับสภาพแวดล้อม บริบทโรงเรียน ครู และนักเรียน ประกอบกับการตรวจสอบกับคนใน ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงลึก และทุกขั้นตอนของการวิจัยรวมทั้งการเตรียมตัวก่อนดำเนินการในระยะเวลาที่ 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิจัยด้วยความรอบคอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง แม่นยำ และครบถ้วนมากที่สุด
3. นำข้อมูลที่วิเคราะห์เรียบร้อยแล้ว รวบรวมเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานกล่าวถึงผลจากการสำรวจพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน แบบแผนการวิจัย

สำหรับการวิจัยในระยะที่ 2 ผู้วิจัยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประเด็นสำคัญของการวิจัยคือ ศึกษากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและผลการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ด้วยขั้นตอน PDCA

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง (the pretest-posttest design with nonequivalent group) (วรณีย์ แกมเกตุ, 2551) มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 40 คน โดยมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นตัวแปรจัดกระทำ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร

การวิจัยระยะที่ 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน มักเกิดขึ้นกับกลุ่มวัยรุ่นอายุ 12-15 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาสูงส่งผลให้การแสดงออกค่อนข้างรุนแรงและแปรปรวนอย่างมาก ส่งผลต่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นอีกด้วย อีกทั้งวัยรุ่นยังมีพฤติกรรมทางสังคมคือการเลียนแบบสมาชิกในกลุ่มในแง่ลบต่างๆ เช่น การแสดงพฤติกรรม การแต่งกาย การพูด เป็นต้น (วิทยากร เชียงกุล, 2552; สมพร สุทัศนีย์, 2547; สุรางค์ ใจดีตระกูล, 2552; อุไร สุมาวิธรรม, 2545)

กรณีศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการวิจัยระยะที่ 2 กรณีศึกษา คือ โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อคัดเลือกกรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่พบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนบ่อยครั้ง และส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการวิจัยในระยะที่ 1
2. บริบทของโรงเรียนเอื้อต่อการวิจัย โดยผู้บริหารมีนโยบายการสนับสนุนด้านการวิจัย และคณะครูมีความรู้พร้อมให้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการทำวิจัยตลอดการวิจัย
3. เป็นโรงเรียนที่ครูและนักเรียนให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย

4. เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยสามารถติดตามการวิจัยอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยระยะที่ 2 คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน โดยใช้วิธีการสุ่มห้องเรียนเข้ากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) และอาศัยข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในระยะที่ 1 ด้วยวิธีการสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน และการสัมภาษณ์ครูและนักเรียน เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนในลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น พุดคุย เล่นโทรศัพท์ ทำงานอื่นในชั่วโมงเรียน ก้าวร้าว ไม่ส่งงาน ส่งเสียงดัง เป็นต้น

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู ซึ่งครูที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษาและพลศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น จำนวนครูทั้งสิ้น 11 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) จำนวนทั้งสิ้น 80 คน โดยครูทั้ง 11 คน เป็นผู้สอนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปรแทรกซ้อน เนื่องการวิจัยระยะที่ 2 นี้ มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรแทรกซ้อนอาจจะเกิดขึ้น คือ การเลือกตัวอย่างไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยจึงควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน 2 วิธี ได้แก่ 1) จากการศึกษาในระยะที่ 1 ด้วยวิธีการสังเกตบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน สัมภาษณ์นักเรียนในชั้นเรียน และสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่าทั้งสองกลุ่มมีนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนใกล้เคียงกัน 2) ควบคุมด้วยสถิติ โดยการใช้คะแนนก่อนทดลอง (pretest) เป็นตัวแปรร่วม (covariate) เพื่อควบคุมให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนก่อนการทดลอง (pretest) เท่าเทียมกัน ด้วยการใช้วิเคราะห์ ANCOVA

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในระยะที่ 2 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง (the pretest-posttest design with nonequivalent group) (วรวิณี แกมเกตุ, 2551) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 40 คน โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ระยะเวลาดำเนินการทดลองทั้งสิ้น 3 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม 2555 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2556 ดังแผนภาพที่แสดงต่อไปนี้

E	O ₁₁	X	O ₁₂
C	O ₂₁		O ₂₂

รูปที่ 3.1 แบบแผนการทดลอง

E	หมายถึง	กลุ่มทดลอง (experimental group)
C	หมายถึง	กลุ่มควบคุม (control group)
O ₁₁	หมายถึง	การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง
O ₁₂	หมายถึง	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
O ₂₁	หมายถึง	การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม
O ₂₂	หมายถึง	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม
X	หมายถึง	กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมตัวก่อนลงภาคสนาม ขั้นตอนที่ 2 การลงภาคสนาม และขั้นตอนที่ 3 หลังลงภาคสนาม มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมตัวก่อนลงภาคสนาม

แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง 2) การประสานงาน และสำรวจข้อมูลเชิงพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการทดลอง 3) เก็บข้อมูลก่อนการทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีรายละเอียดดังนี้

1) การเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพฤติกรรม และระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) รวมทั้งจากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 เพื่อเข้าใจถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาของบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใช้เป็นสนามวิจัย และนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้ในกระบวนการวิจัย โดยมุ่งเน้นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน เพื่อหาแนวทางการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนร่วมกันของครูและนักเรียนให้เหมาะสมต่อไป

ตารางที่ 3.3 ขั้นตอนการดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง

ระยะเวลา ดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง	การดำเนินการ
เดือนมิถุนายน – กันยายน 2555	1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	- ผู้วิจัย	ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการในชั้นเรียน พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน และ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ วิจัย
เดือนกรกฎาคม – กันยายน 2555	2. การวิจัยระยะที่ 1	- ผู้วิจัย - ครูผู้สอน - นักเรียนร่วมชั้น	ผู้วิจัยศึกษาในระยะที่ 1 โดยวิธี การสังเกต และ การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง
เดือนพฤศจิกายน 2555	3. ศึกษาบริบทของ ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างจาก เอกสารที่ปรากฏและจาก การสัมภาษณ์ ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	- ผู้วิจัย - ครูผู้สอน - นักเรียนร่วมชั้นเรียน	ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกการสอน บันทึกการสังเกต พฤติกรรมของครูผู้สอน และจากการสังเกต สัมภาษณ์ครูผู้สอนในชั้นเรียน และนักเรียน ร่วมชั้นเรียน

2) การประสานงานและสำรวจข้อมูลเชิงพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) เพื่อขออนุญาตทำการวิจัยในครั้งนี้ ประสานรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร และรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน ของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) เพื่อรับทราบข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) ซึ่งคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการวางแผนและดำเนินการวิจัย ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 การประสานงานและสำรวจข้อมูลเชิงพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการทดลอง

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง	การดำเนินการ
สัปดาห์ที่ 3 - 4 เดือนตุลาคม 2555	ประสานงานกับโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)	- ผู้วิจัย - ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)	ผู้วิจัยติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) เพื่อชี้แจงแผนการดำเนินและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้และขออนุญาตดำเนินการทำวิจัยในโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)
สัปดาห์ที่ 3 - 4 เดือนตุลาคม 2555	ประสานงานกับฝ่ายวิชาการโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)	- ผู้วิจัย - รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)	ผู้วิจัยติดต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) เพื่อชี้แจงแผนการดำเนินและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้และขอแผนการดำเนินงานวิชาการและปฏิทินวิชาการของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)
สัปดาห์ที่ 3 - 4 เดือนตุลาคม 2555	ประสานงานกับฝ่ายบริหารโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)	- ผู้วิจัย - รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)	ผู้วิจัยติดต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) เพื่อชี้แจงแผนการดำเนินและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้และขออนุญาตใช้สถานที่และขอความอนุเคราะห์จากบุคลากรของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)
สัปดาห์ที่ 3 - 4 เดือนตุลาคม 2555	ประสานงานกับฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)	- ผู้วิจัย - รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)	ผู้วิจัยติดต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) เพื่อชี้แจงแผนการดำเนินและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้และขออนุญาตใช้สถานที่และขอความอนุเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ)
สัปดาห์ที่ 1 - 2 เดือนพฤศจิกายน 2555	1. สังเกตและสัมภาษณ์พฤติกรรมในชั้นเรียนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง	- ผู้วิจัย - ครูผู้สอน - นักเรียนในชั้นเรียน	1) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการจัดการในชั้นเรียนตั้งแต่ต้นคาบเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ จนกระทั่งสิ้นสุดคาบเรียน แล้วดำเนินการสัมภาษณ์ครูผู้สอน 2) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนตั้งแต่ต้นคาบเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์นักเรียนในชั้นเรียน

3) เก็บข้อมูลก่อนการทดลอง(pretest)ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยใช้แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียน และการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียนของครูผู้สอนก่อนเข้าสู่กระบวนการทดลองโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม คือ นักเรียนที่ใช้กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนแบบปกติทั่วไป

ขั้นตอนที่ 2 การลงภาคสนาม

หลังจากผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตกับทางโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) ผ่านผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) เพื่อการทำวิจัยในครั้งนี้ และประสานงานฝ่ายต่างๆและครูในโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอดำเนินการในระยะที่ 1 โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มระหว่างครูผู้สอน การสนทนากลุ่มระหว่างนักเรียนในชั้นเรียน เพื่อวางแผนและดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตบรรยายภาคในชั้นเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียนในชั้นเรียน เพื่อสำรวจว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนหรือไม่อย่างไร จากนั้นเมื่อทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในบริบทของชั้นเรียนจากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 โดยแบ่งเป็น 2 วงจร คือ 1) ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับครูผู้สอน 2) ครูผู้สอนใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียน เพื่อชี้แจงการดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและใช้การตรวจสอบความแม่นยำของข้อมูลอีกด้วย จากนั้นผู้วิจัยติดตามพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเพื่อทดสอบว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ผลหรือไม่ อย่างไร ในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของผู้เรียน โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม 2555 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2556 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3.5 และตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.5 การปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครู (วงจรที่ 1)

ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง	เป้าหมายที่คาดหวัง
ขั้น Plan (P1)	สัปดาห์ที่ 1 เดือน ธันวาคม 2555	การประชุมเชิง ปฏิบัติการตาม กระบวนการวางแผน แบบมีส่วนร่วม (AIC) ผู้วิจัยและครูร่วมกัน วางแผนการดำเนินการ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ มีส่วนร่วม และเก็บ ข้อมูลต่างๆ	- ผู้วิจัย - ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว	ผู้วิจัยและครูวางแผนการ ดำเนินการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามขั้นตอน PDCA และ การเก็บข้อมูล ได้แก่ การ สังเกต การสัมภาษณ์ และ การสนทนากลุ่ม เพื่อชี้แจง ให้ครูทราบต่อไป
ขั้น Do (D1)	สัปดาห์ที่ 1 เดือน ธันวาคม 2555	1. ผู้วิจัยนำ หมายและอธิบาย รายละเอียดทั้งหมดใน การทำ การวิจัย เกี่ยวข้องการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วน ร่วมกับครูโรงเรียน สาธิตวิทยา (นาม สมมุติ) และเก็บข้อมูล การดำเนินการ PAR	- ผู้วิจัย - ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว	ครูสามารถดำเนินการตาม กระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วน ร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียน
	สัปดาห์ที่ 2 เดือน ธันวาคม 2555	2.ครูดำเนินการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วมตามแผนที่ วางไว้ โดยผู้วิจัยเปิด โอกาสให้ครูซักถาม และปรึกษาการ ดำเนินการวิจัย PAR	- ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว	ครูทุกท่านเข้าใจและ ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ในชั้นเรียน จากนั้นผู้วิจัย และครู จึงร่วมมือกันดำเนิน กิจกรรมตามที่วางแผนการ ดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิค กระบวนการวางแผนแบบมี ส่วนร่วม (A-I-C) รวมทั้ง เก็บรวบรวมข้อมูล การ ตรวจสอบข้อมูล และติดต่อ นัดหมายนักเรียนในชั้น เรียน

ตารางที่ 3.5 การปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครู (วงจรถี 1) ต่อ

ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง	เป้าหมายที่คาดหวัง
ขั้น Check (C1)	สัปดาห์ที่ 3 เดือน ธันวาคม 2555	1. ผู้วิจัยสังเกต แบบมีส่วนร่วมใน กระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วน ร่วมของครูและนักเรียน (PAR2) เพื่อตรวจสอบ ว่า ครู สามารถ ดำเนินการได้ถูกต้อง และเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	- ผู้วิจัย - ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว	ครูและนักเรียนสามารถ ดำเนินการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้อย่างถูกต้อง และ เหมาะสมกับบริบทของ โรงเรียน
ขั้น Check (C1)	สัปดาห์ที่ 4 เดือน ธันวาคม 2555 ถึง สัปดาห์ที่ 1 เดือน กุมภาพันธ์ 2556	2. ผู้วิจัยติดตาม การดำเนินการของครู ในกระบวนการวิจัย โดยติดตาม 3 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก ปลาย เดือนธันวาคม ระยะที่สอง ปลายเดือน มกราคม และระยะ สุดท้าย ปลายเดือน กุมภาพันธ์	- ผู้วิจัย - ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว - นักเรียนชั้น ม.2	ผู้วิจัย ครู นักเรียนในชั้น เรียน และบุคคลอื่นที่ เกี่ยวข้อง สามารถร่วมกัน ดำเนินการลดพฤติกรรมที่ ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน และพัฒนาศักยภาพ นักเรียน
ขั้น Act (A1)	สัปดาห์ที่ 2 เดือน มีนาคม 2556	1. ครูสะท้อนผลการ การปฏิบัติงานตาม กระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วน ร่วม 2. ผู้วิจัยวัดพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ด้วย แบบวัดที่สร้างขึ้น	- ผู้วิจัย - นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	ผู้วิจัยรับทราบข้อมูลการ ดำเนินการตาม กระบวนการ PAR และ ทราบพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ในชั้นเรียน หลังจากดำเนินการตาม กระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำมาใช้ในการ วิเคราะห์ผลการวิจัยว่าลด ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ในชั้นเรียนของ นักเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตาราง 3.6 การปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียน (วงจรที่ 2)

ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง	เป้าหมายที่คาดหวัง
ขั้น Plan (P2)	สัปดาห์ที่ 1 เดือน ธันวาคม 2555	การประชุมเชิง ปฏิบัติการตาม กระบวนการวางแผน แบบมีส่วนร่วม (AIC) ครูและนักเรียนร่วมกัน วางแผนการดำเนินการ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ มีส่วนร่วมและเก็บ ข้อมูลต่างๆ โดยครูนำ หมายนักเรียนในชั้น เรียนแล้วเล่าถึงปัญหา ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และเล่าที่มาและ ความสำคัญของปัญหา ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน วาง แผนการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้น เรียน	- ครูประจำชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 - ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว - นักเรียนชั้น ม.2	ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอน PDCA และการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อชี้แจงให้ครูทราบต่อไป ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาการวางแผนการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนด้วยเทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C)
ขั้น Do (D2)	สัปดาห์ที่ 2 เดือน ธันวาคม 2555	1. ร่วมปฏิบัติตาม แนวทางเพื่อลด พฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ในชั้นเรียนของ นักเรียนครูที่วางแผน ร่วมกันร่วมกัน	- ครูประจำชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 - ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว - นักเรียนชั้น ม.2	ครูและนักเรียนดำเนินการตามแผนที่วางไว้ คือสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนได้
	สัปดาห์ที่ 2 เดือน ธันวาคม 2555	2. ครูและนักเรียน ดำเนินการตาม กระบวนการที่วางแผน แนวทางร่วมกันได้ เช่น กิจกรรม ฯลฯ	- ครูประจำชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว - นักเรียนชั้น ม.2	สามารถดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนได้

ตาราง 3.6 การปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียน (วงจรที่ 2) ต่อ

ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้อง	เป้าหมายที่คาดหวัง
ขั้น Check (C2)	สัปดาห์ที่ 3 เดือน ธันวาคม 2555	1. ครูและ นักเรียนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันติดตามผล หลังจากดำเนินการ PAR ไปสักระยะหนึ่ง เพื่อสังเกตพฤติกรรม ของนักเรียนในชั้นเรียน	- ครูประจำชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียน - ครูผู้สอน ทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว - นักเรียนชั้น ม.2	ครูสามารถดำเนินการตาม กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ มีส่วนร่วมกับนักเรียนโรงเรียนสาธิต วิทยา (นามสมมุติ) อีกทั้งบุคคลที่มี ส่วนในการรับรู้พฤติกรรมฯ ในชั้น เรียนของนักเรียน
	สัปดาห์ที่ 4 เดือน ธันวาคม 2555 ถึง สัปดาห์ที่ 1 เดือน มีนาคม 2556	2. ครูติดตามการ ดำเนินการใน กระบวนการวิจัย PAR และติดตามพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ในชั้น เรียนโดยติดตาม 3 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก ปลายเดือนธันวาคม ระยะที่สอง ปลายเดือน มกราคม และระยะ สุดท้าย ปลายเดือน กุมภาพันธ์	- ครูประจำชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 2 ห้องเรียน ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว - นักเรียนชั้น ม.2	สามารถร่วมกันดำเนินการพัฒนา พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้น เรียนและพัฒนาศักยภาพนักเรียน ได้
ขั้น Act (A2)	สัปดาห์ที่ 4 เดือน กุมภาพันธ์ 2555 ถึง สัปดาห์ที่ 1 เดือน มีนาคม 2556	นักเรียนให้ผลสะท้อน การดำเนินการแก่ครู	- ครูประจำชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 2 ห้องเรียน ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ - ครูหน่วยแนะแนว นักเรียนชั้น ม.2	นักเรียนสะท้อนผลการดำเนินการ ให้ครูได้รับทราบเกี่ยวกับดำเนินการ ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้น เรียนที่ไม่สามารถดำเนินการได้ หรือ กลับไปดำเนินการแก้ไขใหม่ และผล ของการดำเนินการลดพฤติกรรมที่ ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 3 หลังลงภาคสนาม

แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เก็บข้อมูลหลังการทดลอง (posttest) ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม 2) รายงานสรุปแนวทางการดำเนินการ โดยข้อมูลที่ได้มาจากการสนทนากลุ่มของครู และนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1) เก็บข้อมูลหลังการทดลอง (posttest) ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

หลังจากดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2) รายงานสรุปแนวทางการดำเนินการโดยข้อมูลได้มาจากการสัมภาษณ์ สอนทบทวนร่วมกับครูและนักเรียน

หลังจากการดำเนินการทดลองเสร็จ ตัวแทนครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปแนวทางและข้อควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการที่ได้มาจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการสำหรับครูได้นำไปปรับใช้กับนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ครู และนักเรียนในชั้นเรียน

แบบสัมภาษณ์ครูและนักเรียนนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกในชั้นเรียน ด้วยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยจะดำเนินการสัมภาษณ์ระหว่างและหลังจากหาแนวทางในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนร่วมกัน มีการดำเนินการติดตามผลเป็นระยะ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลและนัดหมายครูประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการวิจัยร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

2. แบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน

แบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนนี้ผู้วิจัย ครู และนักเรียนร่วมกันสังเกตและบันทึกการสังเกตทุกสัปดาห์ โดยรายละเอียดของแบบสังเกตประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สังเกต ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล สถานที่สังเกต และวันเวลาที่สังเกต 2) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตามสภาพจริง ในส่วนนี้ผู้สังเกตบรรยายลักษณะพฤติกรรมในชั้นเรียนที่สังเกตได้ 3) ความคิดเห็นของผู้สังเกตจากการสังเกตตามสภาพจริง 4) ข้อเสนอแนะของผู้สังเกต โดยครูและนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมในชั้นเรียน

3. แบบสังเกตการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู

แบบสังเกตการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตและบันทึกการสังเกตด้วยตนเอง เพื่อพิจารณาว่าครูสามารถดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้เหมาะสม และถูกต้องตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร โดยผู้วิจัยสังเกตและบันทึกการสังเกตพฤติกรรมในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

แบบมีส่วนร่วมของครู สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยรายละเอียดของแบบสังเกตประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สังเกต ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล สถานที่สังเกต และวันเวลาที่สังเกต 2) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตามสภาพจริง ในส่วนนี้ผู้สังเกตบรรยายลักษณะและกระบวนการในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู มีขั้นตอนถูกต้องหรือไม่ อย่างไร 3) ความคิดเห็นของผู้วิจัยจากการสังเกตตามสภาพจริง ด้วยการสร้างแบบสังเกตที่ไม่กำหนดโครงสร้างการสังเกต (unstructured observation form)

4. แบบบันทึกการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู

แบบบันทึกข้อมูลฉบับนี้ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกสังเกต ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล สถานที่สังเกต ผู้สังเกต และวันเวลาที่สังเกต 2) ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้วิจัยกับครู

5. แบบบันทึกการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูกับนักเรียน

แบบบันทึกข้อมูลฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการพิจารณาว่า นักเรียนในชั้นเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือไม่ อย่างไรบ้าง แล้วร่วมกันหาแนวทางในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนต่อไป โดยแบบบันทึกข้อมูลฉบับนี้ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกสังเกต ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล สถานที่สังเกต ผู้สังเกต และวันเวลาที่สังเกต 2) ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของครูกับนักเรียน ได้แก่ สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน วิเคราะห์ปัญหา และแนวทางการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

6. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC)

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และแนวทางสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยใช้ในดำเนินการวางแผนในขั้นตอน plan (P) ของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ทั้ง 2 วงจร เอกสารฉบับนี้ประกอบด้วย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการวางแผนแบบมีส่วนร่วม และใบกิจกรรมการดำเนินการตามกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC)

การสร้างเครื่องมือ

1. คีทชาวัดอุปประสงค์การวิจัย และกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือ
2. นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนสำนวนภาษาไทยในการสื่อสาร และให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 1 ท่าน
- 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการวิจัย วัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน
- 3) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านพฤติกรรม จำนวน 3 ท่าน

นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์และเหมาะสมในการนำไปใช้จริง

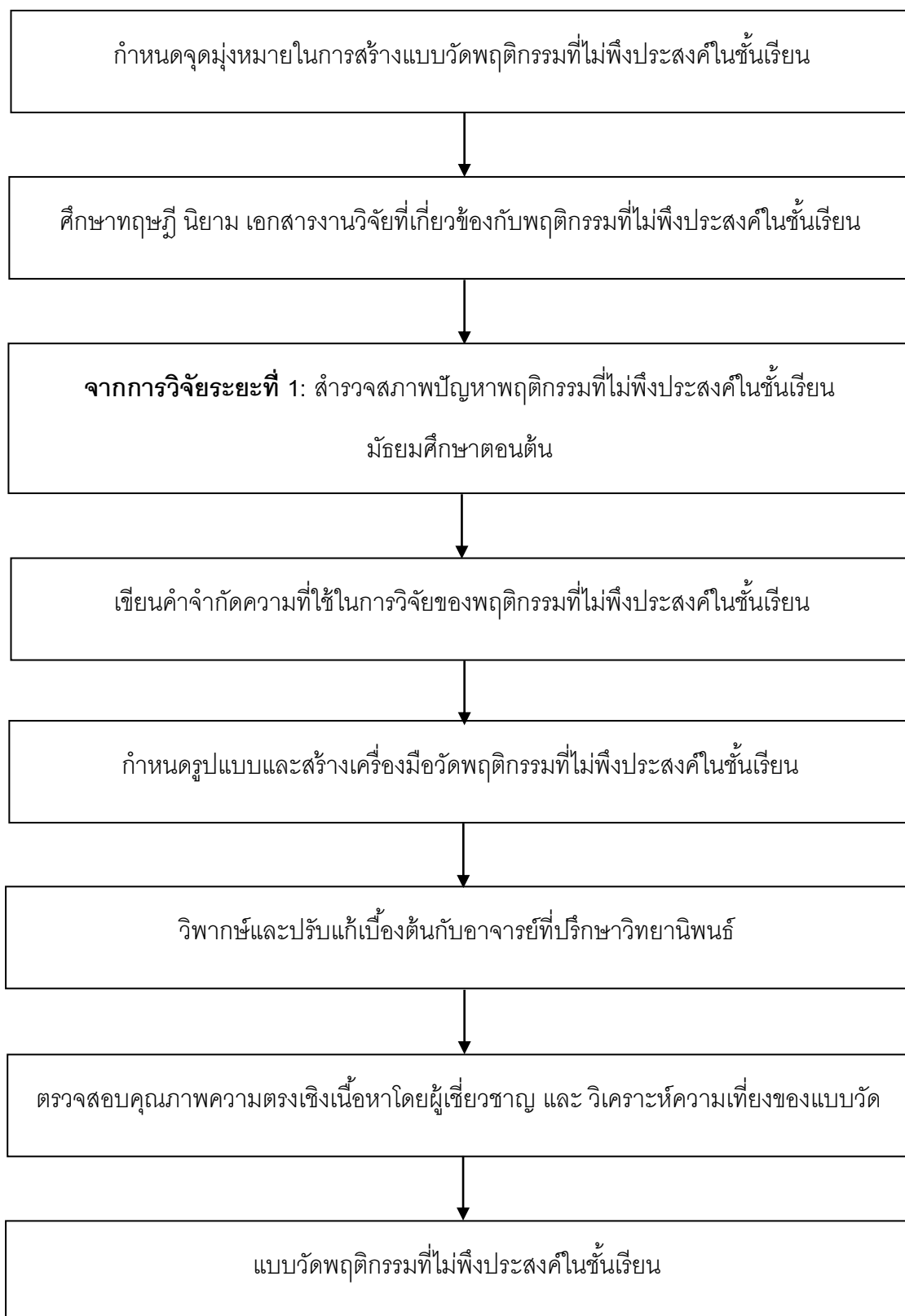
ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของขั้นตอนกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1 ทั้งหมด 6 ขั้นตอน

7. แบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

แบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมในชั้นเรียนก่อนและหลังการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน ประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน จำนวน 60 ข้อ ใช้วัดนิยามพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน พฤติกรรมด้านการรบกวนชั้นเรียน และพฤติกรรมด้านการขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพนำร่อง (qualitative pilot study) และการวิจัยเชิงสำรวจในระยะที่ 1 โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ ครูและนักเรียน เพื่อสำรวจบริบทของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการเป็นข้อมูลเบื้องต้นก่อนดำเนินการสร้างแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน จากนั้นนำแบบวัดพฤติกรรมที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลด้านพฤติกรรม ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้ววิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ตามขั้นตอนดังแผนภาพประกอบนี้

รูปที่ 3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากแผนภาพตามรูปที่ 3.2 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อศึกษาความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน
- 2) ศึกษา नियาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน
 - 2.1) ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนและการสร้างเครื่องมือวัด
 - 2.2) รวบรวม नियามของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน
 - 2.3) สํารวจพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน
- 3) ดำเนินการศึกษาระยะที่ 1 เพื่อสํารวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนจากสภาพจริงในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
- 4) เขียน नियามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน
- 5) กำหนดรูปแบบและสร้างแบบวัดตาม नियามของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน เป็นลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง น้อยครั้ง ไม่เคย ประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายเชิงบวกและข้อความที่เป็นเชิงลบอย่างละเท่าๆกัน

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

เนื่องจากแบบวัดพฤติกรรมฉบับนี้ ประกอบด้วยข้อความที่ครอบคลุมการร่วมปฏิบัติกิจกรรม การแสดงออกของนักเรียนทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแตกต่างกัน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายเชิงบวก

ทุกครั้ง	ให้คะแนน	1	คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
บางครั้ง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อยครั้ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่เคย	ให้คะแนน	5	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายเชิงลบ

ทุกครั้ง	ให้คะแนน	5	คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
บางครั้ง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อยครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคย	ให้คะแนน	1	คะแนน

สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเมื่อมีการหาค่าเฉลี่ยแล้วจะมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยดังต่อไปนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มาก
3.50 – 4.49	หมายถึง	นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ค่อนข้างมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ค่อนข้างน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์น้อย

6) วิพากษ์และปรับแก้ข้อคำถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

7) ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดด้านความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย ดังนี้ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือปริญญาตรี 2) มีความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา การวัดและประเมินผล จำนวน 2 ท่าน 3) มีความเชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาหรือพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนทั้งหมด 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบในแต่ละข้อคำถามว่า วัดได้ตรงกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนหรือไม่ โดยกำหนดให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรง ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรง และให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงหรือไม่ แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50

ผลการตรวจสอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พบว่าทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 จำนวน 32 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.8 จำนวน 21 ข้อ และค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.6 จำนวน 7 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบวัดไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน โรงเรียนแห่งหนึ่งที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้ววิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ ผลปรากฏว่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

8) ปรับแก้ไข และจัดพิมพ์เป็นแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนฉบับที่สมบูรณ์พร้อมใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 3.7 สรุปเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	วัตถุประสงค์	ระยะเวลาการใช้	ผู้เก็บข้อมูล
1. แบบสัมภาษณ์ครู และนักเรียนในชั้นเรียน	เก็บข้อมูลสภาพพฤติกรรมในชั้นเรียน	ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง	ผู้วิจัย
2. แบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน	เก็บข้อมูลสภาพพฤติกรรมในชั้นเรียน	ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง	ผู้วิจัย
3. แบบสังเกตการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู	เก็บข้อมูลการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู	ระหว่างการทดลอง	ผู้วิจัย
4. แบบบันทึกการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู	เก็บข้อมูลการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู	ระหว่างการทดลอง	ผู้วิจัย
5. แบบบันทึกการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูกับนักเรียน	เก็บข้อมูลการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูกับนักเรียน	ระหว่างการทดลอง	ผู้วิจัย
6. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม(AIC)	การวางแผนในชั้นตอน Plan (P) ของกระบวนการ PAR	ขั้นตอนเริ่มต้นการทดลอง	ผู้วิจัยและครู
7. แบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน	เก็บข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน	ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง	ผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยติดต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขออนุญาตใช้สถานศึกษาเป็นสนามวิจัย มีรายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาวิจัย

ในระยาะที่ 1 โดยบางส่วนของกรการวิจัยในระยาะที่ 1 เป็นนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยในระยาะที่ 2

2. ข้อมูลที่ได้จากการการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียน และการสังเกตการดำเนินการกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู และครูกับนักเรียนโดยสังเกตจากความถี่ของพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกมาแล้วเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่ทำให้การเรียนรู้อันชั้นเรียนต้องหยุดชะงัก ซึ่งได้ข้อมูลจากนักเรียนร่วมชั้นเรียน ครูผู้สอน และสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนจากกล้องบันทึกภาพวงจรปิดในห้องเรียน ประมาณเดือนธันวาคม 2555 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 เป็นเวลาทั้งสิ้นประมาณ 3 เดือน

3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่เก็บข้อมูลไปพร้อมๆกับการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุนและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล จากนั้น ผู้วิจัยเชิญครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้และนักเรียนร่วมชั้นเรียนมาสนทนากลุ่มในเรื่องของสภาพปัญหาของนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางร่วมกันเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ช่วงประมาณสัปดาห์สุดท้ายของเดือนพฤศจิกายน 2555 จากนั้นนำข้อสรุปที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาเป็นแนวทางที่ผู้วิจัย ครูผู้สอน ครูที่เกี่ยวข้อง และนักเรียนในชั้นเรียน ที่ร่วมกันวางแผนมาดำเนินการตามขั้นตอน PDCA และดำเนินการติดตามผลอีก 2 ครั้ง โดยครั้งแรกดำเนินการช่วงประมาณกลางเดือนมกราคม 2555 และครั้งที่สองดำเนินการช่วงประมาณต้นเดือนมีนาคม 2556 โดยผู้วิจัยทำการนัดหมายครูผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนมาพบปะพูดคุย สนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาสภาพปัญหาของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน กระบวนการดำเนินการพัฒนาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และแนวทางการปฏิบัติร่วมกันร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนว่าเป็นอย่างไร

4. สัมภาษณ์ครูผู้สอน และนักเรียนในชั้นเรียนหรือบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือคุ้นเคยกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และการสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติและการแสดงพฤติกรรมในชั้นเรียนของผู้เรียน โดยสังเกตจากการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกมาแล้วเป็นปัญหาในชั้นเรียนที่ทำให้การเรียนรู้อันชั้นเรียนต้องหยุดชะงัก และสัมภาษณ์ ซึ่งได้ข้อมูลจากนักเรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียน และครูเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัย

5. เก็บข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนก่อนและหลังการทดลองด้วยแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการดำเนินการวิจัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มครูและนักเรียน โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) ดังนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลองโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพิจารณาว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมความไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเป็นอย่างไร โดยใช้สถิติ t-test เพื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และเอกสารเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย

2. ผู้วิจัยอ่านเนื้อหาและศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการสังเกต การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ รวมทั้งเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องจากฝ่ายกิจการนักเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตีความและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) โดยการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้การสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน การสัมภาษณ์ครูและนักเรียน การสังเกตกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน

3. นำข้อมูลที่วิเคราะห์เรียบร้อยแล้ว มาจัดทำเป็นรูปเล่มรายงานการวิจัย กล่าวถึงผลจากการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน โดยรายงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PDCA ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่ เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ จากการสังเกต และเอกสารเชิงประจักษ์ของฝ่ายกิจการนักเรียน เพื่อรวบรวมข้อมูลให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันประกอบกับการคลุกคลีอยู่ในสนามวิจัยเป็นเวลานาน ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจและซึมซับสภาพแวดล้อม บริบทโรงเรียน ครู และนักเรียน ประกอบกับการตรวจสอบกับคนใน ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงลึก และทุกขั้นตอนของการวิจัยทั้งการเตรียมตัวก่อนลงภาคสนาม การลงภาคสนามและหลังลงภาคสนาม ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิจัยด้วยความรอบคอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง แม่นยำ และครบถ้วนมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (2) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ (3) เพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยแบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 2 ระยะ ในระยะแรกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อสำรวจลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การสังเกต สัมภาษณ์ครูและนักเรียนในเรื่องพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษา และระยะที่สอง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง (the pretest-posttest design with nonequivalent group) (วรวิณี แกมเกตุ, 2551) โดยมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(PAR) เป็นตัวแปรจัดกระทำ เพื่อพัฒนากระบวนการและวิเคราะห์ผลของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ **ตอนที่ 1** ผลการวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 และ **ตอนที่ 2** ผลการวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาและกลุ่มตัวอย่างกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และ การวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยระยะที่ 1

ผลการสำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

การวิจัยในชั้นเรียนนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) โดยใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ ครูและนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยผู้วิจัยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.1) ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง 1.2) สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 1 ของการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน แบ่งเป็น 3 สังกัด ดังนี้ 1) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 2 โรงเรียน 2) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 2 โรงเรียน และ 3) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 2 โรงเรียน โดยทุกโรงเรียนที่เลือกเป็นโรงเรียนสหศึกษา ที่มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดนครปฐม

1.2 สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จากวิธีการสัมภาษณ์ครู นักเรียน และการสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน เพื่อศึกษาข้อมูลพฤติกรรมเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานและสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนในการวิจัยระยะที่ 2 ต่อไป โดยผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 ตามขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอน คือ 1) สุ่มโรงเรียนตามสังกัด สังกัดละ 2 โรงเรียน 2) ดำเนินการเก็บข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ศึกษาในระดับชั้นที่พบปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากที่สุด 3) ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ครูและนักเรียนระดับชั้นเรียนที่พบปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมากที่สุด และ 4) จำแนกประเภทของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ 1.2.1) ผลการศึกษาระดับชั้นที่มีสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 1.2.2) ประเภทของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้น

เรียน 1.2.3) สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังรายละเอียดต่อไป

1.2.1) ผลการศึกษาระดับชั้นที่มีสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง 3 ระดับชั้น(ม.1-3) และการสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า ครูผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ให้ความเห็นว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากที่สุดทั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นอกชั้นเรียน ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 4.1

ตาราง 4.1 ตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเพื่อหาชั้นเรียนที่มีสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

โรงเรียน	การสัมภาษณ์ครูผู้สอน		
	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสพฐ.1	<p>“เด็ก ๆ ม.1 ส่วนมากน่ารัก ตั้งใจเรียน ยังไม่ค่อยมีเกเรมากเท่าไร มีบ้างก็ยั้งเอาอยู่นะคะ ไม่ถึงขนาดดื้อเกินไป”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย: 5 ก.ค. 2555)</p>	<p>“นร.ม.2 โห...กำลังมีเป็นหนุ่มเป็นสาวเลย พุดยากมาก ในห้องเรียนบางที่แทบจะไม่ได้สอนเลย เพราะมัวแต่ต้องควบคุมเด็ก สอนก็ไม่ฟัง เรียนก็ได้เรื่อง”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์: 5 ก.ค. 2555)</p>	<p>“ถ้าเทียบกันในตัวกันที่ว่าเด็กม.2 นี่แหละปัญหา มากที่สุด (จากประสบการณ์ที่สอนทั้ง 2 ม. นะ (หัวเราะ) เด็กม.3 ดูเฉินๆ เหมือนจะมีปัญหาเยอะ แต่ยังไม่ยอมว่าม.2 อยู่ดี”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา, ครูฝ่ายปกครอง: 5 ก.ค. 2555)</p>
โรงเรียนสพฐ.2	<p>“เด็ก ๆ ม.1 คำพูดคำจาสมัยนี้ ต้องตักเตือนมากเลย เด็กสมัยนี้ รู้สึกว่าไม่เหมือนเมื่อก่อน ดีกว่าเดี๋ยวนี้เยอะ”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา: 9 ก.ค. 2555)</p>	<p>“เด็กม.2 นี่แหละสุดยอกแล้ว เวลาเรียนในห้องก็น้อยอยู่แล้ว ยังต้องมานั่งดูดำอีก เพราะว่าสารพัดพฤติกรรมในห้อง ไม่ว่าจะเอาขนมมากิน แอบนั่งเล่นโทรศัพท์ ไม่ส่งงาน ก้าวร้าว บางทีดื้อมาก ๆ แทบจะต่อยมผมแทนะ”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์: 9 ก.ค. 2555)</p>	<p>“จริงๆ แล้วพอๆ กันนะเด็กม.3 กับม.2 นะ ”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์: 9 ก.ค. 2555)</p>

ตาราง 4.1 ตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเพื่อหาชั้นเรียนที่มีสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน (ต่อ)

โรงเรียน	การสัมภาษณ์ครูผู้สอน		
	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสกอ.1	<p>“เด็กม.1เรียบร้อยครับ พุดจาดี มีบ้างเป็นส่วนน้อย ไม่ค่อยมีปัญหามากนัก ที่จะมีปัญหาเยอะๆจะเป็นม. 2-3 นี้แหละ คงเป็นเพราะม.1 เพิ่งเข้ามาใหม่ ละมั้ง เลยยังไม่รวมกลุ่มตั้งแก๊งค์กัน เหมือนพี่ๆโตๆ มีบ้างก็คุยกัน ต้องค่อยๆ แต่ว่าง่ายไม่ต่อต้านอะไรมาก แต่ที่วาม.1ดี ก็ยังไม่ดี เหมือนสมัยก่อนหรอก เด็กสมัยนี้ไม่รู้ทำไมดีออกว่าเมื่อก่อนเยอะเลย สักสัปดาห์สมัยมันเปลี่ยนไปแล้ว ละมั้ง หรือว่าเราแก่ (หัวเราะ)”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์: 11 ก.ค. 2555)</p>	<p>“นร.ม.2 โห...กำลังมีเป็นหนุ่ม เป็นสาวเลย พุดยากมาก ในห้องเรียนบางที่แทบจะไม่ได้สอนเลย เพราะมัวแต่ต้องควบคุมเด็ก สอนก็ไม่ฟัง เรียนก็ไม่ได้เรื่อง”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ: 11 ก.ค. 2555)</p>	<p>“ม.3ที่ว่ามันเริ่มโตแล้ว เริ่มมองหาทางเพื่อเรียนต่อม. 4 พฤติกรรมแย่งน้อยลงแล้ว อย่างที่บอกแหละบางคนอยากเรียนสายวิทย์ก็ตั้งใจเรียนเป็นพิเศษ เพราะกลัวไม่ได้สายวิทย์”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาการวิทยาศาสตร์: 11 ก.ค. 2555)</p>
โรงเรียนสกอ.2	<p>“สบายๆ อยู่กะเด็กม. 1 เหมือนกับว่าเค้ายังเด็กๆมาก เพราะว่าเพิ่งผ่านประถมมา ละมั้ง ในห้องเรียนถ้าแผนดีๆ สอนเด็กม.1สนุกมาก ฮาๆ ยังมีเกมส์ให้เล่นจะเจี๊ยวจ๊าวเขี้ยวเสียงแซดเลย แซดเรียนนะ ไม่ใช่คุยกันเสียงแซด (หัวเราะ)”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ: 13 ก.ค. 2555)</p>	<p>“อย่างว่าโรงเรียนเราเป็นเอกชน เราคิดเด็กไม่ดีอยู่แล้ว แต่ถ้าแย่มากๆขนาดว่าเอาไม่อยู่ก็จะมีมาตรการเหมือนกัน เพราะฉะนั้น พฤติกรรมปัญหาในห้องเรียนมีมากอยู่แล้ว ม.2 เท่าที่เจอ ผมว่ามากนะ มากกว่าม.ต้นม.อื่นๆ”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาการงานอาชีพ: 13 ก.ค. 2555)</p>	<p>“ม.3ส่วนมากเป็นปัญหาออกแนวหนุ่มสาว จับกันจนไม่เรียน บางคนต้องออกไปก็มี ถ้าเป็นม.2จะมีพฤติกรรมแปลกๆทั้งเด็กเรียนและเด็กไม่เรียน แต่ม.3 ยังเบาละ แต่ที่ดูปัญหามันรุนแรงก็เพราะมันเป็นปัญหาใหญ่ๆ แต่จำนวนน้อย แต่ม.2 ปัญหาพฤติกรรมในห้องเล็กๆน้อยๆแต่จำนวนเยอะ ไม่ใช่ม.2ไม่มีปัญหาใหญ่ๆนะ ทั้ง ห้อง ยาเสพติด ยิ่งเรื่องในห้องเรียนไม่ต้องพูดเลย มีเยอะมากๆอยู่แล้ว ยิ่งม.2ก็ยังไม่แพ้อู๊ด”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาฝ่ายปกครอง: 13 ก.ค. 2555)</p>

ตาราง 4.1 ตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเพื่อหาชั้นเรียนที่มีสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน (ต่อ)

โรงเรียน	การสัมภาษณ์ครูผู้สอน		
	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสข.1	<p>“เด็กม.1 มีบ้างนะ เพราะเราจะได้เด็กที่เหลือนัดจากพวกโรงเรียนต่างๆ อย่างสาธิต ไข่ม้อย ค่ะ เพราะฉะนั้นปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียนที่ว่าจะไม่เรียนในห้องมีเยอะเลยนะ มีทุกม.แหละ ม.ปลายจะเบาแล้ว เพราะจะเป็นอีกช่วงวัยหนึ่งแล้ว”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย: 16 ก.ค. 2555)</p>	<p>“นร.ม.2 โห...กำลังมีเป็นหนุ่ม เป็นสาวเลย พุดยากมาก ในห้องเรียนบางที่แทบจะไม่ได้สอนเลย เพราะมัวแต่ต้องควบคุมเด็ก สอนก็ไม่ฟัง เรียนก็ได้เรื่อง”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์: 16 ก.ค. 2555)</p>	<p>“ทั้ง 3 ม.แหละที่เฝ้า เพราะว่าบางที่สมัยนี้เด็กมันโตกว่าเดิมมั้ง ม.1 มากี่เริ่มเป็นสาวแล้ว ม.เริ่มเบาๆลง ม.2 นี่แหละที่เยอะๆ ที่เคยศึกษาพวกเรื่องจิตวิทยาวัยรุ่น เหมือนว่าช่วงม.2จะเป็นช่วงที่พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงเยอะมาก แล้วที่แสดงแสดงออกมาก็รุนแรงด้วย”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา: 16 ก.ค. 2555)</p>
โรงเรียนสข.2	<p>“น้องม.1 ยังน่ารักค่ะ เค้ายังดูเด็กๆ ตัดนิสัยประถมมาละมั้งค่ะ พฤติกรรมไม่ดีทั้งในและนอกห้องเรียนไม่ค่อยมีปัญหา มากไม่เหมือนม. 2 ม. 3 พวกนั้นเค้าจะมีพฤติกรรมที่ไม่ค่อยเหมาะสมเลยละค่ะ”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ: 17 ก.ค. 2555)</p>	<p>“เด็กม. 2 ใ้ย!..พุดแล้วปวดหัว เยอะค่ะ นินทาครู ไม่ส่งการบ้าน เล่นโทรศัพท์ เรื่องคุยไม่ต้องถามบอกได้คำเดียวว่าบ๊ิเคอะสตาร์ (มากมาย)...ม.ต้นด้วยกันเทียบแล้ว ม.2 ยังชนะเลิศค่ะ”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา: 17 ก.ค. 2555)</p>	<p>“ปัญหาพฤติกรรมคนละรูปแบบนะค่ะ ถ้าหากว่าพฤติกรรมการเรียน นร.ม.2 แหละที่เยอะสุด ม.1ก็มีแต่ถือว่ายาวมีไม่มากเท่าไรเมื่อเทียบกับทั้ง 3 ระดับ ”</p> <p>(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาแนะแนว: 17 ก.ค. 2555)</p>

จากตาราง 4.1 ครูผู้สอนวิชาต่างๆส่วนมากลงความเห็นว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นระดับชั้นที่มีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากที่สุดทั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นอกชั้นเรียน สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนักเรียนดังต่อไปนี้

“...ผมว่า ม.2 เรานี่แหละครับ เพราะว่าน้องม.1 ยังเรียบร้อยอยู่ พอเริ่มม.2 เริ่มสนิทกัน เริ่มเล่นกันมากขึ้น อาจารย์ดำทุกคาบแหละครับ แอบนั่งเล่นโทรศัพท์ แอบฟังเพลง แอบวาดการ์ตูน...”

(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนม.2 โรงเรียนสพฐ.1: 9 ก.ค. 2555)

“หนูคิดว่าน้อง ม.2 ค่ะ เพราะว่าเท่าที่สังเกตดู ตอนนี้อยู่ ม.3 เริ่มน้อยๆลง ตอนนี้อยู่ ม.1 ก็ไม่เท่าไหร่นะคะ ถ้าถามหนู หนูว่าตอนม.2 หนูสนุกสุดแล้ว ครูอาจจะมองว่าพีเรนสุดแล้วมั้ง ค่ะ...”

(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนม.3 โรงเรียน สกอ.2 : 16 ก.ค. 2555)

อีกทั้งผู้วิจัยยังพบว่า ข้อมูลพฤติกรรมที่พบยังสอดคล้องกับบันทึกการสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความถี่ในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมากที่สุด และบันทึกหลังการสอนของครูที่ผู้วิจัยดำเนินการประมวลผลร่วมกันทั้ง 3 ระดับชั้นและรายวิชาต่างๆ พบว่า ครูผู้สอนบันทึกหลังการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นจำนวนมาก ดังตาราง ที่ 4.2

ตาราง ที่ 4.2 ตัวอย่างข้อมูลพฤติกรรมในการวิจัยระยะที่ 1 จากเอกสาร

แหล่งข้อมูล	ผลการวิเคราะห์พฤติกรรม
บันทึกการสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียนของผู้วิจัย	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน มีความถี่มากที่สุด โดยขณะครูกำลังสอนนักเรียนจะแสดงพฤติกรรมการคุยเล่น ทำงานอื่น อ่านการ์ตูน ฯลฯ...
บันทึกหลังการสอนของครู	“...นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ค่อยสนใจเรียน ไม่ฟัง ไม่นำเอกสารมาเรียนหลายคน ไม่ส่งการบ้านหลายคน แอบใช้โทรศัพท์มือถือ...” บันทึกหลังการสอนวิชาภาษาไทย โรงเรียน สช.2

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ระดับชั้นเรียนที่พบปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากที่สุด ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยจึงนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไว้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงสำหรับการวิจัยในระยะที่ 2 และจากดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ในชั้นตอนต่อไปเพื่อศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนอย่างละเอียดอีกครั้ง

1.2.2) ประเภทของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

จากการศึกษาประเภทของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ผู้วิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) **ด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน (class non-participation)** หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในชั้นเรียนเกี่ยวกับการไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน ระหว่างนักเรียนและนักเรียนในสถานการณ์การเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ซึ่งจะแสดงออกทั้งพฤติกรรมการแสดงออกทางกิริยาและวาจา ระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เช่น การไม่พูด การไม่อธิบาย การไม่ใช้คำถาม การออกคำสั่ง การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน การลงโทษ นักเรียนไม่ช่วยครูแสดงการสาธิตประกอบการเรียน การไม่ตอบคำถาม การนั่งเฉยๆ หนีบทเรียน เป็นต้น

ข้อค้นพบพฤติกรรมด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน

ลักษณะการแสดงพฤติกรรมบ่งชี้ถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ในลักษณะของการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนวิชาต่างๆนั้นมีความถี่ของพฤติกรรมอยู่มาก และพบได้แทบทุกบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับตัวอย่างคำกล่าวของครู ดังนี้

“...พฤติกรรมในลักษณะการมีส่วนร่วมในการเรียนแหละค่ะ เจอบ่อย อย่างในวิชาวิทยุที่พี่สอน เขาไม่ค่อยทำกิจกรรมในห้องสักเท่าไร อย่างเวลาที่มีการทดลองหรืองานกลุ่มก็ทำกันอยู่ไม่กี่คนเท่านั้น การไม่ถาม ไม่ตอบ เฉย บางทีเราก็ไม่รู้ว่าเขารู้เรื่องหรือเปล่า แบบนี้ก็มี...”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ม. 2 โรงเรียนสกอ.1 เมื่อ 22 ส.ค.2555

2) **ด้านพฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน (class disruption)** หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในชั้นเรียนเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ไม่ชวนแก่การเรียนการสอนของครูและนักเรียนทั้งกิริยาและวาจาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยพฤติกรรมนี้ส่งผลให้การเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน หรือกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียนหยุดชะงัก ไม่ราบรื่น (มธุรส หอทอง, 2542; รัชณี ตันติเสวี, 2533; แสงระวี ศุภทกิจ, 2531; พงศ์ศักดิ์ พลทะกลาง, 2547) ได้แก่ คุยเสียงดัง ส่งเสียงตะโกน ส่งเสียงด่าทอด้วยคำพูดที่ไม่สุภาพ ลูกเดินในชั้นเรียนโดยไม่มีสาเหตุ ทำตลก ขว้างปาสิ่งของ ทำร้ายร่างกายต่อครูผู้สอนหรือนักเรียน ล้อเลียนครู ไม่เชื่อฟัง ไม่ยอมรับ เป็นต้น

ข้อค้นพบพฤติกรรมด้านพฤติกรรมรบกวนในชั้นเรียน

ลักษณะการแสดงพฤติกรรมบ่งชี้ถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ในลักษณะของการรบกวนชั้นเรียน ทั้งรบกวนเพื่อนร่วมชั้นเรียน และรบกวนการสอนของครู มีความถี่ของพฤติกรรมอยู่มากเช่นกัน และพบได้แทบทุกบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับตัวอย่างคำกล่าวของครู ดังนี้

“...ส่งเสียงดังเรียกร้องความสนใจ ก้าวร้าว พุดจาแยๆ เด็กสมัยนี้พุดไม่เพราะหรือ ทำตัวให้โดนตำ หรืออีกหลากหลายพฤติกรรมของเขามันน่าจะเป็นในลักษณะของความก้าวร้าว ซึ่งมันจะกระทบกับนักเรียนคนอื่น แม้แต่เราเองก็ยังมีอารมณ์เสียเหมือนกันเพราะสอนไม่ทัน ไม่เป็นตามเป้า เพราะว่าต้องมานั่งเสียเวลาอบรมกันอีก...”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ม. 2 โรงเรียนสพฐ.2 เมื่อ 31 ส.ค.2555

3) ด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน (class irresponsibility) หมายถึง

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในชั้นเรียนเกี่ยวกับความไม่มุ่งมั่นต่อการเรียนของตนเอง ไม่สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนในชั้นเรียนจนประสบความสำเร็จ และการละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาของชั้นเรียนทั้งกริยาและวาจาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนในชั้นเรียนได้ หากขาดความรับผิดชอบในชั้นเรียนก่อให้เกิดความเสียหายทางการเรียนต่อตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ (จิวรัตน์ นันทยทวิกุล, 2538; วันทนีย์ อุบลเยี่ยม, 2545; น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ, 2551) เช่น ไม่ขยันหมั่นเพียร ไม่อดทน หนีเรียน ขออนุญาตออกนอกชั้นเรียนบ่อยจนผิดปกติ ไม่ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา ไม่ทำการบ้าน/แบบฝึกหัด ไม่ทำการบ้าน/แบบฝึกหัดด้วยตนเอง ไม่ศึกษาค้นคว้าบทเรียนเพิ่มเติม ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียน อุบัติการณ์การเรียนของตนเองไม่พร้อม ไม่ดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนของตนเองและอุปกรณ์การเรียนส่วนรวมในชั้นเรียน เป็นต้น

ข้อค้นพบพฤติกรรมด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน

ลักษณะการแสดงพฤติกรรมบ่งชี้ถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ในลักษณะของความไม่รับผิดชอบต่อชั้นเรียนวิชาต่างๆนั้นมีความถี่ของพฤติกรรมอยู่มาก และพบได้แทบทุกบริบทของโรงเรียนเช่นเดียวกับด้านอื่นๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับตัวอย่างคำกล่าวของครู ดังนี้

“...ในแง่ของความไม่รับผิดชอบเยอะเลย แยกนะเด็กเดี๋ยวนี้ ไม่มีความรับผิดชอบต่อเลย งานการบ้านไม่ยอมส่ง ขอบแทรกกฎ ไม่รับผิดชอบต่อในการเรียน เล่นโทรศัพท์บ้าง เกมมือถือบ้าง...”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ม. 2 โรงเรียนสกอ.1 เมื่อ 22 ส.ค.2555

ข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร นิยามและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนที่ได้จากการศึกษาวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะการแสดงออกหรือพฤติกรรมบ่งชี้ถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน 2) ด้านพฤติกรรมรบกวนในชั้นเรียน 3) ด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน สอดคล้องกับข้อมูลจากสัมภาษณ์ครูและนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...พี่ว่าถ้าจะจัดกลุ่มพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียนเนี่ยนะ พี่คิดว่าอย่างนี้นะ นำแบ่งเป็น หนึ่ง ไม่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมในห้อง สอง พฤติกรรมไม่ส่งการบ้าน ไม่เอางานมา ไม่เอาแบบฝึกหัดมา เขาเรียกว่าอะไรนะ เออๆ..ไม่รับผิดชอบ แล้วก็ตาม ประเภทที่ทำให้เสียงดัง ทำให้เราที่สอนอยู่เสียสมาธิ และเพื่อน ๆ เขาเองด้วยเสียสมาธิ นำรำคาญทำนองนี้ค่ะ...”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา(โรงเรียนสังกัดสพฐ.1): 12 ก.ค. 2555

“...คือ คิดว่าแบ่งได้เป็นหลายประเภทครับ ประการแรกพวกที่ไม่สนใจเรียนในห้องเรียน ไม่ร่วมทำกิจกรรมในห้องเรียนเลย ประการที่สองพวกสมาธิสั้น โข้วเท่ลุกเดิน ทำตัวเป็นจุดเด่นในห้องเรียนแล้วรบกวนเพื่อน ทำให้บรรยากาศห้องเรียนเสียนะครับ ประการที่สามพวกที่ละเมียดกฎของโรงเรียนหรือห้องเรียนที่เราตั้งกันไว้ตั้งแต่ต้น ประการสุดท้ายพวกไม่ยอมส่งงาน ไม่รับผิดชอบ แต่ประการ 2 อันหลังเนี่ยรวมๆเป็นเรื่องเดียวกันได้นะ...”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา(โรงเรียนสังกัดสกอ.2): 13 ก.ค. 2555

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน	โรงเรียนจำแนกตามสังกัด						คิดเป็น (%)
	สพฐ.1	สพฐ.2	สกอ.1	สกอ.2	สช.1	สช.2	
1. ด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน (ต่อ)							
5. ใช้โทรศัพท์ในเวลาเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
6. นอนหลับในเวลาเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
7. แอบอ่านการ์ตูน หนังสืออื่นๆในเวลาเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
8. กลัว หลีกหนีการตอบคำถาม ไม่ถามคำถาม	✓	✓	✗	✓	✓	✓	83.33
9. ไม่รวมกิจกรรมในชั้นเรียน	✓	✓	✓	✗	✓	✓	83.33
2. ด้านรบกวนชั้นเรียน							
10. ไม่เชื่อฟังคำสั่งครู	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
11. คอยในชั้นขณะที่ครูกำลังสอนเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
12. ร้องขอให้ครูที่กำลังสอนรีบปล่อยก่อนเวลา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
13. ล้อเลียนครู	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
14. หยอกล้อเล่นกัน เกิดเสียงดัง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
15. ลุกขึ้นเดินไปหาเพื่อนขณะที่กำลังเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
16. ขออนุญาตออกนอกห้องเรียนบ่อยครั้ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
17. ตะโกนออกมาดังๆขณะที่ครูกำลังสอนอยู่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
18. ยูแหย่ แก่ถึงเพื่อนในชั้นเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
19. พูดจาไม่สุภาพ ก้าวร้าว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
20. พูดแทรกแบบไม่มีสาระ หรือแซว ขณะที่ครูสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
21. เคาะโต๊ะ เคาะปากกา เคาะสิ่งต่างๆเสียงดังขณะเรียน	✓	✓	✓	✓	✗	✓	83.33
22. ปาล้างของส่งให้เพื่อน/แก่ถึง ขณะที่ครูกำลังสอน	✓	✓	✗	✗	✓	✓	66.67
23. เก็บอุปกรณ์ เก็บกระเป๋าต่างๆที่ยังไม่หมดเวลาเรียน	✗	✓	✓	✓	✗	✓	66.67
24. ทำเสียงแปลกๆในห้องเรียนรบกวนนักเรียนคนอื่น	✓	✗	✓	✗	✗	✗	33.33
25. ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนหรือครู ขณะที่ครูที่กำลังสอนอยู่	✓	✗	✗	✗	✗	✗	16.67
26. ใช้คำถามซ้ำๆที่ครูเพิ่งพูดจบไป	✗	✗	✓	✗	✗	✗	16.67
2. ด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน							
27. ไม่ส่งการบ้าน แบบฝึกหัด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
28. นำขนมเข้ามากินในห้องเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
29. ไม่ดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนส่วนรวม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100.00
30. ไม่นำอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนมาเรียน เช่น หนังสือ เอกสารประกอบ อุปกรณ์ที่ส่งให้นำมา	✓	✗	✓	✗	✓	✓	66.67
คิดเป็นร้อยละ (%)	93.33	86.66	90.00	80.00	83.33	90.00	87.22
ร้อยละเฉลี่ย (%) ของแต่ละสังกัด	90.00		85.00		86.67		

หมายเหตุ:

- ✓ หมายถึง โรงเรียนที่พบนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนประเภทนี้
- ✗ หมายถึง โรงเรียนที่ไม่พบนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนประเภทนี้
- ข้อมูลแต่ละโรงเรียนเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และการสังเกตชั้นเรียนโดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 4.3 ผู้วิจัยพบว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมากเป็นอันดับ 1 (ร้อยละ 90) นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมากเป็นอันดับ 2 (ร้อยละ 86.67) และ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมากเป็นอันดับสุดท้าย (ร้อยละ 85)

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนที่ปรากฏในทุกสังกัด (ร้อยละ 100) มีอยู่ 21 พฤติกรรม จาก 30 พฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการคุย เล่นหยอกล้อระหว่างครูกำลังสอน ใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อการสื่อสาร เล่นเกม ฟังเพลงจากโทรศัพท์มือถือหรือใช้งานแอปพลิเคชันต่างๆ อาทิ facebook, โปรแกรมสนทนา (line) ฯลฯ อ่านการ์ตูน อ่านหนังสืออื่น หรือนำงานอื่นมาทำระหว่างเรียน ออกนอกชั้นเรียนโดยไม่มีสาเหตุ หรือขออนุญาตออกนอกห้องเรียนนานเกินความเหมาะสม เป็นต้น และมีพฤติกรรมที่ปรากฏในโรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.33) มี 3 พฤติกรรม ได้แก่ 1) พฤติกรรมไม่ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน 2) พฤติกรรมหลีกเลี่ยง ไม่ตอบและไม่ถามคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน และ 3) พฤติกรรมเคาะโต๊ะ เคาะปากกา เคาะสิ่งต่างๆ จนเสียงดังขณะที่ครูกำลังสอน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า มีพฤติกรรมที่ปรากฏเพียงบางโรงเรียน (ร้อยละ 50) มี 2 พฤติกรรม ได้แก่ 1) พฤติกรรม เดินไป-มา ภายในห้องเรียนโดยไม่มีสาเหตุ และ 2) พฤติกรรมทำเสียงดัง เช่น ตะโกน ผีวปาก หัวเราะ เป็นต้น และมีพฤติกรรมที่ปรากฏเพียงบางโรงเรียน อีก 3 พฤติกรรม ได้แก่ 1) พฤติกรรม ทำเสียงประหลาดรบกวนผู้อื่น (ร้อยละ 33.33) 2) พฤติกรรมทะเลาะวิวาทกับเพื่อนหรือครู ขณะที่ครูกำลังสอน (ร้อยละ 16.67) และ 3) พฤติกรรมใช้คำถามก่อกวน ถามคำถามซ้ำๆ ที่ครูเพิ่งพูดจบไป (ร้อยละ 16.67)

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในด้านการรบกวนชั้นเรียนมีความถี่ของพฤติกรรมมากที่สุด (ร้อยละ 56.67) รองลงมาคือพฤติกรรมด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน (ร้อยละ 30) และด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียนมีความถี่พฤติกรรมน้อยที่สุด (ร้อยละ 13.33)

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยในระยะที่ 2 นี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง (the pretest-posttest design with nonequivalent group) (วรวิณี แกมเกตุ, 2551) โดยมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นตัวแปรจัดกระทำ เพื่อศึกษากระบวนการและวิเคราะห์ผลของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการลด

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเนื้อหา 3 หัวข้อ คือ 2.1) ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง 2.2) ผลการศึกษาและการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) และ 2.3) ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่เลือกเป็นกรณีศึกษาและสร้างความคุ้นเคยกับบุคคลต่างๆที่อยู่ในสนามวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียน พร้อมกับศึกษาข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ตลอดจนกิจกรรมต่างๆที่เสริมสร้างหรือปลูกฝังพฤติกรรมอันดีในโรงเรียน โครงสร้างภายใน เนื่องจากการนำเสนอข้อมูลที่ค้นพบจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นในสนามวิจัย ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดการนำเสนอข้อมูลในครั้งนี้อาจเกิดผลกระทบต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นสนามวิจัย ผู้วิจัยจะใช้นามสมมติแทนชื่อจริงทั้งชื่อบุคคล และสถานที่ ตลอดจนนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในภาพรวม

ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาในหัวข้อ 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ 2.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตวิทยา(นามสมมติ): กรณีศึกษา 2.1.2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตวิทยา(นามสมมติ)

ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) บริบทของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ)

- 2) โครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ) และ
- 3) ขั้นตอนการดำเนินการของระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ)

มีรายละเอียด ดังนี้

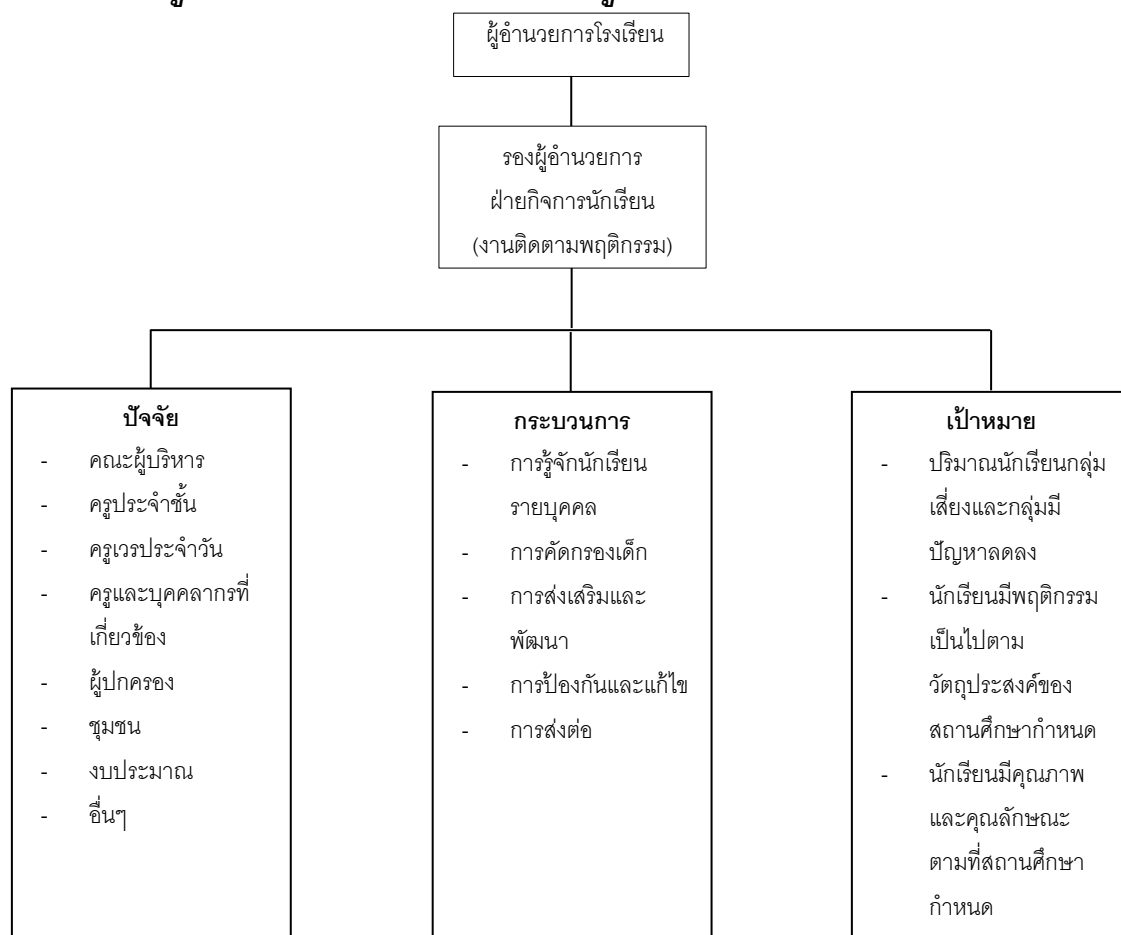
1) บริบทของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ)

โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ) เป็นโรงเรียนสหศึกษานานาชาติกลาง จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 19 ห้องเรียน แบ่งออกเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 8 ห้องเรียน และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 11 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 760 คน ครูอัตราบรรจุ(ข้าราชการ)จำนวน 45 คน ครูอัตรา

จ้าง 4 คน ลูกจ้างที่จ้างจากเงินรายได้สถานศึกษา (นักการภารโรง คนขับรถ แม่ครัว ฯลฯ) 13 คน มีอาคารเรียนจำนวน 6 หลัง เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปในชุมชน ว่าเป็นโรงเรียนที่ดี เด็กเก่ง มีคุณภาพ ได้รับรางวัลในระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ แต่ ขณะเดียวกันก็ยังมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ชุมชนสะท้อนปัญหาว่าเป็นโรงเรียนที่พบปัญหา พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทั้งในชั้นเรียน ทั้งพฤติกรรมนอกชั้นเรียนและนอกบริเวณโรงเรียน โดยมีเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน ว่าพบปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น แต่งกายผิด ระเบียบโรงเรียน กิริยามารยาทไม่เหมาะสม พูดคำหยาบ สูบบุหรี่ในห้องน้ำหรือบริเวณโรงเรียน สูบบุหรี่ภายนอกโรงเรียนอย่างเปิดเผยต่างๆที่ยังอยู่ในเครื่องแบบนักเรียน ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียน อื่นบริเวณใกล้เคียงกัน มีพฤติกรรมในห้องเรียนที่ไม่เหมาะสม รบกวนเพื่อนในห้องเรียน ก้าวร้าว พูดจาไม่เหมาะสม พฤติกรรมชู้สาว เป็นต้น

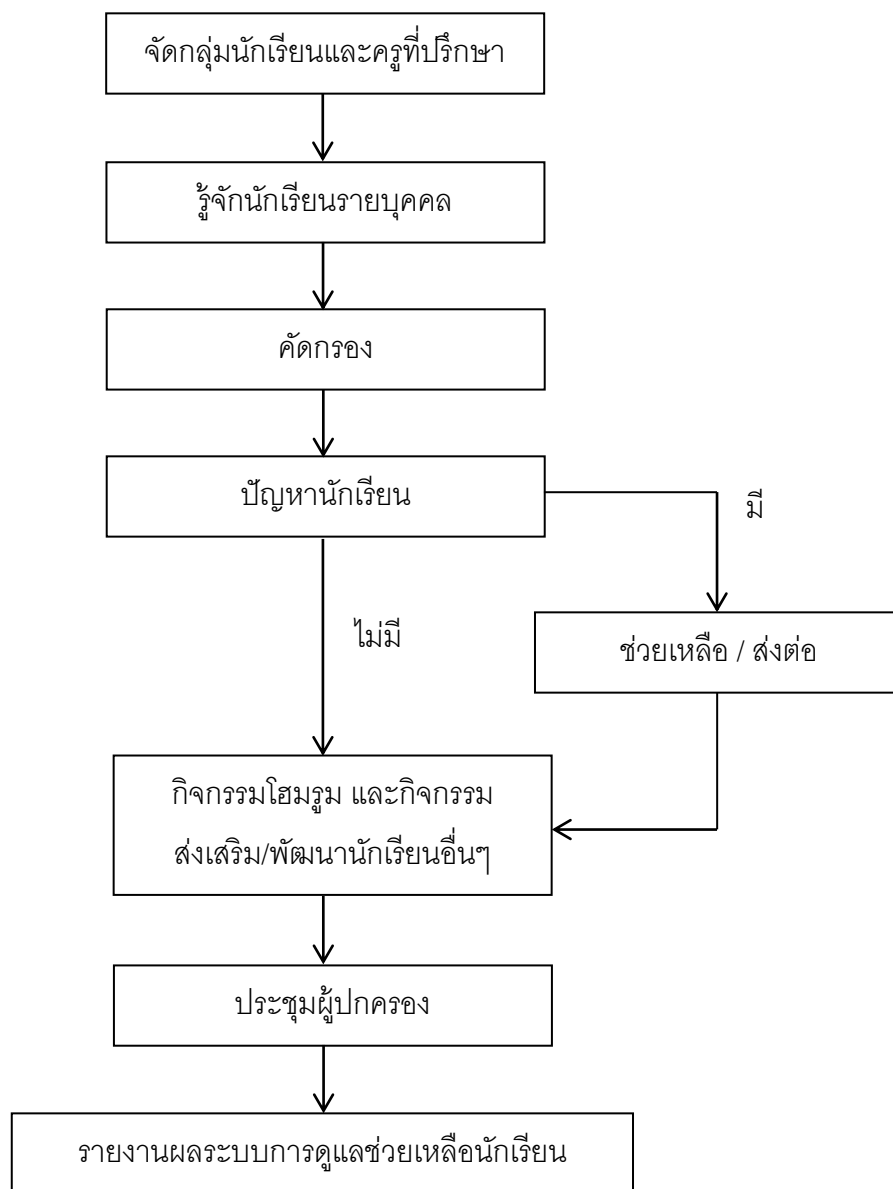
2) โครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ)

แผนภูมิแสดงระบบโครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

รูปที่ 4.1 โครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ)

3) ขั้นตอนการดำเนินการของระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนสาธิต
วิทยา (นามสมมติ)

รูปที่ 4.2 ขั้นตอนการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ)

1.1.2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) ภูมิหลังของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2) ลักษณะของกลุ่มทดลอง 3) ลักษณะของกลุ่มควบคุม มีรายละเอียด ดังนี้

1) ภูมิหลังของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 1 จำนวน 40 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 17 คน และเพศหญิงจำนวน 23 คน อายุเฉลี่ยคือ 14 ปี ผลการเรียนรู้เฉลี่ยตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 (3 ภาคเรียน) ประมาณ 2.74 โดยผลการเรียนรู้ต่ำสุดของกลุ่มทดลองคือ 1.83 และผลการเรียนรู้สูงสุดคือ 3.98 นักเรียนส่วนใหญ่ของกลุ่มทดลองชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และไม่ชอบเรียนวิชาภาษาไทย

กลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 2 จำนวน 40 คน จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 19 คน และเพศหญิงจำนวน 21 คน อายุเฉลี่ยคือ 14 ปี ผลการเรียนรู้เฉลี่ยตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 (3 ภาคเรียน) 2.81 โดยผลการเรียนรู้ต่ำสุดของกลุ่มทดลองคือ 1.78 และผลการเรียนรู้สูงสุดคือ 3.96 นักเรียนส่วนใหญ่ของกลุ่มทดลองชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ และไม่ชอบเรียนวิชาภาษาไทย

ตารางที่ 4.4 ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่ม	เพศ		อายุ	ผลการเรียนเฉลี่ย(3 ภาคเรียน)			รายวิชา	
	ชาย	หญิง		สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ชอบ	ไม่ชอบ
ทดลอง (E)	19	21	14	3.98	1.83	2.74	คณิต	ไทย
ควบคุม (C)	17	23	14	3.96	1.78	2.81	วิทย์	ไทย

2) ลักษณะของกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมในชั้นเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ คุย เล่นในชั้นเรียน ขออนุญาตออกนอกห้องเรียนโดยไม่มีสาเหตุ ขออนุญาตออกนอกห้องเรียนครั้งละหลายๆคน ไม่ส่งการบ้านแบบฝึกหัดหรือส่งไม่ตรงเวลา ใช้โทรศัพท์ อุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ขณะที่ครูกำลังสอน เหม่อลอย ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครูผู้สอน ไม่ตั้งคำถามและไม่ตอบคำถาม หลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ไม่แสดงความคิดเห็น อ่านการ์ตูน นานานอื่นขึ้นมาทำระหว่างเรียน ซึ่งได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน สัมภาษณ์นักเรียนในชั้นเรียน และสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองผ่านกล้องโทรทัศน์วงจรปิดของผู้วิจัยจากการวิจัยเชิงสำรวจ

ในระยาะที่ 1 พบว่า การแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของกลุ่มทดลอง ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการแสดงออกของพฤติกรรมดังกล่าวนี้ใกล้เคียงกัน

ผู้วิจัยนำเสนอสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองโดยยกตัวอย่างข้อมูลที่ผู้วิจัยค้นพบ ดังนี้

ตาราง 4.5 สรุปตัวอย่างสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของกลุ่มทดลอง

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน	สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาของกลุ่มทดลอง		
	การสัมภาษณ์ครู	การสัมภาษณ์นักเรียน	การสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน
ด้านไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน	<p>จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระฯ หลังจากดำเนินการสอนห้องกลุ่มทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยยกตัวอย่างข้อมูลที่ครูผู้สอนให้ข้อมูลว่า</p> <p>“เด็กห้องนี้ เมื่อกี้ก็มีไม่ตอบคำถาม เวลาถามชอบเงยบงบางคนดูตั้งใจเรียนแต่ถามก็ไม่ตอบ บางคน นั่งเหม่อ ไม่ใส่ใจใจอะไรเลย เอางานอื่นมาทำก็มี”</p> <p>วันที่ 14 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย)</p> <p>“อย่างเช่นบางครั้ง เราให้เขาทำการทดลอง แต่เขาจะไม่ทำ ให้เพื่อนในกลุ่มทำแทน ตอนนำเสนออภิปรายผล คิดว่าจะทำแต่ก็ไม่ทำ ดูเหมือนว่าจะถ่วงเพื่อนในกลุ่มนั่นแหละ”</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูวิทยาศาสตร์)</p>	<p>จากการสัมภาษณ์นักเรียนในห้องเรียนของกลุ่มทดลองนี้ ถึงพฤติกรรมที่คิดว่าไม่เหมาะสมในห้องเรียน พบว่า</p> <p>“เพื่อนในกลุ่มไม่ช่วยทำงาน หนูเบื่อมาก พอมีกิจกรรมกลุ่มหนูต้องทำอยู่คนเดียวเพื่อนไม่ช่วยทำ”</p> <p>วันที่ 14 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนหญิง ในกลุ่มทดลอง)</p> <p>“หนูยังเคยเคยคะ แอบคุยโทรศัพท์เล่นเกม ipad อ่านการ์ตูนไร้จี้”</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (นักเรียนหญิง ในกลุ่มทดลอง)</p>	<p>เวลาประมาณ 10.10 น. ในช่วงไม่วิชาคณิตศาสตร์ ขณะที่ครูกำลังสอนอยู่ มีนักเรียนหลับ แอบคุย เล่นเกมหรือเล่นโทรศัพท์ได้โต๊ะเรียน ด้านแถวหลังของห้อง บริเวณด้านริมประตูนักเรียนชายคนหนึ่งมองออกไปด้านนอก โดยไม่สนใจครูที่กำลังสอนอยู่ แม้ครูเรียกนักเรียนก็ยังไม่วู้อว่าครูกำลังเรียกตนเองอยู่ มีนักเรียนหญิงอีกคนหนึ่งนำหนังสือคณิตฯวางทับสมุดปกอ่อนและเอกสารจำนวนหนึ่ง แล้วแอบเขียนงานที่อยู่ใต้หนังสือคณิตศาสตร์ เวลาครูถาม-ตอบนักเรียนไม่ค่อยตอบคำถาม มีตอบบ้างเป็นส่วนน้อย ก็คือนักเรียน6-7 คนที่นั่งแถวหน้า</p> <p>วันที่ 15 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียนคณิตศาสตร์ ผ่านโทรศัพท์วงจรปิด)</p>
ด้านรบกวนชั้นเรียน	<p>จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระฯ หลังจากดำเนินการสอนห้องกลุ่มทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยยกตัวอย่างข้อมูลที่ครูผู้สอนให้ข้อมูลว่า</p> <p>“คุยกันเสียงดัง ทำเสียงแปลกๆ ลูกจากที่ ขอบอกนอกห้องเรียนแล้วหายไปนานเลย แชวครู ล้อเลียนโยนของไปมา”</p> <p>วันที่ 14 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูศิลปะ)</p>	<p>จากการสัมภาษณ์นักเรียนในห้องเรียนของกลุ่มทดลองนี้ ถึงพฤติกรรมที่คิดว่าไม่เหมาะสมในห้องเรียน พบว่า</p> <p>“มีคนทำเสียงไอ เพื่อให้ครูรู้ว่าหมดเวลาแล้ว เพื่อนบางคนก็ชอบตะโกนพูดขึ้นมาดังๆ เหมือนจะเรียกร้องความสนใจประมาณนั้น ทีนี้ครูก็ต้องมาบังคับยาวเลย เบื่อมากกกก”</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (นักเรียนชาย ในกลุ่มทดลอง)</p>	<p>เวลาประมาณ 15.35 น. ในช่วงไม่วิชาสังคมศึกษา ขณะที่ครูกำลังสอนอยู่ มีนักเรียนหยอกเล่นกัน โดยปายางลบให้โดนหัว แล้วทำเป็นไม่มีอะไรเกิดขึ้น จาก 1 คน เป็น 2-3-4 ไปเรื่อยๆ ลูกออกจากที่นั่งแล้วคลานไปหาเพื่อนคนอื่นในห้องเรียน ขออนุญาตออกนอกห้องเรียนนานมาก และมีร. 2 คนหายไปเลยจนหมดคาบ</p> <p>วันที่ 15 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียนสังคมศึกษา ผ่านโทรศัพท์วงจรปิด)</p>

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน	สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาของกลุ่มทดลอง		
	การสัมภาษณ์ครู	การสัมภาษณ์นักเรียน	การสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน
ด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน	<p>จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระฯ หลังจากดำเนินการสอนห้องกลุ่มทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยยกตัวอย่างข้อมูลที่ครูผู้สอนให้ข้อมูลว่า</p> <p>“การบ้านไม่ส่ง ถึงส่งก็ลอกๆกันมา อุปกรณ์การเรียนไม่พร้อม ไม่เอานหนังสือมาบ้าง ขาดหนังสือเล่มนี้”</p> <p>วันที่ 14 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูภาษาอังกฤษ)</p> <p>“ไม่ส่งงาน ไม่คอยติดตามงานของตัวเอง ชอบละเมิดข้อตกลงในห้องเรียน ไม่รักษาของส่วนร่วมในห้องเรียน แก้อ้อ ได้ะ อุปกรณ์ส่วนรวมอื่นๆ”</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูสังคมศึกษา)</p>	<p>จากการสัมภาษณ์นักเรียนในห้องเรียนของกลุ่มทดลองนี้ ถึงพฤติกรรมที่คิดว่าไม่เหมาะสมในห้องเรียน พบว่า</p> <p>“ไม่เอาปากกา ดินสอมาก็มีคะ”</p> <p>วันที่ 14 ส.ค. 2555 (นักเรียนหญิง ในกลุ่มทดลอง)</p> <p>“แอบนำขนมเข้ามากินในห้องเรียน”</p> <p>วันที่ 15 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนหญิง ในกลุ่มทดลอง)</p>	<p>เวลาประมาณ 15.35 น. ในช่วงโมงเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ขณะที่ครูกำลังสอนอยู่ นักเรียนไม่ล้างอุปกรณ์เครื่องแก้วสำหรับการทดลอง นำอาหารเข้ามารับประทานในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์</p> <p>วันที่ 15 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ผ่านโทรทัศน์วงจรปิด)</p>

2) ลักษณะของกลุ่มควบคุม

กลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมในชั้นเรียนส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง ได้แก่ คุย เล่นในชั้นเรียน หยอกล้อ ขออนุญาตออกนอกห้องเรียนโดยไม่มีสาเหตุ ขออนุญาตออกนอกห้องเรียนครั้งละหลายคน ไม่ส่งการบ้าน แบบฝึกหัดหรือส่งไม่ตรงเวลา ใช้โทรศัพท์ อุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ขณะที่ครูกำลังสอน เหม่อลอย ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครูผู้สอน ไม่ตั้งคำถามและไม่ตอบคำถาม หลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ไม่แสดงความคิดเห็น อ่านการ์ตูน นำงานอื่นขึ้นมาทำระหว่างเรียน ซึ่งได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนสัมภาษณ์นักเรียนในชั้นเรียน และสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุมผ่านกล้องโทรทัศน์วงจรปิดของผู้วิจัยจากการวิจัยเชิงสำรวจในระยะที่ 1 พบว่า การแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุม ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการแสดงออกของพฤติกรรมดังกล่าวนี้ใกล้เคียงกันเช่นเดียวกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง

ผู้วิจัยนำเสนอสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุมโดยยกตัวอย่างข้อมูลที่ผู้วิจัยค้นพบ ดังนี้

ตาราง 4.6 สรุปตัวอย่างสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุม

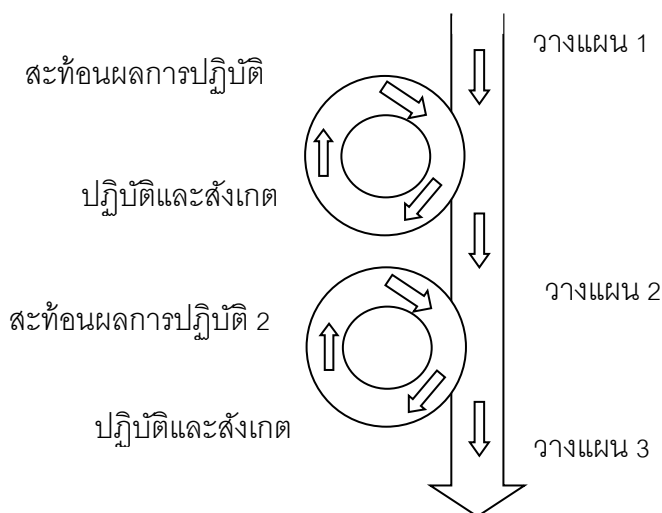
พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน	สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาของกลุ่มควบคุม		
	การสัมภาษณ์ครู	การสัมภาษณ์นักเรียน	การสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน
ด้านไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน	<p>จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระฯ หลังจกดำเนินการสอนห้องกลุ่มทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยยกตัวอย่างข้อมูลที่ครูผู้สอนให้ข้อมูลว่า</p> <p>"เด็กห้องนี้หรือ คล้ายๆกับห้องที่แล้วแหละ ไม่ตอบคำถาม เวลาถามขอบเขียบ ไม่สนใจ เล่นโทรศัพท์ พอเดินไปดูก็เลยเห็นว่า เล่นอะไรละfacebook นะแหละ"</p> <p>วันที่ 14 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูคณิตศาสตร์)</p> <p>"เวลาให้ทำแบบฝึกหัดในห้องก็ไม่ยอมทำ พอเลยเรียกถามให้ตอบก็ตอบไม่ได้ ถามว่ามีคำถามอะไรมั๊ย ก็ไม่มีไม่ได้ตอบอะไรทั้งสิ้น แบบนี้ก็มีหลายคน"</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูภาษาอังกฤษ)</p>	<p>จากการสัมภาษณ์นักเรียนในห้องเรียนของกลุ่มทดลองนี้ ถึงพฤติกรรมที่คิดว่าไม่เหมาะสมในห้องเรียน พบว่า</p> <p>"เพื่อนบางคนก็ไม่ให้ความร่วมมือเวลาเข้ากลุ่มนะครับ "</p> <p>วันที่ 14 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนชาย ในกลุ่มควบคุม)</p> <p>"หนูว่าห้องเราเองงานอื่นมาทำแหละเยอะเลยคะ บ่อยด้วยเพราะว่าไม่ค่อยได้ทำมาจากบ้านคะ งานมันเยอะหลายวิชาทำไม่ไหว"</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (นักเรียนหญิง ในกลุ่มทดลอง)</p>	<p>เวลาประมาณ 15.30 น. ในช่วงไม่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ ขณะที่ครูกำลังสอนอยู่ มีนักเรียนหลับ แอบหลับ เล่นโทรศัพท์ ได้โต๊ะเรียน ด้านแถวหลังของห้องบริเวณด้านริมหน้าต่าง และเพื่อนอีก 2-3 คน ก็จะไปไหนเข้าไม่มองโทรศัพท์ที่เล่นอยู่ได้โต๊ะเรียนและมีการหัวเราะสนุกสนาน นักเรียนหญิงคนหนึ่งนั่งเรียนโดยจ้องมองครูตลอดเวลา แต่นั่งเขียบไม่ถาม ไม่ตอบคำถาม ไม่มีการโต้ตอบใดๆกับครูทั้ง ไม่ยิ้ม นั่งหน้านั่งตบคอบเรียน ไม่แน่ใจว่าในใจคิดเรื่องที่กำลังเรียนหรือไม่</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียนคณิตศาสตร์ ผ่านโทรทัศน์วงจรปิด)</p>
ด้านรบกวนชั้นเรียน	<p>จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระฯ หลังจกดำเนินการสอนห้องกลุ่มทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยยกตัวอย่างข้อมูลที่ครูผู้สอนให้ข้อมูลว่า</p> <p>"คุยกันเสียงดัง อันนี้บ่อยมาก เจอทุกครั้งที่เข้าสอน พวกเสียงแปลกๆ ต่อรองอยากกลับบ้านก่อนเวลา"</p> <p>วันที่ 15 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูวิทยาศาสตร์)</p>	<p>จากการสัมภาษณ์นักเรียนในห้องเรียนของกลุ่มทดลองนี้ ถึงพฤติกรรมที่คิดว่าไม่เหมาะสมในห้องเรียน พบว่า</p> <p>"เท่าที่หนูเห็นก็มีเพื่อนเราเดินไปมา ไม่เห็นอาจารย์คุมมากนะคะ หรืออาจารย์ไม่เห็นก็ไม่แน่ใจ หนูคุยก็มีบ้างคะ"</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (นักเรียนหญิง ในกลุ่มควบคุม)</p>	<p>เวลาประมาณ 15.35 น. ในช่วงไม่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ขณะที่ครูกำลังสอนอยู่ มีนักเรียนเก็บเข้าของอุปกรณ์การเรียนใส่กระเป่า และนั่งคุยกันเสียงดังแทบไม่ได้ยินเสียงครูสอน มีนักเรียนลุกออกจากที่นั่งแล้วคลานไปหาเพื่อนคนอื่นในห้องเรียน มีนักเรียนแถวหน้าต่อรองขอให้เลิกเรียนก่อนเวลา</p> <p>วันที่ 15 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียนวิทยาศาสตร์)</p>
ด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน	<p>จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระฯ หลังจกดำเนินการสอนห้องกลุ่มทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยยกตัวอย่างข้อมูลที่ครูผู้สอนให้ข้อมูลว่า</p> <p>"การบ้านไม่ส่ง ถึงส่งก็ลอกๆกันมา อุปกรณ์การเรียนไม่พร้อม ไม่เอาหนังสือมาบ้าง ขาดนูนลิ้นนี่ เหมือนกันทั้ง 2 ห้องเลย สลับเวลากันแค่นั้นแหละคะ"</p> <p>วันที่ 14 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูภาษาอังกฤษ)</p> <p>"ไม่ส่งงาน ไม่คอยติดตามงานของตัวเอง ขอบละเมิดข้อตกลงในห้องเรียน ไม่รักษาของส่วนร่วมในห้องเรียน เก้าอี้ โต๊ะ อุปกรณ์ส่วนรวมอื่นๆ เหมือนกันอีห้องเมื่อไหร่แหละปวดหัว เฮ้อ!"</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูสังคมศึกษา)</p>	<p>จากการสัมภาษณ์นักเรียนในห้องเรียนของกลุ่มทดลองนี้ ถึงพฤติกรรมที่คิดว่าไม่เหมาะสมในห้องเรียน พบว่า</p> <p>"หนังสือไม่เอามา ใ่อันนี้ก็ไม่ครบ ลืมบ้างอะไรบ้าง หลายคนเลยคะ พวกหลังห้องอะคะ"</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (นักเรียนหญิง ในกลุ่มควบคุม)</p> <p>"เอาหมามากินบนห้อง แล้วไม่ทิ้งขยะ แล้วก็แอบกินกันตอนครูสอนเลยคะ อธิ"</p> <p>วันที่ 17 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนหญิง ในกลุ่มควบคุม)</p>	<p>เวลาประมาณ 11.05 น. ในช่วงไม่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ขณะที่ครูกำลังสอนอยู่ นักเรียนไม่ล้างอุปกรณ์เครื่องแก้วสำหรับการทดลอง นำอาหารเข้ามารับประทานในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนเมื่อคาบก่อนหน้านี</p> <p>วันที่ 15 ส.ค. 2555 (ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ผ่านโทรทัศน์วงจรปิด)</p>

2.2 ผลการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่ากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (plan: P)** เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้ล่วงหน้าโดยอาศัยการคาดเดาแนวโน้มในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ประกอบกับการนึกย้อนถึงอดีตที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการวางแผนการปฏิบัติเกิดจากการร่วมมือร่วมใจของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแนวทางการปฏิบัติ **ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (do: D)** เป็นการลงมือทำตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่ระบุในแผน แต่ในความเป็นจริงการปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้มีโอกาสปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขและข้อกำหนดของสถานการณ์ในเวลาที่เกิดขึ้นจริงได้ ดังนั้นแผนที่ดีต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขที่เป็นอยู่ในขณะนั้น **ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (check)** เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติในการวิจัย รวมทั้งสังเกตปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวางการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติทั้งหมด เพื่อเก็บข้อมูลการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้และผลหลังจากปฏิบัติ และ **ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุง (act)** เป็นการทบทวนการปฏิบัติการทั้ง 3 ขั้นตอนข้างต้น เพื่อไตร่ตรองในเชิงวิพากษ์กระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนไตร่ตรองเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวาง รวมทั้งประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามที่ต้องการหรือไม่ ตอบโจทย์ของปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือไม่ ซึ่งผู้ร่วมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการทั้งหมด ต้องนำข้อมูลจากการสังเกตได้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานมาร่วมกันอภิปราย ชักถาม เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานตามวิธีการใหม่ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทบทวนและปรับปรุงวางแผนซ้ำอีกครั้งเพื่อเข้าสู่วงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอีกครั้ง หรือหลายครั้ง หากผลที่เกิดขึ้นยังไม่เป็นที่พอใจ ยังได้ข้อมูลในการวิจัยไม่เพียงพอ หรือยังไม่สามารถตอบโจทย์วิจัยได้

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ ขั้นตอน PDCA ตามลำดับ เหมาะสำหรับการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมดำเนิน

กิจกรรมเพื่อส่งเสริมหรือพัฒนาในประเด็นต่างๆ รวมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักในปัญหา หน้าที่ และร่วมกันแก้ปัญหาของตนเอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

รูปที่ 4.3 วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ Stephen and Robin, 1988
(อ้างถึงในเอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้นถือว่าเป็นขั้นตอน(วงจร)ที่สามารถดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ประโยชน์ได้ครบสมบูรณ์เพียงวงจรเดียว แต่เนื่องจากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีรายละเอียดและความซับซ้อนของกระบวนการในระดับหนึ่ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปพร้อมๆกัน 2 วงจร คือวงจรที่ 1 เป็นวงจรของผู้มีความรู้ในกระบวนการวิจัย กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการในวงจรที่ 2 และวงจรที่ 2 เป็นวงจรหลักในการดำเนินการของผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการ เนื่องจากบุคคลที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และมีภาระหน้าที่อื่นๆที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมากซึ่งส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น วงจรที่ 1 ที่เกิดขึ้นควบคู่กับวงจรรดำเนินการของผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ วงจรของผู้วิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดขึ้นเพื่อให้ความรู้เกี่ยวเนื้อหาสาระในประเด็นที่ต้องดำเนินการ และให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อีกทั้งการกระตุ้นให้เกิดดำเนินการให้ครบกระบวนการ มีความถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ เห็นได้จากงานวิจัยของ พรรณราย ธนสัตย์สถิต (2553) นำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับ

ครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน โดยแบ่งวงจรการวิจัยออกเป็น 2 วงจร ได้แก่ วงจรที่ 1 ผู้วิจัยกับครู และวงจรที่ 2 ครู ผู้ปกครองและชุมชน โดยวงจรที่ 1 เป็นวงจรให้ความรู้และกระตุ้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในวงจรที่ 2 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ แสนคำ (2552) นำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนของนักเรียน โดยแบ่งวงจรการวิจัยออกเป็น 3 วงจร ได้แก่ วงจรที่ 1 ผู้วิจัย ผู้บริหารและครู วงจรที่ 2 ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง และวงจรที่ 3 ครูและผู้ปกครอง โดยวงจรที่ 1 เป็นวงจรให้ความรู้และกระตุ้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในวงจรที่ 2

จากการศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการทดลองใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ขั้นตอน PDCA มี 2 วงจร ซึ่งดำเนินการควบคู่กันไป ได้แก่ 2.2.1) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครู และ 2.2.2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียน โดยสรุปเป็นกระบวนการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครู (PAR1)

1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P1)

ผู้วิจัยเข้าสนามวิจัยเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนัดหมายเพื่อประชุมร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและครู ในวันศุกร์ที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2555 เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป ผู้วิจัยแจกเอกสารการประชุมให้แก่ครู ได้แก่ (1) โครงร่างการวิจัย ประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย วิธีการดำเนินการ เป็นต้น (2) เอกสารทางจิตวิทยา วิทยุ่่น พฤติกรรมศาสตร์ และแนวทางการการปรับพฤติกรรม (3) เอกสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ (4) เอกสารประกอบการการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) ฉบับสำหรับครู (PAR1) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1) ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของการวิจัยแก่ครู เพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและประสานงานกับครูแนะแนวเพื่อเป็นวิทยากรให้ข้อมูลด้านจิตวิทยาและการปรับพฤติกรรม รวมทั้งข้อมูลอื่นๆที่จำเป็นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดย

ครูเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ คือ ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 คน ครูแนะแนว ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพ รวมครูทั้งสิ้นจำนวน 11 คน

1.2) เมื่อครูเกิดความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จากนั้นผู้วิจัยกับครูร่วมกันดำเนินการวางแผนตามขั้นตอนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence-Control: AIC) จนได้แผนการดำเนินการ ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ขั้นตอนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม(AIC) ของผู้วิจัยกับครู

ขั้นตอน	เวลาที่ใช้	การดำเนินการ
A-1	15 นาที	ครูเข้าใจสถานการณ์ สภาพที่แท้จริง (reality) ผู้วิจัยและครู ร่วมกันพูดคุยถึงสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่เกิดขึ้น โดยครูระบายความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ร่วมกันฟังและแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของนักเรียน ด้วยบรรยากาศเป็นกันเอง ไม่เคร่งเครียด
A-2	20 นาที	สร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต (ideal vision หรือ scenario) ผู้วิจัยและครูกำหนดเป้าหมาย ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน
I-1	30 นาที	คิดค้น หากลวิธี (solution design) ครูนำเสนอประสบการณ์ ข้อเสนอแนะร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน คือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนให้ได้ จากขั้นตอน A-2 โดยขั้นตอนนี้ ครูและผู้วิจัยคิดค้น โดยนำกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหา และนำนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ตามตัวอย่างคำพูดขณะดำเนินการ “พี่อยากให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นมาก เพราะว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นเด็กๆเขาจะเข้าใจมากกว่าเรา พอเขารู้สึกว่าเขาได้คิดขึ้นมา เขาก็จะทำตามที่เขาคิด” (ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์, 9 ธ.ค.2555) “หนูว่าให้เด็กเขาคิดเอง แสดงความคิดเห็นเองแหละดีแล้วพี่ เราทำหน้าที่เพียงแค่ช่วยตบๆให้อยู่ความเหมาะสม ให้ข้อเสนอแนะ อันไหนดี อันไหนไม่ดี ก็ช่วยๆกันตบๆให้เขาทำ เขาจะได้ปฏิบัติได้ดีๆ” (ครูผู้สอนสังคมศึกษา, 11 ธ.ค.2555)

ขั้นตอน	เวลาที่ใช้	การดำเนินการ
I-2	30 นาที	จัดความสำคัญ จำแนกกิจกรรม (priority) ขั้นตอนนี้คณะครูดำเนินการเรียนรู้ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอย่างละเอียด และการเก็บข้อมูลในแต่ละขั้นตอน
C-1	30 นาที	วางแผน หาผู้รับผิดชอบ (responsibility) ขั้นตอนนี้ครูกำหนดหน้าที่ของตนเองในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยได้ข้อสรุปว่า 1. ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องดำเนินการเก็บข้อมูลในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอย่างละเอียด และสามารถปรึกษาผู้วิจัยได้ตลอดกระบวนการ 2. ผู้วิจัยและครูร่วมกันคิดหาแนวทางการเก็บข้อมูลและนัดหมายเวลาดำเนินการของครู สรุปได้ว่า จะดำเนินการศึกษาจากเอกสารบันทึกหลังแผนการสอน การสังเกต การสัมภาษณ์ครู การสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยดำเนินการนัดหมายครูเพื่อดำเนินการตามกระบวนการสำหรับวงจรที่ 2 ครูกับนักเรียนในช่วงทุกบ่ายวันศุกร์ 15.00 น. เป็นต้นไป ตลอดระยะเวลา 3 เดือน
C-2	30 นาที	จัดทำแผน / กิจกรรม / โครงการ (action plan) ขั้นตอนนี้ครูร่วมกันเขียนแผน / โครงการ โดยได้ข้อสรุป คือ แผนการดำเนินโครงการพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3. ชักซ้อมการดำเนินการจนมีความพร้อมในการดำเนินการวิจัยต่อไป จากนั้นผู้วิจัยจึงเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามขั้นตอน PDCA ที่ต้องดำเนินการ ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอน PDCA อย่างละเอียด พร้อมยกตัวอย่างงานวิจัยที่มีแนวปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do: D1)

หลังจากขั้นตอนวางแผน (P1) ผู้วิจัยและครูเข้าสนามวิจัยเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิจัย ในวันศุกร์ที่ 7 ธันวาคม พ.ศ.2555 เวลา 13.00 น. เป็นต้นไป มีขั้นตอนดังนี้

2.1) ครูทั้ง 11 คนดำเนินการประชุมนักเรียนในกลุ่มทดลอง เพื่อดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน (วงจรที่ 2: PAR2) ตามแผนที่วางไว้ในขั้นตอน P1 ของวงจรที่ 1 (PAR 1)

2.2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน (PAR 2)

3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C1)

ขั้นตอนการตรวจสอบในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในวงจรที่ 1 เริ่มมีการดำเนินการตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนธันวาคม พ.ศ.2555 ถึงสัปดาห์ที่ 5 ของเดือนมกราคม พ.ศ. 2556 โดยมีรายละเอียดการดำเนินการในขั้น C1 ดังนี้

3.1) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในวงจรที่ 2 (PAR 2) ของครูและนักเรียนทุกกระบวนการ ตั้งแต่กระบวนการวางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ และสะท้อนผล ตามลำดับ พบว่า ครูสามารถดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในวงจรที่ 2 ได้ถูกต้องและเหมาะสมทุกกระบวนการ

3.2) ครูเก็บข้อมูลการดำเนินการทุกกระบวนการ เพื่อนำมาพูดคุยและสนทนากลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตรวจสอบผลการดำเนินการและเสนอแนวทางปรับปรุงเพิ่มเติมเป็นระยะๆ

3.3) ผู้วิจัยดำเนินการขอตารางสอนของครูและติดต่อขอเข้าพบรายบุคคล เมื่อครูว่างจากภาระงานสอน เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยถึงสภาพปัญหาต่างๆ วิเคราะห์แผนการสอนและบันทึกหลังการสอนของครู สังเกตการณ์สอนของครูผ่านกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเพื่อให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นธรรมชาติมากที่สุด และเปิดโอกาสให้ครูได้ซักถาม ปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และกิจกรรมอื่นๆ

จากการดำเนินการตามขั้นตอนนี้มีการตรวจสอบเป็นระยะๆ แทรกอยู่ในทุกกระบวนการ พบว่า การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ครูสามารถดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ ถูกต้องและเหมาะสมตามกระบวนการ และสามารถดำเนินการเพียงรอบเดียว เนื่องจากครูมีโอกาสดำเนินการพูดคุยและปรึกษากับผู้วิจัยอย่างใกล้ชิด

ตารางที่ 4.8 ตัวอย่างผลการตรวจสอบการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครู (PAR1)

การสังเกต	การสัมภาษณ์	การสนทนากลุ่ม
<p>1. ครูสามารถร่วมกันวางแผนการดำเนินการวิจัยกับนักเรียนได้เป็นอย่างดี</p> <p>2. ครูอธิบายขั้นตอนและสาเหตุของกระบวนการดำเนินการได้</p> <p>3. ครูตรวจสอบการดำเนินการของนักเรียนได้</p> <p>4. ครูสามารถสะท้อนผลการดำเนินการวิจัยจากนักเรียน และสะท้อนผลมาถึงผู้วิจัยได้</p> <p>5. นักเรียนและครูให้ความร่วมมือกันดำเนินการวิจัยตามที่ได้ร่วมกันเสนอแนวทาง</p> <p>6. ครูดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ถูกต้อง เหมาะสมทุกกระบวนการ</p>	<p>1. ครูร่วมกันวางแผนเพื่อดำเนินการกับนักเรียนได้</p> <p>2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี</p> <p><i>“ตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำเสนอมาเข้าใจง่าย สามารถนำมาปรับให้เหมาะสมกับนักเรียนของโรงเรียน ทั้งครูและนักเรียนก็ให้ความร่วมมือกันดี ทั้งเขียนแสดงความคิดเห็น เหนื่อยเพิ่มแต่ได้ผลดีมาก”</i></p> <p>(ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ 6 ม.ค.56)</p> <p>2. ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การเก็บข้อมูล และสามารถร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมได้ดี</p> <p><i>“ครูแนะแนวคอยประสานงานคนอื่น ๆ ก็ให้ความร่วมมือ คิดว่ามีความรู้เกี่ยวกับPARดีขึ้นมากแล้วผลที่เกิดขึ้นดีกับเด็กด้วย”</i></p> <p>(ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ 6 ม.ค.56)</p>	<p>1. ครูทุกคนเสนอว่าควรจัดทำแผนการปฏิบัติให้ครูทุกท่านอย่างชัดเจนเพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องครบถ้วน</p> <p>2. ครูช่วยกันนำเสนอ แสดงความคิดเห็น และร่วมกันวางแผนกิจกรรมเพิ่มเติม</p>

4) ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Act: A1)

ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนเป็นระยะๆ และรับผลสะท้อนกลับจากครูเป็นระยะ ระหว่างการดำเนินการวิจัย รวมทั้งวัดคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียน พบว่า สามารถดำเนินการตามแผนได้เป็นอย่างดีและได้รับความร่วมมือจากครูและนักเรียนเป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินการด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสามารถบรรลุเป้าหมายของการวิจัย คือ สามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนได้

จากการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยสะท้อนผลที่พบในการดำเนินการ ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2556 โดยผู้วิจัยให้คำแนะนำเพียงบางประเด็นเท่านั้น คือพฤติกรรมในชั้นเรียนที่สามารถลดได้น้อย คือ พฤติกรรมการแอบพูดคุยระหว่างเรียน โดยนำเสนอให้ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการ เพิ่มแนวทางหรือเปลี่ยนกิจกรรมที่สามารถดึงดูดใจนักเรียนไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้น โดยการสนทนากลุ่มแล้วให้ครูสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และเสนอแนวทางแก้ไข แล้วปรับวิธีการต่อไป

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่า ครูสะท้อนผลการปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอย่างครบถ้วนและถูกต้องทุกกระบวนการ และสามารถนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน คือ

1. สามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนได้สำเร็จ และครูสะท้อนผลว่ามีพฤติกรรมการคุย หยอกล้อเล่นกันระหว่างเรียน มีแนวโน้มลดลง ครูจึงเสนอแนวคิดว่าการเรียนการสอนของครูมีข้อบกพร่องประการใดหรือไม่ ได้ข้อสรุปว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูอาจจะขาดการมีส่วนร่วมของนักเรียนจึงทำให้นักเรียนไม่สนใจเรียน และเกิดพฤติกรรมการคุย หยอกล้อเล่นกันมากที่สุด ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการต่อไปว่า ครูควรวางแผนและออกแบบการเรียนการสอนโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากขึ้น

2. พบว่าพัฒนาการของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละคนไม่เท่ากัน แต่ละรายวิชาที่มีพัฒนาการไม่เท่ากัน สาเหตุเป็นเพราะครูผู้สอนแต่ละวิชามีการกระตุ้นกิจกรรมในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู (PAR1) ดังตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 สรุปการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู (PAR1)

ช่วงเวลาในการวิจัย	ขั้นตอนดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ
วันที่ 30 พฤษภาคม 2555	ขั้นตอน Plan (P1) 1. ผู้วิจัยและครูแนะแนวให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จิตวิทยาวัยรุ่นและการปรับพฤติกรรม 2. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของการวิจัย เพื่อให้ครูทราบถึงวัตถุประสงค์วิธีการดำเนินการวิจัย 3. ผู้วิจัยและครูร่วมกันวางแผนดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วม ด้วยเทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม(AIC)	- ผู้วิจัย - ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว -ครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระ	1. ครูผู้สอนมีความรู้และสามารถอธิบายขั้นตอนเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จิตวิทยาวัยรุ่นและการปรับพฤติกรรมเบื้องต้น 2. ครูเข้าใจและสามารถอธิบายรายละเอียดของการวิจัย เช่น วัตถุประสงค์ การวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย เป็นต้น 3. ผู้วิจัยสามารถนำแผนการดำเนินการไปพูดคุย และถ่ายทอดกับครูเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการได้
เดือนธันวาคม – กุมภาพันธ์	ขั้นตอน Do (D1) 1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน PDCA 2. ครูดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน(PAR2)ตามแผนที่วางไว้กับผู้วิจัย	- ผู้วิจัย - ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว -ครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระ	1. ครูได้แผนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และแนวทางการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียน คือกระตุ้นให้นักเรียนได้เป็นผู้นำทางความคิดในแก้ปัญหาพฤติกรรมของตนเอง 2. ครูทุกท่านมีความร่วมมือทั้ง 11 คน โดยมีครูแนะแนวเป็นผู้ประสานงานกับครู และครูก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
ปลายเดือนธันวาคม 2555 ปลายเดือนมกราคม 2555 ปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2556	ขั้นตอน Check (C1) 1. ผู้วิจัยสังเกตการณ์และตรวจสอบการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน(PAR2) 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 สัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม ครั้งที่ 2 สัปดาห์สุดท้ายของเดือนมกราคม 2556 และครั้งที่ 3 สัปดาห์สุดท้ายของเดือนกุมภาพันธ์ 2. ครูดำเนินการเก็บข้อมูลพฤติกรรมตลอดการดำเนินการ PAR2	- ผู้วิจัย - ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว -ครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระ	1. ครูสามารถดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนได้ สามารถชี้แจง อธิบาย และทำความเข้าใจต่อปัญหาการวิจัย การเก็บข้อมูล ได้ชัดเจนและครบถ้วนทุกกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2. ครูทุกท่านมีความร่วมมือทั้ง 11 คน โดยมีครูแนะแนวเป็นผู้ประสานงานกับครู และครูก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
เดือนกุมภาพันธ์	ขั้นตอน Act (A1) ครูสะท้อนผลการปฏิบัติงานตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อปรับปรุง พบว่า การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการประสบความสำเร็จตามกระบวนการ	- ผู้วิจัย - ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว -ครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระ	ครูสะท้อนให้ผู้วิจัยทราบว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง มีเพียงบางบางพฤติกรรมที่สามารถลดได้น้อยคือการแอบพูดคุยในชั้นเรียนระหว่างครูกำลังสอน

2.2.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียน (PAR2)

ครูดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมร่วมกับนักเรียน หลังจากที่ได้รับข้อมูล ความรู้ จากผู้วิจัยและวิทยากร เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและจิตวิทยาวัยรุ่น และการปรับพฤติกรรม รวมทั้งด้านการเก็บข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้อง วิธีดำเนินการ โดยมี ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan: P2)

ครูติดต่อและนัดหมายนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยนัดหมายเวลาในประชุมร่วมกัน เพื่อ ประชุมร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน ในวันศุกร์ที่ 7 ธันวาคม พ.ศ.2555 ตั้งแต่เวลา 12.30 น. เป็นต้นไป ครูแจกเอกสารการประชุมให้แก่นักเรียน คือ เอกสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการ วางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) ฉบับสำหรับนักเรียน (PAR2)

ในขั้นตอนนี้ นักเรียนมีความตระหนักถึงปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ร่วมกันแล้ว และวางแผนการดำเนินการในขั้นตอนต่อไปเพื่อลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ในชั้นเรียน จากนั้นครูกับนักเรียนร่วมกันดำเนินการวางแผนตามขั้นตอนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence-Control: AIC) จนได้แผนการดำเนินการ ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ขั้นตอนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม(AIC) ของครูและนักเรียน

ขั้นตอน	เวลาที่ใช้	การดำเนินการ
A-1	15 นาที	<p>นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ สภาพที่แท้จริง (reality)</p> <p>นักเรียนและครูร่วมกันพูดคุยถึงสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่เกิดขึ้น โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนระบายความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ร่วมกันฟังและแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของนักเรียน ด้วยบรรยากาศเป็นกันเอง ไม่เคร่งเครียด โดยครูจะไม่ดูไม่แสดงความคิดเห็นเพื่อป้องกันนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่</p> <p>ขั้นตอนนี้ สรุปได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนรบกวนเพื่อน ๆนักเรียนด้วยตนเอง และลงความเห็นว่า ควรมีการดำเนินการแก้ไข</p>
A-2	20 นาที	<p>สร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต (ideal vision หรือ scenario)</p> <p>ครูและกำหนดเป้าหมาย ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน</p> <p>ได้ข้อสรุปว่า ครูและนักเรียนมีเป้าหมายร่วมกันในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเพื่อนำไปสู่บรรยากาศการเรียนการสอนที่ราบรื่น สนุกสนาน ได้ความรู้ ไม่เครียด และเพื่อนร่วมชั้นไม่มีพฤติกรรมรบกวน</p>

ขั้นตอน	เวลาที่ใช้	การดำเนินการ
I-1	30 นาที	<p>คิดค้น หากลวิธี (solution design)</p> <p>นักเรียนร่วมกันเสนอแนะวิธีการดำเนินการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนเอง ตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน คือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนให้ได้ จากขั้นตอน A-2</p> <p>** ขั้นตอนนี้ครูจะไม่ร่วมเสนอความเห็นเกี่ยวกับวิธีการของนักเรียน เพียงแต่ให้คำแนะนำเท่านั้นหากเห็นว่ากิจกรรมไม่เหมาะสมหรือทำไม่ได้ยาก</p> <p>โดยขั้นตอนนี้ สรุปได้ว่านักเรียนร่วมกันเสนอกิจกรรมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน 2 กิจกรรม ได้แก่</p> <p>1) กิจกรรมตำรวจห้องเรียน และ 2)กิจกรรม superstar:(ซูป'ตาร์)ห้องเรียน</p>
I-2	30 นาที	<p>จัดความสำคัญ จำแนกกิจกรรม (priority)</p> <p>ขั้นตอนนี้ครูและนักเรียนดำเนินการเกี่ยวกับขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรม และการติดตามเก็บข้อมูลในแต่ละขั้นตอน โดยครูให้อิสระนักเรียนในการลำดับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม จำแนกขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อวางแผนหาผู้รับผิดชอบในขั้นตอนต่อไป</p>
C-1	30 นาที	<p>วางแผน หาผู้รับผิดชอบ (responsibility)</p> <p>ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนกำหนดหน้าที่ของตนเองในกิจกรรมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนและมอบหมายหน้าที่ให้ครู ร่วมปฏิบัติกิจกรรมในครั้งนี้</p> <p>โดยได้ข้อสรุปว่า นักเรียนและครูจะช่วยกันสอดส่องพฤติกรรมในห้องเรียน โดยมอบหมายให้ครูทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินชี้ขาดพฤติกรรมและให้ดาวกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์</p> <p>ส่วนนักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และร่วมกันกับครูสอดส่องพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนร่วมกันกับครู</p> <p>**ครูให้นักเรียนเป็นผู้วางแผนเองทั้งหมดในเรื่องของการวางหน้าที่รับผิดชอบ การติดตามพฤติกรรมต่างๆ โดยครูคอยเสนอแนะและให้คำแนะนำหากพบที่ไม่เหมาะสม</p>
C-2	30 นาที	<p>จัดทำแผน / กิจกรรม / โครงการ (action plan)</p> <p>ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนและครูร่วมกันเขียนแผน / โครงการ</p> <p>โดยได้ข้อสรุป คือ แผนการดำเนินกิจกรรมตำรวจห้องเรียนและกิจกรรม superstar:(ซูป'ตาร์)ห้องเรียน เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียน</p>

2) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do: D2)

ขั้นตอนการดำเนินการในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในวงจรที่ 2 เริ่มมีการดำเนินการตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนธันวาคม พ.ศ.2555 ถึงสัปดาห์ที่ 4 ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2556 หลังจากครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนตามกระบวนการ AIC ในขั้นตอนการวางแผนการวิจัยวงจรที่ 2 (P2) เรียบร้อยแล้ว จึงเริ่มดำเนินกิจกรรมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ดังนี้ (1) กิจกรรมตำรวจห้องเรียน และ (2) กิจกรรม superstar: (ซูเปอร์สตาร์)ห้องเรียน รายละเอียดกิจกรรมคร่าวๆดังนี้

(1) กิจกรรมตำรวจห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนจะเลือกตัวแทนขึ้นมา 2-3 คน ทำหน้าที่เป็นตำรวจตรวจจับพฤติกรรมในห้องเรียน โดยนักเรียนร่วมกันคิดว่าให้เพื่อนคนที่ชอบมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนทำหน้าที่เป็นตำรวจจับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียน และจากนั้นมีการติดตามผลของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เป็นระยะๆ

(2) กิจกรรม superstar: (ซูเปอร์สตาร์) ห้องเรียน เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมตำรวจห้องเรียน ในลักษณะการใช้เบี้ยอรรถกร เป็นรูปดาว เพื่อนำมาติดที่บอร์ดหน้าห้อง โดยดาวที่นักเรียนจะได้รับจะต้องผ่านความเห็นชอบจากครูผู้สอน เพื่ออนุมัติให้ดาวกับนักเรียนที่มีพัฒนาการของพฤติกรรมดีขึ้นจากเดิม หรือมีพฤติกรรมดีมาตลอด หากนักเรียนได้รับดาวมากเพียงพอ สามารถนำมาแลกเปลี่ยนของรางวัลได้ ซึ่งของรางวัล คือ คะแนนจิตพิสัย ข้อต่อรองหรือข้อยืดหยุ่นในเรื่องการเรียน การให้คะแนน การเพิ่มคะแนนพฤติกรรมของโรงเรียนด้วย อีกทั้ง ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมแย่งลง หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นจะมีการยึดดาวที่ให้ไปกลับคืนมาด้วยและอาจมีการตัดคะแนนความประพฤติของโรงเรียนด้วย

3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check: C2)

ขั้นตอนการตรวจสอบในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในวงจรที่ 2 เริ่มมีการดำเนินการตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนธันวาคม พ.ศ.2555 ถึงสัปดาห์ที่ 4 ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2556 โดยมีรายละเอียดการดำเนินการในขั้น C2 ดังนี้

1. ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงในระหว่างดำเนินการในแต่ละขั้นตอน

2. ครูดำเนินการสนทนากลุ่มระหว่างครูผู้สอนทั้ง 11 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเป็นระยะๆ และนำเสนอแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียนของตนเองเพื่อให้ครูท่านอื่นทราบถึงพัฒนาการ

3. ครูหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินการตามขั้นตอนของนักเรียนตามแผนที่วางไว้ เพื่อพิจารณาว่านักเรียนดำเนินการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ตรงตามกระบวนการและตามแผนที่ร่วมกันวางไว้หรือไม่ และกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติมีความเหมาะสมหรือไม่ ได้ผลหรือไม่อย่างไร

4. ครูดำเนินการวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

จากการตรวจสอบในชั้นตอนนี้ พบว่านักเรียนสามารถดำเนินการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและแผนกิจกรรมที่วางไว้ได้ตรงตามกระบวนการ และกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติมาส่งผลต่อการพฤติกรรมในชั้นเรียนอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยมีพฤติกรรมที่ลดลงจากเดิมแต่ยังปรากฏในห้องเรียน คือ พฤติกรรมการคุยเล่น หยอกล้อระหว่างเรียน ทำให้คะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนจากการวัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นลดลง

ตารางที่ 4.11 ตัวอย่างผลการตรวจสอบการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูกับนักเรียน (PAR2)

การสังเกต	การสัมภาษณ์	การสนทนากลุ่ม
1. การดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้ นักเรียนต่างให้ความร่วมมือในการ ดำเนินการทุกขั้นตอน	1. นักเรียนร่วมกันวางแผนเพื่อ ดำเนินการกับครูได้ “ผมอยากให้อีกกิจกรรมที่ผมเสนอ แต่เพื่อน เขามีแนวคิดที่ดีกว่าผม แต่ผมก็ไม่ใช่ว่า ทำต่อนะ ถือว่าเป็นความคิดของส่วนรวม แนวคิดเดียวกัน ก็ต้องช่วยกันไป” (นักเรียน 14 ม.ค.56)	1. ครูและนักเรียนเห็นว่าพฤติกรรมที่ไม่ พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง “ไม่ได้คิดไปเองนะครับ ผมว่าพฤติกรรม ไม่ได้มันลดลงจริงๆ” (นักเรียน 14 ม.ค.56)
2. นักเรียนร่วมกันดูแล สอดส่อง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน	“เพื่อนๆร่วมมือกันดีนะค่ะ ดีกว่าตอน ทำงานกลุ่มซะอีก เพราะเมื่อก่อนนี้งาน กลุ่มหนูต้องทำอยู่คนเดียว” (นักเรียน 14 ม.ค.56)	2. ครูและนักเรียนช่วยกันนำเสนอ แสดง ความคิดเห็น และร่วมกันวางแผน กิจกรรมเพิ่มเติมเนื่องจากมีพฤติกรรม การแอบคุยระหว่างเรียนที่ยังพบอยู่ “หนูว่า บางคนยังมีแอบคุยอยู่นะ บางที่ หนูยังแอบทำเลย เหมือนกะว่ามันยาก มากเลยเรื่องนี้” (นักเรียน 18 ม.ค.56)
3. นักเรียนมีความระมัดระวังในการ แสดงพฤติกรรมมากขึ้น	2. นักเรียนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดี “หนูดีใจที่อาจารย์เห็นว่าพวกหนูมีส่วน ช่วยให้อาจารย์แก้ไขพฤติกรรมแย่ๆของ เพื่อนๆได้” (นักเรียน 6 ม.ค.56)	

4) ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Act: A2)

หลังจากครูและนักเรียนได้ดำเนินการร่วมกันดำเนินกิจกรรมตามแนวทางที่วางแผนไว้ร่วมกัน นักเรียนได้สะท้อนผลการดำเนินการว่า นักเรียนสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนได้ดี เพียงแต่พฤติกรรมการแอบคุยในชั้นเรียนที่ลดลงน้อยมาก เพราะยังมีเพื่อนในชั้นเรียนยังไม่สามารถลดพฤติกรรมนี้ได้

“ตั้งต้น วางแผน จนถึงตอนนี้ ได้ผลดีค่ะ เพราะว่าเพื่อนๆเขาเปลี่ยนตัวเองมาเลยคะ เพราะว่าในกลุ่มพวกหนู แอบแข่งกันด้วย ถ้าใครได้ดาวน้อยที่สุดต้องเลี้ยงสเวนเช่น555 (หัวเราะ)”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักเรียน (22 กุมภาพันธ์ 2556)

“ผมว่าได้ผลดีนะครับ เพราะเหมือนกับว่าพวกเราช่วยกันคิด ช่วยกันตั้งกติกาขึ้นมา จะแหกกติกาตัวเองก็นะ ไซ้มีครับ เพราะว่ากติกาที่ช่วยกันตั้งมันอะลุ่มอะหล่วยพอสมควร ผมว่าเพื่อนๆเลยยอมรับ อย่างกฎโรงเรียนผมว่ามันยุ่งยากเกินไป เค้าน่าจะให้เราช่วยคิดแบบนี้บ้างนะครับ ผมจะทำให้ถูกกฎระเบียบเลยครับ”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักเรียน (22 กุมภาพันธ์ 2556)

ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนได้ดี เพียงแต่พฤติกรรมการแอบคุยในชั้นเรียนที่ลดลงน้อยกว่าพฤติกรรมอื่นๆ เพราะยังมีนักเรียนในชั้นเรียนยังไม่สามารถลดพฤติกรรมนี้ได้ แต่ในภาพรวมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในชั้นเรียนหลายๆด้าน ครูและนักเรียนเห็นว่าสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนได้มาก เนื่องจากเป็นช่วงเวลาใกล้ปีดภาคเรียนภาระงานอื่นๆของครูมีมากขึ้นและต้องรีบดำเนินการอย่างเร่งด่วน นักเรียนเองก็ต้องเตรียมตัวทบทวนบทเรียนเพื่อสอบปลายภาคเรียนที่ 2 ดังนั้นการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจึงทำได้เพียงรอบเดียว

ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูกับนักเรียน (PAR2) ดังตารางที่ 4.12 ดังนี้

ตารางที่ 4.12 สรุปการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูกับนักเรียน (PAR2)

ช่วงเวลาในการวิจัย	ขั้นตอนดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ
วันที่ 30 พฤษภาคม 2555	ขั้นตอน Plan (P2) ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียน ด้วยเทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม(AIC)	- ผู้วิจัย - ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว -ครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระ	ครูและนักเรียนดำเนินการวางแผนตามกระบวนการ AIC จนได้แผนการปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อใช้ในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน
เดือนธันวาคม – กุมภาพันธ์	ขั้นตอน Do (D2) ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ P2 ได้แก่ 1. กิจกรรมสำรวจห้องเรียน 2. กิจกรรม superstar: ชูปลั้วดาวห้องเรียน	- ผู้วิจัย - ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว -ครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระ	ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินกิจกรรมตามหน้าที่ของแต่ละคน ตามที่วางแผนและมอบหมายหน้าที่ไว้
ปลายเดือนธันวาคม 2555 ปลายเดือนมกราคม 2555 ปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2556	ขั้นตอน Check (C2) 1. ครูและนักเรียนร่วมกันเก็บข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนตลอดกระบวนการ 2. ครูดำเนินสนทนากลุ่มในประเด็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เป็นระยะๆ 3. ครูตรวจสอบกระบวนการวิจัย PAR ของนักเรียน 4. ครูวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	- ผู้วิจัย - ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว -ครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระ	1. ครูและนักเรียนพบว่าพฤติกรรมในชั้นเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง 2. ครูพบว่านักเรียนสามารถดำเนินการตามกระบวนการได้ครบถ้วน 3. คะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงกว่าก่อนการดำเนินการ
เดือนกุมภาพันธ์	ขั้นตอน Act (A2) ครูและนักเรียนร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อปรับปรุงพบว่าการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการประสบความสำเร็จตามกระบวนการ และตามกิจกรรมที่วางแผนไว้	- ผู้วิจัย - ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว -ครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระ	ครูและนักเรียนร่วมกันสะท้อนให้ผู้วิจัยทราบว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง มีเพียงบาง บางพฤติกรรมที่สามารถลดได้น้อยคือการแอบพูดคุ้ยในชั้นเรียนระหว่างครูกำลังสอน

2.3 ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้ที่เกิดขึ้นจากการทดลองตามระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง (the pretest-posttest design with nonequivalent group) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยดำเนินการวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนด้วยแบบวัดพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม

2.3.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

เมื่อวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทำวิจัย (post-test: E_{12}) น้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทำวิจัย (pre-test: E_{11}) โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทำวิจัย (pre-test: E_{11}) เท่ากับ 3.16 และคะแนนเฉลี่ยหลังการทำวิจัย (post-test: E_{12}) เท่ากับ 2.28 อยู่ในระดับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนปานกลาง และ ระดับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนค่อนข้างน้อย ตามลำดับ ขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทำวิจัย (pre-test: C_{11}) ใกล้เคียงกับคะแนนเฉลี่ยหลังการทำวิจัย (post-test: C_{11}) โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทำวิจัย (pre-test: C_{11}) เท่ากับ 2.98 และคะแนนเฉลี่ยหลังการทำวิจัย (post-test: C_{12}) เท่ากับ 2.96 อยู่ในระดับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผัน (CV) พบว่ากลุ่มทดลองหลังการทดลอง (post-test: E_{12}) มีการกระจายของคะแนนมากที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง (pre-test: C_{11}) กลุ่มควบคุมหลังการทดลอง (post-test: C_{12}) และกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง (pre-test: E_{11}) ตามลำดับ (CV = 21.05, 18.12, 17.91 และ 15.50 ตามลำดับ) แสดงว่ากลุ่มทดลองหลังการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์แตกต่างกันมากก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อพิจารณาความเบ้ (Sk) พบว่า คะแนนจากการวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมีลักษณะเบ้ซ้ายในกลุ่มทดลองก่อนทดลอง (pre-test: E_{11}) กลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง (pre-test: C_{11}) และ กลุ่มควบคุมหลังการทดลอง (post-test: C_{12}) แสดงว่านักเรียนส่วนมากได้คะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ย (Sk = -0.37, -0.89 และ -1.09 ตามลำดับ) ส่วนคะแนนจากการวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมีลักษณะเบ้ขวาในกลุ่มทดลองหลังการทดลอง (post-test: E_{12}) แสดงว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึง

ประสงคในชั้นเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ($Sk = 0.29$) เมื่อพิจารณาความโด่ง พบว่า มีความโด่งสูงกว่าโค้งปกติในกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง (pre-test: E_{11}) กลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง (pre-test: C_{11}) และ กลุ่มควบคุมหลังการทดลอง (post-test: C_{12}) แสดงว่า นักเรียนส่วนมากมีคะแนนเกาะกลุ่มกัน ($Ku = 0.37, 1.40$ และ 1.82 ตามลำดับ) และมีความโด่งต่ำกว่าโค้งปกติในกลุ่มทดลองหลังการทดลอง (post-test: E_{12}) แสดงว่า นักเรียนส่วนมากมีคะแนนกระจายต่างกันอย่างกว้าง ($Ku = -0.48$) ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงคในชั้นเรียน

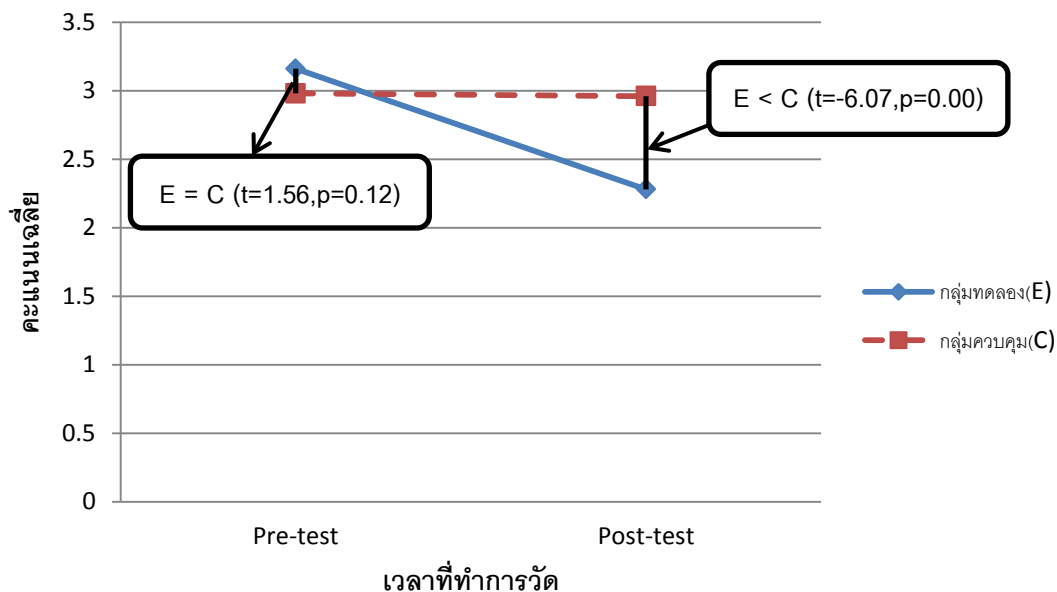
		N	Min	Max	Mean	SD	CV	Sk	Ku
E	Pre (E_{11})	40	1.80	4.08	3.16	0.49	15.50	-0.37	0.37
	Post (E_{12})	40	1.47	3.30	2.28	0.48	21.05	0.29	-0.48
C	Pre (C_{11})	40	1.45	3.99	2.98	0.54	18.12	-0.89	1.40
	Post (C_{12})	40	1.43	3.97	2.96	0.53	17.91	-1.09	1.82

2.3.2 ผลการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูกับนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงคในชั้นเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูกับนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงคในชั้นเรียนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กันตลอดการดำเนินการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

เมื่อนำค่าเฉลี่ยคะแนนจากการวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงคในชั้นเรียนทั้ง 2 ครั้ง (ก่อนการทดลอง และ หลังการทดลอง) สร้างกราฟ (scatter diagram) พบว่าคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงคในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองก่อน-หลังทดลองอย่างเห็นได้ชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งมีความใกล้เคียงกันมาก แสดงรายละเอียดดังรูปที่ 4.4

รูปที่ 4.4 เปรียบเทียบค่าเจตเลียมคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนจากการวัด 2 ครั้ง

เมื่อวิเคราะห์ด้วย t-test แบบ independent เพื่อทดสอบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ก่อนการทำวิจัย นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งพิจารณาค่าสถิติทดสอบ Levene's test (sig = 0.77) แสดงว่าความแปรปรวนของทั้ง 2 กลุ่มเท่ากัน จากนั้นพิจารณาจากสถิติทดสอบ t จากผลการทดสอบความแปรปรวนก่อนทำการวิจัย ค่า $t = 1.56$, $p\text{-value} = 0.12$ (ค่า $p\text{-value} > .05$) แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน (กลุ่มทดลอง = กลุ่มควบคุม) และ หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งพิจารณาค่าสถิติทดสอบ Levene's test (sig = 0.93) แสดงว่าความแปรปรวนของทั้ง 2 กลุ่มเท่ากัน จากนั้นพิจารณาจากสถิติทดสอบ t ผลการทดสอบความแปรปรวนหลังทำการวิจัย ค่า $t = -6.07$, $p\text{-value} = 0.00$ (ค่า $p\text{-value} < .05$) แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนหลังการทดลองแตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนน้อยกว่ากลุ่มควบคุม

เมื่อวิเคราะห์ภายในกลุ่มด้วย t-test แบบ Paired-Sample t-test พบว่า ภายในกลุ่มทดลองนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก่อนการทดลองแตกต่างจากหลังการทดลอง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลอง นักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลงจากคะแนนวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนก่อนการทดลอง ซึ่งพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($E_{12}=2.28$, $E_{11}=3.16$ ตามลำดับ) ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 สรุปผลการเปรียบเทียบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	กลุ่มทดลอง (E)		กลุ่มควบคุม (C)		Levene's Test	t	p - value	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD				
ก่อนทดลอง (1)	3.16	0.49	2.98	0.54	0.77	1.56*	0.12	(E) = (C)
หลังทดลอง (2)	2.28	0.48	2.96	0.53	0.93	6.07*	0.00	$E_{หลัง} < C_{หลัง}$
t	7.60*		0.38*					
p - value	0.00		0.70					
ผลการวิเคราะห์	(ก่อน) > (หลัง)		(ก่อน) = (หลัง)					

*p < 0.05

จากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ผลการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาต้นต้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยดำเนินการเป็นระยะๆ ตั้งแต่ก่อนทดลอง ระหว่างดำเนินการทดลอง และหลังการทดลอง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ครู สัมภาษณ์นักเรียนและสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน ได้ผลดังตารางที่ 4.11 และ ตารางที่ 4.12

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตาราง 4.15 ผลการเก็บข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเชิงคุณภาพของกลุ่มทดลอง

วิธีการเก็บข้อมูล	ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล			ผลการวิเคราะห์
	ก่อนทดลอง	ระหว่างทดลอง	หลังทดลอง	
1. การสัมภาษณ์ครู	“นักเรียนห้องนี้ จะเป็นพวกทำงานอื่น ไม่สนใจเรียน ไม่ส่งการบ้าน คูย ”	<p>ครั้งที่ 1 (ธ.ค.55) “ยังมีอยู่นะคะ ยังไม่ค่อยได้ผลเท่าไรเลย ถ้าให้เป็นเปอร์เซ็นต์ น่าจะดีขึ้นประมาณ 10-20 เปอร์เซ็นต์นะคะ”</p> <p>ครั้งที่ 2 (ม.ค.56) “ดีขึ้นครับ ผมว่าเด็กเริ่มจะปรับตัวได้แล้ว ดีกว่าเดือนก่อนเยอะเลย เกือบจะหายไปหมดเลย เพราะเด็กเขา ถ้าเขาเห็นเพื่อนทำผิด เขาจะรีบฟ้องเราเลย เขาก็ไม่ค่อยทำ”</p> <p>ครั้งที่ 3 (ก.พ.56) “ดีค่ะ พี่ยังชมพวกเขาอยู่เลย คู้ย!!!ดูท่าทาง เขามุมใจเขียวแหละ”</p>	“เทียบกับก่อนทดลองนี้ ฟ้ากับเหวเลยครับ สอนสบายขึ้นเยอะเลย กิจกรรมให้ทำก็สนุกกัน ทั้งครูทั้งเด็ก ราบรื่นขึ้นเยอะ”	พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง
2. การสัมภาษณ์นักเรียน	“มีพฤติกรรมไม่ดีเยอะเลยคะ หนูรำคาญมากพวก...เขาชอบพูดกับอาจารย์เสียงดัง ชอบทำให้ทั้งห้องโดนอาจารย์ตำหนกเลย หนูไม่ชอบเลยเพราะหนูไม่ได้ทำอะไรผิด”	<p>ครั้งที่ 1 (ธ.ค.55) “ผมว่าลดลงบ้างนะครับ แต่บางคนยังลืมนๆว่าเราตกลงอะไรกันไว้บ้าง พอนึกได้ก็หยุด แต่ก็ดีขึ้น”</p> <p>ครั้งที่ 2 (ม.ค.56) “ลดลงเยอะเลยคะ เพื่อนหนูได้ดาวตั้งเยอะ แต่หนูไม่ได้เลยเพราะหนูเป็นเด็ก คือ อยู่แล้ว 555 หัวเราะ”</p> <p>ครั้งที่ 3 (ก.พ.56) “เรียบร้อยมากครับ ผมไม่อยากจะเชื่อว่าพวกเรา ก็ทำได้ พออาจารย์หลายๆคนชมเด็กห้องเรา ปลื้มมากเลยครับ”</p>	“ไม่เหมือนเมื่อก่อน คิดไปเองหรือป่าวไม่รู้ หนูคิดว่าเรียนสนุกขึ้นกว่าเดิมอีก เพราะเมื่อก่อนเพื่อนบางคนชอบกวนครู”	พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง

วิธีการเก็บข้อมูล	ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล			ผลการวิเคราะห์
	ก่อนทดลอง	ระหว่างทดลอง	หลังทดลอง	
3. การสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน	พบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่องหลายรูปแบบ ดังนี้ นร.แอบอ่านหนังสือ นิยายได้โต๊ะเรียน แอบคุย แอบลุกเดิน	ครั้งที่ 1 (ธ.ค.55) พบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่องหลายรูปแบบ ดังนี้ นร.แอบอ่านหนังสือ นิยายได้โต๊ะเรียน แอบคุย แอบลุกเดิน ครั้งที่ 2 (ม.ค.56) พบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่องหลายรูปแบบ ดังนี้ นร.แอบอ่านหนังสือ นิยายได้โต๊ะเรียน แอบคุย แอบลุกเดิน แต่เป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ อย่างเช่นแอบนั่งงาน วิชาอื่นขึ้นมาทำโดยใช้ เวลาไม่นานเท่าใด ครั้งที่ 3 (ก.พ.56) ไม่พบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน แล้ว พบเพียงแค่แอบคุยกับเพื่อนเพียงแค่เล็กน้อยในเวลาสั้นๆ ผู้สังเกตไม่แน่ใจว่าคุยกันเรื่องเรียนหรือเรื่องเล่นๆกันของเด็กเอง	มีแอบคุยเล็กน้อย	พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง

ตาราง 4.16 ผลการเก็บข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเชิงคุณภาพของกลุ่มควบคุม

วิธีการเก็บข้อมูล	ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล			ผลการวิเคราะห์
	ก่อนทดลอง	ระหว่างทดลอง	หลังทดลอง	
1. การสัมภาษณ์ครู	“นักเรียนห้องนี้ จะเป็นพวกทำงานอื่น ไม่สนใจเรียน ไม่ส่งการบ้าน คุยเล่นพอกันเลยทั้ง 2 ห้องแหละค่ะ”	ครั้งที่ 1 (ธ.ค.55) “เหมือนเดิมค่ะ พอเราทำโทษก็หยุดแค่ประเดี๋ยวประด๋าวเท่านั้น เดียวก็เอาอีกแล้ว” ครั้งที่ 2 (ม.ค.56) “สารพัดพฤติกรรม เล่น คุย เหม่อลอย ไม่รับผิดชอบ ใจ..เยอะ” ครั้งที่ 3 (ก.พ.56) “หลายอย่างเลยครับ ยิ่งตอนนี้ปลายเทอมไม่สนใจเรียนหรอก เพราะงานที่ค้างค้างไว้ก็จะเอามาเคลีย แอบทำกันในห้อง บางทีงานเย็บปักถักร้อยอะไรของเค้าเนะ ยังเอาขึ้นมาทำตอนผมสอน”	“ยังพบอยู่ก็ไม่หาย ไม่รู้จะใช้วิธีไหน อย่างที่บอกแหละ ลงโทษก็แล้ว อะไรก็แล้ว บางทีก็เลยต้องปล่อยเพราะเราก็จะสอนไม่ทันอยู่แล้ว”	พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนไม่ลดลง อีกทั้งยังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากใกล้หมดภาคเรียน
2. การสัมภาษณ์นักเรียน	“มีพฤติกรรมแปลกๆ เยอะเลยครับ เช่น ตอบคำถามเรียกร้อง ความสนใจ ทำเหมือนจะสนใจโดยการตอบเสียงดังจนน่ารำคาญ คุยเล่น ทำการบ้านไม่ยอมทำมาจากบ้าน”	ครั้งที่ 1 (ธ.ค.55) “มีตลอด หนูรำคาญมาก...” ครั้งที่ 2 (ม.ค.56) “พฤติกรรมอย่างอื่น มีเป็นเรื่องปกติไปแล้วครับ มากขึ้นกว่าเดิมด้วย เพราะต้องเริ่มทำงานส่งก่อนสอบ final” ครั้งที่ 3 (ก.พ.56) “ไม่ได้ลดลงเลย เมื่อวันก่อนยังมีต่อกันในห้องเรียนนะ ผู้ชายต่อหน้าผู้หญิงด้วย ตอนครูกำลังสอนด้วย ”	“ไม่นะค่ะ หนูว่าปกติ ไม่เห็น มี ก ว เปลี่ยนแปลงอะไรเลย ค่ะ บรรยากาศก็แบบเดิมๆ”	พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนไม่ลดลง

วิธีการเก็บข้อมูล	ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล			ผลการวิเคราะห์
	ก่อนทดลอง	ระหว่างทดลอง	หลังทดลอง	
3.การสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน	พบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง ดังนี้ นร.แอบอ่านหนังสือการ์ตูนใต้โต๊ะเรียน แอบคุย แอบลุกเดิน ขออนุญาตเข้าห้องน้ำบ่อยๆ	<p>ครั้งที่ 1 (ธ.ค.55)</p> <p>พบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง หลายๆรูปแบบ ดังนี้ นร.แอบอ่านหนังสือ นิยายใต้โต๊ะเรียน แอบคุย แอบลุกเดิน</p> <p>ครั้งที่ 2 (ม.ค.56)</p> <p>พบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง หลายๆรูปแบบ ดังนี้ นร.แอบอ่านหนังสือ นิยายใต้โต๊ะเรียน แอบคุย แอบลุกเดิน อย่างเช่นแอบนั่งงานวิชาอื่นขึ้นมาทำ</p> <p>ครั้งที่ 3 (ก.พ.56)</p> <p>พบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง หลายๆรูปแบบ ดังนี้ นร.แอบอ่านหนังสือ นิยายใต้โต๊ะเรียน แอบคุย แอบลุกเดิน</p>	พบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง หลายๆรูปแบบ ดังนี้ นร.แอบอ่านหนังสือ นิยายใต้โต๊ะเรียน แอบคุย แอบลุกเดิน อย่างเช่นแอบนั่งงานวิชาอื่นขึ้นมาทำ และมีความถี่ การแสดงพฤติกรรมมากกว่าครั้งก่อนหน้า	พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ไม่ลดลง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (2) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ (3) เพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยแบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 2 ระยะ ในระยะแรกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อสำรวจลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การสังเกต สัมภาษณ์ครูและนักเรียนในเรื่องพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษา และระยะที่สอง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง (the pretest-posttest design with nonequivalent group) (วรรณิ์ แกมเกตุ, 2551) โดยมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(PAR) เป็นตัวแปรจัดกระทำ เพื่อพัฒนากระบวนการและวิเคราะห์ผลของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

การวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ ครูและนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อตอบคำถามการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

การวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) มีวัตถุประสงค์เพื่อสุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครปฐม โดยแบ่งลักษณะโรงเรียนออกเป็น 3 สังกัด ได้แก่ สำนักงานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) แล้วดำเนินการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในแต่ละ

สังกัดได้จำนวนสังกัดละ 2 โรงเรียน ทำให้ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ทั้งสิ้น 6 โรงเรียน (ผู้วิจัยไม่เลือกโรงเรียนสังกัดกระทรวงมหาดไทย (เทศบาล) เนื่องจากโรงเรียนสังกัดเทศบาลในพื้นที่จังหวัดนครปฐมเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยจนถึงระดับประถมศึกษา)

การวิจัยระยะที่ 2

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ตามขั้นตอน PDCA ทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) 4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Act) ซ้อนกัน 2 วงจร ได้แก่ วงจรที่ 1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู และวงจรที่ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างจากกรณีศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากการทำการวิจัยในระยะที่ 1 โดยมีข้อมูลบางส่วนเป็นข้อมูลของห้องเรียนที่คาดว่าจะเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมุติ) ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน โดยนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนในลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น คุย เล่นโทรศัพท์ทำงานอื่น ก้าวร้าว ไม่ส่งงาน เสี่ยงดัง เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ครู และนักเรียนในชั้นเรียน 2) แบบสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน 3) แบบสังเกตการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู 4) แบบบันทึกการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู 5) แบบบันทึกการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูกับนักเรียน 6) เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) และ 7) แบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติทดสอบ t-test วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยตีความและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (analysis induction)

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้ 1) สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2) กระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ 3) ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการสำรวจพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นระดับชั้นที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากที่สุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยสามารถจำแนกเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน (class non-participation) เช่น การไม่พูด การไม่อธิบาย การไม่ใช้คำถาม การออกคำสั่ง การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน การลงโทษ นักเรียนไม่ช่วยครูแสดงการสาธิต ประกอบการเรียน การไม่ตอบคำถาม การนั่งเฉยๆ หนีเรียน เป็นต้น 2) ด้านพฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน (class disruption) เช่น คอยเสียงดัง ส่งเสียงตะโกน ส่งเสียงต่าทอด้วยคำพูดที่ไม่สุภาพ ลุกเดินในชั้นเรียนโดยไม่มีสาเหตุ ทำตลก ขว้างปาสิ่งของ ทำร้ายร่างกายต่อครูผู้สอนหรือนักเรียน ล้อเลียนครู ไม่เชื่อฟัง ไม่ยอมรับ เป็นต้น และ 3) ด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน (class irresponsibility) เช่น ไม่ขยันหมั่นเพียร ไม่อดทน หนีเรียน ขออนุญาตออกนอกชั้นเรียนบ่อยจนผิดปกติ ไม่ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา ไม่ทำการบ้าน/แบบฝึกหัด ไม่ทำการบ้าน/แบบฝึกหัดด้วยตนเอง ไม่ศึกษาค้นคว้าบทเรียนเพิ่มเติม ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียน อุปสรรคการเรียนของตนเองไม่พร้อม ไม่ดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนของตนเอง และอุปกรณ์การเรียนส่วนรวมในชั้นเรียน เป็นต้น

เมื่อพิจารณารายละเอียดของพฤติกรรมปรากฏว่า พฤติกรรมที่ปรากฏในชั้นเรียนมากที่สุดคือ ด้านรบกวนชั้นเรียน ด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนและด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียนตามลำดับ

สภาพปัญหาพฤติกรรมที่มีความถี่ในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของโรงเรียนทั้ง 3 สังกัด มากที่สุดได้แก่ 1) พฤติกรรมการคุย เล่นหยอกล้อระหว่างครูกำลังสอน 2) ใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อการสื่อสาร 3) เล่นเกม ฟังเพลงจากโทรศัพท์มือถือหรือใช้งานแอปพลิเคชันต่างๆ อาทิ facebook, โปรแกรมสนทนา (line) ฯลฯ 4) อ่านการ์ตูน อ่านหนังสืออื่น หรือนางานอื่น

มาทำระหว่างเรียน และ 5) ออกนอกชั้นเรียนโดยไม่มีสาเหตุ หรือขออนุญาตออกนอกห้องเรียน นานเกินความเหมาะสม ตามลำดับ จากพฤติกรรมดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่พบในโรงเรียนทั้ง 3 สังกัด จัดอยู่ในพฤติกรรมด้านรบกวนชั้นเรียนและด้านไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนทั้งสิ้น

นอกจากนี้เมื่อจำแนกความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผู้วิจัยพบว่า สังกัดโรงเรียนที่มีนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมากที่สุด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (ร้อยละ 90) รองลงมาคือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) (ร้อยละ 86.67) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (ร้อยละ 85) ตามลำดับ

2. กระบวนการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

กระบวนการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอน PDCA 2 วงจรควบคู่กันไป ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู และ 2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน โดยสรุปเป็นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ดังต่อไปนี้

2.1) กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู (PAR1)

จากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครู พบว่า ผู้วิจัยและครูร่วมกันวางแผนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอน PDCA การเก็บข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยนัดหมายประชุมร่วมกับครูเพื่อร่วมกันกำหนดแผนการวิจัยด้วยกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) สร้างความตระหนักและความสำคัญของปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียนและปัญหาของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัย นำไปสู่ขั้นตอนต่อไป ส่งผลให้ครูมีความรู้ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การเก็บข้อมูลในรูปแบบต่างๆ และมีความพร้อมในการดำเนินการวิจัยต่อไป (Plan: P1) ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อดำเนินการและพูดคุยกับครูเพื่อร่วมกันปรึกษาและซักถามการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และดำเนินการเก็บข้อมูลการปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในวงจรครูและนักเรียน (PAR2) ปรากฏว่า ครูให้ความร่วมมือในการดำเนินการและนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม (DO:D1) จากนั้น

ผู้วิจัยติดตามตรวจสอบการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของคุณ พบว่าคุณสามารถดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ โดยคุณทุกท่านสามารถร่วมกันดำเนินการวางแผนและดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนได้ (Check:C1) และ ผู้วิจัยและครูสะท้อนผลย้อนกลับจากคุณเป็นระยะๆ เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย พบว่า ในการดำเนินการวางแผนเพื่อนำคุณให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นอย่างดีในการดำเนินการทุกขั้นตอน เนื่องจากคุณทุกท่านตระหนักถึงปัญหาพฤติกรรมนักเรียน และมุ่งหวังให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง ส่งผลให้การดำเนินการเป็นไปด้วยดี (Act:A1)

2.2) กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของคุณกับนักเรียน (PAR2)

จากกระบวนการมีส่วนร่วมของคุณกับนักเรียน พบว่า ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอน PDCA จากนั้นคุณนัดหมายประชุมร่วมกับนักเรียนเพื่อร่วมกันกำหนดแผนการการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนด้วยกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) และนำไปสู่ขั้นตอนต่อไป ส่งผลให้ ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างความตระหนักและความสำคัญของปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียนจนมีความพร้อมในการดำเนินการวิจัยต่อไป (Plan: P2) ครูและนักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่วางไว้เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนและได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนำกิจกรรมไปใช้ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน (DO:D2) จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันติดตามตรวจสอบการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของคุณและนักเรียนพบว่าครูและนักเรียนสามารถร่วมกันดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ โดยครูและนักเรียนทุกท่านสามารถร่วมกันดำเนินการวางแผนและดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนได้ดี ส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสในการพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง และร่วมกันดำเนินกิจกรรมตามแนวทางร่วมกัน (Check:C2) และหลังจากที่ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ร่วมกัน ครูและนักเรียนได้สะท้อนผลการดำเนินการว่า นักเรียนสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนได้ ยกเว้นพฤติกรรมการพูดคุยระหว่างเรียน โดยที่ยังมีนักเรียนบางส่วนยังไม่สามารถลดพฤติกรรมได้ครูและนักเรียนสะท้อนผลย้อนกลับเป็นระยะๆ เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย (Act:2)

3. ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจากข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่านักเรียนที่ได้รับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีระดับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนหลังการทดลองลดลงต่ำกว่าก่อนการทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นหลังได้รับการลดพฤติกรรมด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีคะแนนต่ำกว่าก่อนการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการสำรวจพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่าสามารถจำแนกเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน (class non-participation) 2) ด้านพฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน (class disruption) และ 3) ด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน (class irresponsibility) ซึ่งการจัดกลุ่มพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนอาจจำแนกได้มากกว่าหรือน้อยกว่า 3 ด้าน ขึ้นอยู่กับปัจจัยในการจำแนกพฤติกรรมในชั้นเรียนด้านต่างๆ โดยผลการจำแนกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้วิจัย จำแนกจากพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสำรวจพบในสภาพจริงประมวลผลร่วมกับผลการวิจัยที่นักวิจัยได้เสนอไว้ในรูปแบบของคำนิยาม และสอดคล้องกับผลการวิจัยที่มีการจำแนกประเภทของพฤติกรรมในชั้นเรียนออกเป็นด้านต่างๆ อาทิ ด้านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (2552) และ สิริรัตน์ พุ่มประสาท (2536) ด้านรบกวนชั้นเรียนหรือก่อกวนชั้นเรียน สอดคล้องกับ จันทนา ยิ้มน้อย (2537), รัชณี ตันติเสวี (2533) และ จันทร์เพ็ญ พิมลสมบุญ (2531) ส่วนด้านความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน สอดคล้องกับ ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา (2552) และ รัชสิมันต์ สุนทรไชยา (2536)

นอกจากนี้พบว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่พบมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ 1) คุยและเล่นหยอกล้อกับเพื่อนขณะที่ครูกำลังสอนอยู่ในชั้นเรียน 2) ใช้โทรศัพท์เพื่อการสื่อสาร 3) เล่นเกมและฟังเพลงจากโทรศัพท์ 4) อ่านการ์ตูนหรือนางานอื่นมาทำระหว่างเรียน และ 5) ออกนอกชั้นเรียนโดยไม่มีสาเหตุ ตามลำดับ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้น

เรียนที่ไม่ค่อยพบหรือพบน้อยมากคือ พฤติกรรมทะเลาะวิวาทกับเพื่อนหรือครูระหว่างเรียน เนื่องจากนักเรียนในช่วงวัยรุ่นให้ความสำคัญกับเพื่อน สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีรอบตัวค่อนข้างมาก ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในรูปแบบต่างๆ หากได้รับการอบรมหรือแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น (ประเสริฐฐ ตันสกุล และคนอื่นๆ, 2538) อีกทั้งแนวทางการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึ่งประสงค์ในชั้นเรียนวิธีอื่นๆ อาทิ การใช้โปรแกรมเกมพฤติกรรมดีเพื่อการจัดการพฤติกรรมในห้องเรียน 5 ขั้นตอน ช่วยเพิ่มพฤติกรรมดีในห้องเรียน และลดการหยุดชะงักของกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนในห้องเรียนราบรื่นขึ้น (Jim,2013: online)

2. จากการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับครู และระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในชั้นเรียนหากนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์น้อยหรือไม่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็ตาม เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักเรียนทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการหาแนวทางในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547) ที่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ภายใต้แนวคิดที่เชื่อว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ นอกจากนี้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความตระหนัก ความภูมิใจ และการเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้นให้กับทั้งครูและนักเรียน เห็นได้จากเมื่อผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกระบวนการที่จะช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เป็นเพราะครูมีความรัก ความผูกพัน ความเข้าใจ และความปรารถนาดีต่อผู้เรียน รวมทั้งความตระหนักในหน้าที่ความเป็นครูที่เป็นพลังสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อีกทั้งนักเรียนเองก็มีความภาคภูมิใจในตนเองและเห็นคุณค่าในตนเองที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียนของตนเอง และยังส่งผลให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเกิดความคงทน มากกว่าวิธีการลงโทษหรือวิธีอื่นๆ ที่ส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงเพียงแค่ช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดการบูรณาการและเชื่อมโยงบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง(ครูและนักเรียน)เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียน ทำให้กระบวนการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเห็นผลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เนื่องจากเป็นการดึงศักยภาพในตัวบุคคลที่มีอยู่มาบูรณาการและเชื่อมโยงบทบาท หน้าที่ และ

แนวปฏิบัติของฝ่ายต่างๆ เข้าด้วยกัน ดังนั้นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนหรือการดำเนินกิจกรรมอื่นใดก็ตามไม่สามารถที่จะใช้เพียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเท่านั้น แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงจะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างแท้จริง เช่นเดียวกับ สุรศักดิ์ สุมารัตน์ (2540) ได้กล่าวว่า โรงเรียน ห้องเรียนและกลุ่มเพื่อนถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคม เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการเสริมแรง ให้คำชมเชย ให้ความสนใจ ซึ่งมีส่วนช่วยในการเรียนรู้ในเรื่องพฤติกรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กอีกรูปแบบหนึ่งผ่านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน และยังสอดคล้องกับ เยาวพา เตชะคุปต์ (2542) ที่กล่าวว่า เมื่อเด็กอยู่ร่วมกับเพื่อน และผู้ใหญ่ทั้งที่บ้านและโรงเรียน จะทำให้เด็กมีการพัฒนาการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและพยายามปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างราบรื่น

การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี 2 วงจร ได้แก่ วงจรที่ 1 ผู้วิจัยกับครู และวงจรที่ 2 ครูกับนักเรียน เนื่องจาก วงจรที่ 1 เป็นวงจรที่ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา และควบคุมการดำเนินการวิจัยในวงจรของครู เพื่อให้ครูดำเนินการวิจัยได้ครบถ้วนและถูกต้องตามกระบวนการ สอดคล้องกับการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ พรรณราย ธนสิทธิ์สถิต (2553) และ พรศิริ บรรจงประเสริฐ (2552)

จากการสังเกตการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในวงจรที่ 1 ระหว่างผู้วิจัยกับครู ตลอดจนการวิจัยพบว่าครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดีมาก ได้สร้างความตระหนักแก่ครูและนักเรียนในชั้นเรียนให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่ส่งผลโดยตรงแก่ตัวนักเรียนเอง เพื่อให้ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนให้น้อยลง ดังนั้นในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้ดำเนินการต่อไปได้ ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอนรายวิชาต่างๆ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูแนะแนว และครูประจำชั้นที่ให้ความสนใจในกระบวนการพัฒนาและร่วมมือกันเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมือกับนักเรียนในช่วงหลังเลิกเรียน และวันหยุดมาร่วมทำการสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกันหาแนวทางการจัดกิจกรรม ร่วมกันเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการสร้างกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และมีความร่วมมือกันผู้วิจัยอย่างเต็มที่

3. จากการทดลองโดยการนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับครูและครูกับนักเรียน ตามขั้นตอน PDCA เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จะเห็นได้จากผลการวิจัยว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เนื่องจาก ได้รับความร่วมมือ

จากครูและนักเรียนเป็นอย่างดี ในการดำเนินการทุกขั้นตอนตามกระบวนการ PDCA จนกระทั่งบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง สังเกตได้จากคะแนนแบบวัดพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกหลังการสอนของครู การสัมภาษณ์ครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน และการสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียนจากโทรทัศน์วงจรปิดที่ปรากฏเป็นรูปธรรมว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง ตรงกับผลการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภพธรรม มะลิทอง (2555), ธนาภรณ์ ผิวงาม (2555), ชาญเดช สุริยภูมิ (2554), เกียรติศักดิ์ โคตะสิน (2554), พรรณราย ธนสัจย์สถิต (2553), เสาวนีย์ แสนคำ (2552), พรศิริ บรรจงประเสริฐ (2552) และ สุทิสดา ลิ้มสกุล (2551) ที่ได้ นำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปพัฒนา แก้ไขปัญหาด้านต่างๆ แล้วประสบความสำเร็จ

ถึงแม้ว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะประสบความสำเร็จ ได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอนทุกท่าน และครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ครูผู้สอนสะท้อนแนวคิดที่ว่า ในสภาพจริงแล้ว หาโอกาสที่ครูผู้สอนจะมีโอกาสในการร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ เป็นไปได้น้อยมาก โดยการมีส่วนร่วมหากไม่มีครูท่านใดริเริ่ม ครูบางท่านก็ไม่ได้ ร่วมกันทำกิจกรรม เนื่องจากภาระงานของครูมีค่อนข้างเยอะ ซึ่งกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหากต้องการให้ได้ผลดียิ่งขึ้นจะต้องให้ระยะเวลามาก ประกอบกับระยะเวลาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 เป็นภาคเรียนปลายของปีการศึกษา ซึ่งมีช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อย วันหยุดราชการค่อนข้างเยอะ ทำให้ต้องทุ่มเทเวลาในการสอนมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่านักเรียนของโรงเรียนทั้ง 3 สังกัดมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมากที่สุด ได้แก่ ด้านรบกวนชั้นเรียน ด้านการไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน และด้านขาดความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน ตามลำดับ ซึ่งโรงเรียนอื่นๆ หากนำผลการวิจัยไปใช้ ควรมีการสำรวจพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนเพิ่มเติม เนื่องจากความถี่ของพฤติกรรมในแต่ละด้านอาจจะมีความมากน้อยไม่เท่ากัน หรืออาจมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนด้านอื่นเพิ่มเติม อีกทั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนรูปแบบต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี บริบทของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อนำผลการสำรวจมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการดำเนินการต่อไป

2. จากผลการวิจัยหรือข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ พบว่า ครูและนักเรียนสามารถร่วมกันลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยการต้นสังกัด ควรมีการวางนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียน โดยการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนระดับโรงเรียนผู้บริหารควรมีนโยบายผลักดันกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน หรือการออกกฎระเบียบต่างๆที่นำนักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และครูควรศึกษากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามขั้นตอน PDCA อย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในชั้นเรียนและพฤติกรรมอื่นๆของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. จากผลการวิจัยหรือข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ พบว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนได้ แต่ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการนาน เนื่องจากครูมีภาระงานมาก จึงไม่สามารถดำเนินการได้ไม่เต็มที่ โดยทางผู้บริหารโรงเรียนควรมีการวางนโยบายลดภาระงานของครูหรือวางนโยบายกระตุ้นการนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมไปใช้เพื่อเพิ่มโอกาสในการดำเนินการได้อย่างเต็มที่ หรือดำเนินการสอดแทรกกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอน PDCA เข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ครูนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ประโยชน์ และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมอย่างยั่งยืน

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหากดำเนินการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในกระบวนการขั้นตอนต่างๆของวงจร P-D-C-A ควรมีการปฏิบัติซ้ำตามขั้นตอน P-D-C-A และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียนเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพียง 3 เดือนเท่านั้น เป็นระยะเวลาที่สั้นมากสำหรับการปรับพฤติกรรมมนุษย์ เนื่องจากการปรับหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการพอสมควรจึงจะเห็นผลเป็นรูปธรรมและเกิดความคงทนของพฤติกรรมมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริม พัฒนา พฤติกรรมอื่นทั้งด้านบวก หรือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมด้านลบ เช่น ส่งเสริมให้นักเรียนคงพฤติกรรม ดีไว้ พัฒนาผลการเรียน แก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่นๆ เป็นต้น โดยใช้กระบวนการเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง
2. ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนระดับชั้นอื่น สังกัดอื่น หรือ บริบทสถานศึกษาอื่น เช่น ในเมือง นอกเมือง หรือปัจจัยอื่นๆ เป็นต้น ในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อ ตรวจสอบว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสามารถใช้ได้ผลกับ ผู้เรียนในช่วงวัยอื่น สังกัดอื่น และบริบทโรงเรียนแบบอื่นหรือไม่
3. ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3 เพื่อตรวจสอบว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมหรือไม่

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิตติพร ปัญญาภิรมย์ผล. (2549). *วิจัยเชิงปฏิบัติการ แนวทางสำหรับครู*. เชียงใหม่: บริษัทนันทพันธ์พริ้นติ้ง จำกัด.
- กุลธิดา พรหมต่วน. (2545). *โครงการฝึกอบรม เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมพร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุณี เต็มใจ. (2551). *การศึกษาการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้เรื่องราวทางสังคม*. สารนิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์เพ็ญ พิมลสมบุญ. (2531). *วิธีการที่ครูใช้เพื่อปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณิ เหล่าวิริยะรัตน์. (2552). *ผลการเล่นบำบัดที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กออทิสติก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพภา ประเสริฐกุล. (2553). *การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเบียร์รถกร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา. (2552). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ทิตินา แคมมณี และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). *แก้ว ก้าว สู่ความสำเร็จในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและสังเคราะห์งานวิจัย*. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ.
- ธราเนาว์ สัตยพานิช. (2548). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 3 ในสาระเศรษฐศาสตร์ โรงเรียนไชยปราการ เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธัญยาพร ลักษณะ. (2553). *การพัฒนาสื่อการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างบูรณาการเกี่ยวกับสุขภาพของโรงเรียนวัดสามง่าม อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธวัชชัย เพ็ญสุริยะ. (2554). *การสร้างแบบวัดพฤติกรรมความสามัคคี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภาพร ปรีชาสามารถ. (2551). *จิตวิทยาการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ. (2551). *ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตา ชูโต. (2551). *การวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: บริษัท พีเอ็นไอ จำกัด.
- นิตยา พูลทอง. (2535). *การศึกษาวิธีการที่ครูใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญเทิง สายยศ. (2543). *ผลการใช้เทคนิคควบคุมตนเองและเทคนิคการให้สัญญาตนเองเพื่อลดพฤติกรรมขาดระเบียบในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านขมิ้น (เรื่องราษฎร์รังสรรค์) อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2555). *การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัตินักวิจัยเชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เบญจมาศ มวลทอง. (2553). *การจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาชาย
โรงเรียนในเครือมูลนิธิเอชเอ็น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา -
พัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ประภัสสร ชโลธร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการกระทำรุนแรงของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ใน
เขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา
จิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2543). *ปัญหาของเด็กและการป้องกันแก้ไข. เอกสารการสอน ชุด
วิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- ผดุง อารยะวิญญู. (2547). *เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.*
- พงศ์ศักดิ์ พลทะกลาง. (2547). *ผลของการใช้เทคนิคเบี่ยงเบนพฤติกรรม และเทคนิคเบี่ยงเบนพฤติกรรมควบคู่กับ
การปรับสัณฐานใหม่ ต่อพฤติกรรมรบกวนในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- พรรณราย ธนสัถย์สถิตย์. (2553). *การประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู
ผู้ปกครอง และชุมชนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และส่งเสริมทักษะชีวิตของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการ
วิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.*
- พรศิริ บรรจงประเสริฐ. (2552). *การส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกด้วย
กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พัฒนา สุนุญสันต์. *ความหมายพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 12 มิถุนายน 2555.
เข้าถึงได้จาก www.thaiedresearch.org*
- พิเชษฐ ศรีอนันต์. (2549). *ผลของโปรแกรมการควบคุมตนเองต่อการควบคุมตนเองต่อการลด
พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. สารนิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.*

- เพิ่มพูน สานิชวรรณกุล. (2553). โมเดลเชิงสาเหตุการมีส่วนร่วมของแม่ในโปรแกรมการสร้างเสริมพัฒนาการระยะแรกเริ่มในเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2) . กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชา ทรวงแสงและคณะ. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- มธุรส หอทอง. (2542). ผลของการใช้เทคนิคการเตือนตนเองต่อพฤติกรรมบกพร่องในชั้นเรียน.
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- มยุรี ทับทิมหิน. (2545). การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ยรรยง ผิวอ่อน. (2535). ผลของการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทางที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของ
นิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานประมาณในการปฏิรูประบบ
ราชการ. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ยุวนา ไช้วัดัญ. (2555). การศึกษาพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีภาวะ
สมาธิสั้นจากการใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรม โดยใช้เทคนิคการบำบัดพฤติกรรมทาง
ปัญญา (CBT). วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2542). การพัฒนาปัญญาหลายด้านเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.
วารสารการศึกษาปฐมวัย 3 (มกราคม 2542): 48-57.
- โยธิน ศันสนยุทธ์. (2533). จิตวิทยา . กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- รัชณี ตันติเสวี. (2533). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการลดพฤติกรรมก่อกวนใน
ชั้นเรียนของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

- ลักขณา สริวัฒน์. (2549). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2552). *จิตวิทยาวัยรุ่น: ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- ศศิวิมล จุลศิลป์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้กระบวนการเอไอซี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีตลา ตูลเตมีย์. (2530). *การลดพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการเสริมแรงแบบอีอาร์เอ ในการทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR): แนวคิดสู่การปฏิบัติ”. เอกสารในการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ เสนอที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 10 พฤษภาคม 2555. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่).
- สมจิต สวรรโพนบูลย์. (2535). *การศึกษาผลของการจัดการชั้นเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสังเคราะห์งานวิจัยปีการศึกษา 2518-2534*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร สุทัศน์ีย์. (2547). *จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร แซ่ไคว้. (2549). *การศึกษาพฤติกรรมที่ไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นปวส.1 แผนกเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคยะลา .ยะลา: วิทยาลัยเทคนิคยะลา*
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2540). *การปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สามารถ กมขุนทด. (2548). แนวทางการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทร์เอม. (2550). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
- สุชีรา วิบูลย์สุข. (2551). บทบาทของภาคีหุ้นส่วนในการส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา: พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทิดา ลิ้มสกุล. (2550). การประยุกต์การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาความสามารถที่ปรับเหมาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม: พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา สุภาพ. (2546). สังคมวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 19) . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 17) . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2552). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 8) . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). บทบาทเคล็ดลับการทำวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). บทบาทที่เกี่ยวข้องในการสร้างโอกาสการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน. รายงานการวิจัย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตการตรวจราชการที่ 3.(2551). ผลการใช้เทคนิคการจัดการพฤติกรรมตามหลักจิตวิทยากับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ลพบุรี: รายงานการวิจัย สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตการตรวจราชการที่ 3.
- เสาวนีย์ แสนคำ. (2538). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อคิน รพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรม*
ไทย. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- อากา บ้านไกรทอง. (2549). *ผลการใช้เบียร์รถรถเพื่อเพิ่มพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่ในชั้นเรียนของ*
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. นครปฐม: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาพิเศษ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัญชลี ดงเรื่องศรี. (2545). *การศึกษาผลการปรับพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียน โดยใช้เทคนิค*
ควบคุมตนเอง เทคนิคเบียร์รถรถควบคุมการเสริมแรงทางสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัญชลี ศศิพิบูลย์. (2526). *การปกครองของครูกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียน*
มัธยม กรมสามัญ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขา
พัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัมพร ทัศนานุดริยะ. (2536). *การเปรียบเทียบผลของการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มโดยครูเป็นผู้กำหนด*
เกณฑ์การเสริมแรงและนักเรียนเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การเสริมแรงและนักเรียนเป็นผู้
กำหนดเกณฑ์การเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านลาดวิทยา จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุษา ภูมิ. (2535). *ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญา*
มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไร สุมาริธรรม. (2545). *จิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น. นครศรีธรรมราช: คณะครุศาสตร์ สถาบัน*
ราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ภาษาอังกฤษ

- Alan, E. K. (2001). *Behavior modification in applied settings*. Belmont, CA:
Wadsworth/Thomson Learning.
- Astin, A. W. (1996). Involvement in learning revisited: lessons we have learned. *Journal*
of College Student Development. 37: 123-134.
- Carolyn, M.E. and Kristen W. N. (2006). *Looking into Learning-Centered Classrooms*
Implications for Classroom Management . Vanderbilt University

- Creswell, W.J. (2002). *“Educational Research” Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*, Merrill Prentice Hall.
- Erwin, E. (1978). *Behavior therapy: scientific, philosophical and moral foundations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gordon. (1975). *The narrative of Arthur Gordon Pym of Nantucket*. Harmondsworth: Penguin.
- Hurlock, (1949). *Child development*. Auckland: McGraw-Hill.
- Jim, L.W. (2013). Teach the common Core: How to Manage Classroom Behaviors to Promote Learning For Student in Grades 3-12. Nassau BOCES Westbury, NY. Available from: <http://www.interventioncentral.org>. [2013, March 8]
- Miller, H. and Kneeshaw, T. (2009). *Faculty Conceptions of Geoscience Learning and Classroom Practice*. Texas A & M
- OECD. (2009). *Creating Effective Teaching and Learning Environments First Results from TALIS*. Paris cedex16 Printing. France.
- Piaget, J. (1972). *Intellectual evolution from adolescence to adulthood Human Development*.
- Smith, C. (2011). *Examining the influence of context-based laboratory instruction on student interest and learning in an introductory chemistry course*, UW-Madison.
- Stringer, E.T. *Action Research*, p. 19, copyright © 1999 by Sage Publications. Reprinted by permission of Sage Publications.
- Triandis, H.C., (1971), *Attitude and attitude change*. New York: John Wiley and Son.
- Turnbull, A. P., Friesen, B. J., and Ramirez, C (1998). *Participatory action research as a model for conducting family research*. *The Journal of the Association for Persons with Sever Hadicaps*.23(3): 165-177
- Walker, J. E. (2007). *Behavior management: a practical approach for educators*, Merrill PrenticeHall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย การวัดและประเมินผลทางการศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์สาธิต จันทร์วินิจ	อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์

อาจารย์ ดร. อารยา ผลธัญญา	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาและ การแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์กันยรัตน์ สอาดเย็น	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาและ การแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรศิลปากร
อาจารย์อุรปริย์ เกิดในมงคล	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาและ การแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข
เอกสารขอความร่วมมือสำหรับการวิจัย

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56- 0566

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

5 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (มัธยมศึกษา)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐดนัย บุตรพลับ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิจัยกรณีศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบบันทึกข้อมูลสำหรับการวิจัย กับ อาจารย์และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฬารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56- 0567

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

5 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

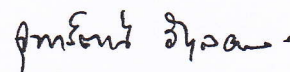
เรียน อาจารย์ ดร.อารยา ผลธัญญา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐดนัย บุตรพลับ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิจัยกรณีศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56- **0568**

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

5 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

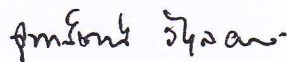
เรียน อาจารย์กันยารัตน์ สอาดเย็น

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐดนัย บุตรพลับ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิจัยกรณีศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฬารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56- **0569**

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

5 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์อรุณปรีดิ์ เกิดในมงคล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐดนัย บุตรพลับ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิจัยกรณีศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

จตุรรัตน์ วิบูลผล

(อาจารย์ ดร.จตุรรัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56- 0570

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

5 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

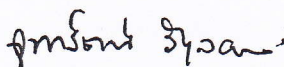
เรียน อาจารย์สาธิต จันทร์วินิจฉัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐดนัย บุตรพลับ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิจัยกรณีศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82681-2 ต่อ 612
ที่ ศธ 0512.6(2771)/56- **0571** วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556
เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

ด้วย นายณัฐดนัย บุตรพลับ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิจัยกรณีศึกษา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.จuthาร์ตัน วิบูลผล)

รองคณบดี

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ครู

ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์:

ชื่อ - นามสกุล _____ ผู้สอนรายวิชา _____

สถานที่สัมภาษณ์ _____

วัน _____ ที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ เวลาสัมภาษณ์ _____

ผู้สัมภาษณ์ _____

แนวคำถามของที่ใช้ในสัมภาษณ์

1. พฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนซึ่งแสดงออกมาแล้วส่งผลกระทบต่อชั้นเรียน การสอนของครูและนักเรียนคนอื่นๆ มีพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ท่านมีวิธีการอย่างไรในการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

.....

.....

.....

หลังจากท่านใช้วิธีการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนที่กล่าวมา ได้ผลลดลงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆเพิ่มเติม / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียน

ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์:

ชื่อ - นามสกุล _____ ชั้น _____

สถานที่สังเกต _____

วัน _____ ที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ เวลาสัมภาษณ์ _____

ผู้สัมภาษณ์ _____

แนวคำถามของที่ใช้ในสัมภาษณ์

1. ในห้องเรียนมีเพื่อนๆแสดงพฤติกรรมต่างๆที่ก่อให้เกิดความรำคาญต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือครู และทำให้การเรียนหยุดชะงัก หรือพฤติกรรมของเพื่อนๆที่คิดว่าไม่เหมาะสมในชั้นเรียนทั้งต่อตนเอง เพื่อนๆ หรือชั้นเรียน มีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเพื่อนๆในชั้นเรียนมีบ่อยหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. สังเกตเห็นว่าครูมีวิธีการจัดการกับเพื่อนๆอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. หลังจากที่ครูจัดการลงโทษหรือใช้วิธีการที่กล่าวมา ผลเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

5. ข้อมูลอื่นๆเพิ่มเติม / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน

ชื่อนักเรียน _____ ชั้น _____

สถานที่สังเกต _____ คาบเรียนวิชา _____

วัน _____ ที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ เวลาบันทึก _____

ผู้สังเกต _____

หมายเหตุ ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมในชั้นเรียน

เกณฑ์การพิจารณาพฤติกรรมในชั้นเรียนในการเรียนการสอน 1 ครั้ง

ระดับ 5	หมายถึง	มีการแสดงพฤติกรรมสม่ำเสมอ (80 – 100%)
ระดับ 4	หมายถึง	มีการแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (60 – 79%)
ระดับ 3	หมายถึง	มีการแสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (40 – 59%)
ระดับ 2	หมายถึง	มีการแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง (20 – 39%)
ระดับ 1	หมายถึง	ไม่มีการแสดงพฤติกรรมเลย (ต่ำกว่า 20%)

พฤติกรรมในชั้นเรียนที่สังเกตได้	ความถี่ของพฤติกรรมในชั้นเรียน				
	1	2	3	4	5
1. มีการโต้ตอบกันระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน เช่น ถาม-ตอบ คำถาม เป็นต้น					
2. นำงานอื่น หรือ การบ้านวิชาอื่นขึ้นมาทำระหว่างเรียน					
3. อ่านหนังสือการ์ตูน หรือ หนังสืออื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน					
4. เงียบ ไม่คุยกับใคร ไม่ได้ตอบ ไม่ตอบคำถามในชั้นเรียน					
5. ประหม่า ซื่อๆ ไม่กล้าแสดงออก					
6. ไม่แสดงความคิดเห็น					
7. นอนหลับในชั้นเรียนเรียน					
8. พูดคุยเสียงดัง หยอกล้อเล่นกันเสียงดัง					
9. ทำเสียงประหลาด					

พฤติกรรมที่แสดงออก	ความถี่ของพฤติกรรมในชั้นเรียน				
	ไม่มีเลย	มีน้อยมาก	มีบ้าง	มีบ่อย	เป็นประจำ
10. เดินออกไปนอกชั้นเรียน (ไปดื่มน้ำ, ไปห้องน้ำ ฯลฯ)เดินออกไปนอกชั้นเรียน (ไปดื่มน้ำ, ไปห้องน้ำ ฯลฯ) 11. โวยวายไม่ทำตามครูผู้สอน 12. เรียกร้องให้ปล่อยก่อนเวลาเลิกเรียน 13. ส่งเสียงหัวเราะขึ้นมาทำให้เกิดความรำคาญ 14. ถามคำถามไม่สร้างสรรค์ ไม่เกี่ยวกับบทเรียน 15. ดื้อเสียนครูผู้สอน 16. เดินไปเดินมาในชั้นเรียนโดยไม่มีสาเหตุ 17. ไม่ส่งงาน 18. ไม่ทำการบ้าน 19. ไม่เชื่อฟังคำสั่งของครูผู้สอน 20. ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชั้นเรียน					
พฤติกรรมอื่นๆที่ปรากฏในชั้นเรียนเรียน					

มีต่อด้านหลัง

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมเอไอซี

เรื่อง

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน
เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงในชั้นเรียน

โดย

นายณัฐดนัย บุตรพลับ

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการไอไอซี เรื่องการมีส่วนร่วมของครู และนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนฉบับนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในขั้นตอนการวางแผน(plan)ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ กำหนดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ รู้จักไอไอซี ขั้นตอนก่อนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการวางแผน และขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติการตามกระบวนการไอไอซี พร้อมทั้งใบงานแสดงรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ ณ โอกาสนี้ ที่กรุณาช่วยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และปรับการใช้ภาษา จนกระทั่งได้เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนตามกระบวนการไอไอซีที่สมบูรณ์ฉบับนี้

ณัฐดนัย บุตรพลับ

ผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ขอบเขตของการประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	3
กำหนดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	3
กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เอไอซี.....	4
ใบงานที่ 1 ชั้นตอน A1.....	6
ใบงานที่ 2 ชั้นตอน A2.....	7
ใบงานที่ 3 ชั้นตอน I1.....	8
ใบงานที่ 4 ชั้นตอน I2.....	9
ใบงานที่ 5 ชั้นตอน C1.....	10
ใบงานที่ 6 ชั้นตอน C2.....	11

การประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนตามกระบวนการเอไอซี เรื่อง กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

ความเป็นมาและความสำคัญ:

การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการจัดการศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมในชั้นเรียนหรือโรงเรียน นับเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ทำให้การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ส่งผลให้นักเรียนในชั้นเรียนได้มีโอกาสพัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มศักยภาพ และครูมีโอกาสได้ถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนอีกด้วย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยการร่วมมือของบุคคลใกล้เคียงหรือบุคคลภายในองค์กร ซึ่งในบริบทของโรงเรียนหากดำเนินกิจกรรมบางอย่างให้ประสบผลสำเร็จได้โดยอาศัยความร่วมมือจากครู นักเรียน และบุคลากร

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมเอไอซี เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งวางแผนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับนักเรียน โดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน เรื่อง กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อดำเนินการวางแผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อให้ครูร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมาใช้ในห้องเรียนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของนักเรียน

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนตามกระบวนการเอไอซี
เรื่อง กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน
เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงในชั้นเรียน
ณ ห้องประชุม โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ)
วันศุกร์ที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 เวลา 12.00 น. เป็นต้นไป

เวลา	กิจกรรม	วิทยากร	ผู้รับผิดชอบ
11.45 – 12.00 น.	ลงทะเบียน รับเอกสารและอาหาร กลางวัน		
12.00 – 12.15 น.	พิธีเปิด ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับ งานวิจัยทั้งหมด	ผู้วิจัย	
12.15 – 13.00 น.	บรรยายพิเศษเรื่อง การวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ เทคนิคการปรับพฤติกรรมวัยรุ่น	อาจารย์ฝ่ายจิตวิทยาและ การแนะแนว	
13.00 – 13.15 น.	กระบวนการเอไอซี (A1)		
13.15 – 13.45 น.	กระบวนการเอไอซี (A2)		
13.45 – 14.15 น.	กระบวนการเอไอซี (I1)		
14.15 – 14.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง		
14.30 – 15.00 น.	กระบวนการเอไอซี (I1)		
15.00 – 15.30 น.	กระบวนการเอไอซี (C1)		
15.30 – 16.00 น.	กระบวนการเอไอซี (C1)		
16.00 น.	พิธีกรกล่าวปิดประชุม		

เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation–Influence–Control: A–I–C)

กระบวนการ A–I–C เป็นเทคนิคการประชุม/วางแผนแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ที่การระดมสมองทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา/ข้อจำกัด ความต้องการ/และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยน ความรู้ประสบการณ์ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ ถึงสภาพปัญหา ความต้องการข้อจำกัด และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้มีการระดมพลังสมองในการศึกษา วิเคราะห์พัฒนาทางเลือก เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา เกิดการตัดสินใจร่วมกัน เกิดพลังของการสร้างสรรค์ และรับผิดชอบต่อการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น

ความหมาย

A–appreciation คือ การยอมรับชื่นชม (appreciate) ความคิดเห็นความรู้สึกของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วยความเข้าใจในประสบการณ์ สภาพ และข้อจำกัดของเพื่อนสมาชิกแต่ละคน จึงไม่รู้สึกต่อต้านหรือวิจารณ์เชิงลบในความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสที่จะให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง เหตุผล ความรู้สึก และการแสดงออกตามที่เป็นจริง เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกที่ดีมีเมตตาต่อกัน เกิดพลังร่วมกันและความรู้สึกเป็นเครือข่าย เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

I–influence คือ การใช้ประสบการณ์ /ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคนที่มีอยู่ มาช่วยกันกำหนดวิธีการ / ยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์/อุดมการณ์ร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการถกเถียงด้วยเหตุผลทั้งในประเด็นที่เห็นด้วยและขัดแย้งจนได้วิธีการที่กลุ่มเห็นร่วมกัน

C–control คือ การนำยุทธศาสตร์/วิธีสำคัญ มากำหนดแผนปฏิบัติการโดยละเอียด สมาชิกจะเลือกว่าตนเองสามารถรับผิดชอบในเรื่องใดด้วยความสมัครใจ ทำให้เกิดพันธะสัญญาข้อผูกพัน (commitment) แก่ตนเองเพื่อควบคุมตน (control) ให้ปฏิบัติจนบรรลุผลตามเป้าหมายร่วมของกลุ่ม

เทคนิค / วิธีการ

กระบวนการ A–I–C จะใช้การวาดภาพเพื่อเป็นการสะท้อนประสบการณ์ในอดีต / สภาพปัจจุบันกับจินตนาการถึงความมุ่งหวังในอนาคตของสมาชิกทุกคน โดยให้แต่ละคนวาดภาพของตนก่อน นำภาพของทุกคนมาวางรวมกันบนกระดาษแผ่นใหญ่ แล้วจึงต่อเติมรวมภาพของแต่ละคนให้กลมกลืนเป็นภาพใหญ่ของกลุ่มเพียงภาพเดียว การวาดภาพเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกสะท้อนสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจออกมาอย่าง แท้จริง บางเรื่องราวที่ไม่สะดวกใจที่จะพูดโดยเปิดเผยก็สามารถสะท้อนออกมาเป็นรูปภาพหรือสัญลักษณ์รูปทรง/สี แทนการพูด/เขียนหนังสือ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถซักถามข้อมูล ความหมายจากภาพได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ใช้เป็นสื่อกระตุ้นให้สมาชิกที่ไม่ค่อยกล้าพูดได้ร่วมอธิบายความคิด/ประสบการณ์ของตน การวาดภาพช่วยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง การรวมภาพความคิดของแต่ละคนเป็นภาพรวมของกลุ่ม ทำได้ง่ายและเป็นรูปธรรมกว่าการพยายามรวมแนวคิด

ของแต่ละคนโดยการอภิปรายหรือการเขียน และเป็นสื่อถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของภาพร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการสร้างกรอบความคิดตามภาพของกลุ่ม

ขั้นตอนการดำเนินการตามเทคนิค AIC

ตารางแสดงขั้นตอนการดำเนินการของเทคนิค AIC

ขั้นตอน	เวลาที่ใช้	ภารกิจหลัก
A-1	15 นาที	เข้าใจสถานการณ์ สภาพที่แท้จริง (reality) เป็นการเริ่มให้ทบทวน ระบายอารมณ์ ความคิด มีศิลปะ มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ไม่เคร่งเครียด
A-2	20 นาที	สร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต (ideal vision หรือ scenario) เป็นมิติที่ทุกคนเข้าใจความเป็นมา และคาดหวัง มีเป้าหมายร่วมกัน ตั้งแต่เริ่มต้น
I-1	30 นาที	คิดค้น หากลวิธี (solution design) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้แสดงพลังและประสบการณ์ มีส่วนร่วม หากความคิดของตนมีเหตุผล ได้รับการยอมรับ จะเกิดความภูมิใจ ถ้าของผู้อื่นดีกว่าก็ยอมรับเช่นกัน งานนี้จะเป็นของทุกคนตั้งแต่เริ่มต้น
I-2	30 นาที	จัดความสำคัญ จำแนกกิจกรรม (priority) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้แสดงประสบการณ์ให้ผู้อื่นเลือกใช้ประโยชน์ โดยใช้กิจกรรมเป็นสิ่งแวดล้อมความสำเร็จ
C-1	30 นาที	วางแผน หาผู้รับผิดชอบ (responsibility) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้วิเคราะห์ตนเอง แสดงพลังความสามารถ และภารกิจที่จะร่วมทำงานในเรื่องใดได้บ้าง
C-2	30 นาที	จัดทำแผน / กิจกรรม / โครงการ (action plan) ขั้นตอนนี้ต้องร่วมกันเขียนแผน / โครงการ

ความสำคัญของกระบวนการ A-I-C

การพัฒนาชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการเปิดโอกาสให้บุคคล และผู้แทนของกลุ่มองค์กร ต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาชุมชน ร่วมตัดสินใจอนาคตของชุมชน ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนา และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น กระบวนการ A - I - C จะช่วยให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในการวางแผนและการตัดสินใจ ร่วมสร้าง

ความเข้าใจในการดำเนินงาน สร้างการยอมรับ ความรับผิดชอบในฐานะ สมาชิกของชุมชน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนมีส่วนร่วม กระบวนการพัฒนาชุมชน จึงเกิดความต่อเนื่อง และก่อให้เกิดความสำเร็จสูง

ใบงานที่ 1

สถานการณ์ปัจจุบัน สภาพปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียนที่เกิดขึ้น (A1)

คำชี้แจง (ขั้นตอน)

1. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านคิดว่า “ในปัจจุบันนี้นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรบ้างในห้องเรียน ก่อให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน” แล้ววาดภาพหรือเขียนลงบนกระดาษที่แจกให้
2. ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนนำเสนอผลงานของตนเอง โดยผู้เข้าร่วมประชุมฟังครูท่านอื่นโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ ไม่แสดงความคิดเห็น แต่สามารถสอบถามรายละเอียดได้
3. เมื่อครูนำเสนอครบทุกคนแล้ว ให้สรุปเป็นภาพรวม และ จดบันทึกผลการประชุมลงในใบงานที่ 1

เวลาที่ใช้ 15 นาที (ฟังสัญญาณจากเจ้าหน้าที่)

บันทึกผลการประชุม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(.....)

วันที่

ใบงานที่ 2

กระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน
ที่คาดหวังในอนาคต (A2)

คำชี้แจง (ขั้นตอน)

1. ให้ครูแต่ละคนร่วมอภิปรายในประเด็น “ในอนาคตครูต้องการให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมในชั้นเรียนที่มีลักษณะอย่างไร ด้วย กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน” แล้ววาดภาพหรือเขียนลงบนกระดาษที่แจกให้
2. ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนนำเสนอผลงานของตนเอง โดยสมาชิกในกลุ่มฟังเพื่อนร่วมกลุ่มโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นของท่านอื่น แต่สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมจากเพื่อนได้
3. เมื่อนำเสนอครบทุกคนแล้ว ให้สรุปเป็นภาพรวมของกลุ่มย่อย และ จัดบันทึกผลการประชุมลงในใบงานที่ 2

เวลาที่ใช้ 30 นาที (ฟังสัญญาณจากเจ้าหน้าที่)

บันทึกผลการประชุม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(.....)

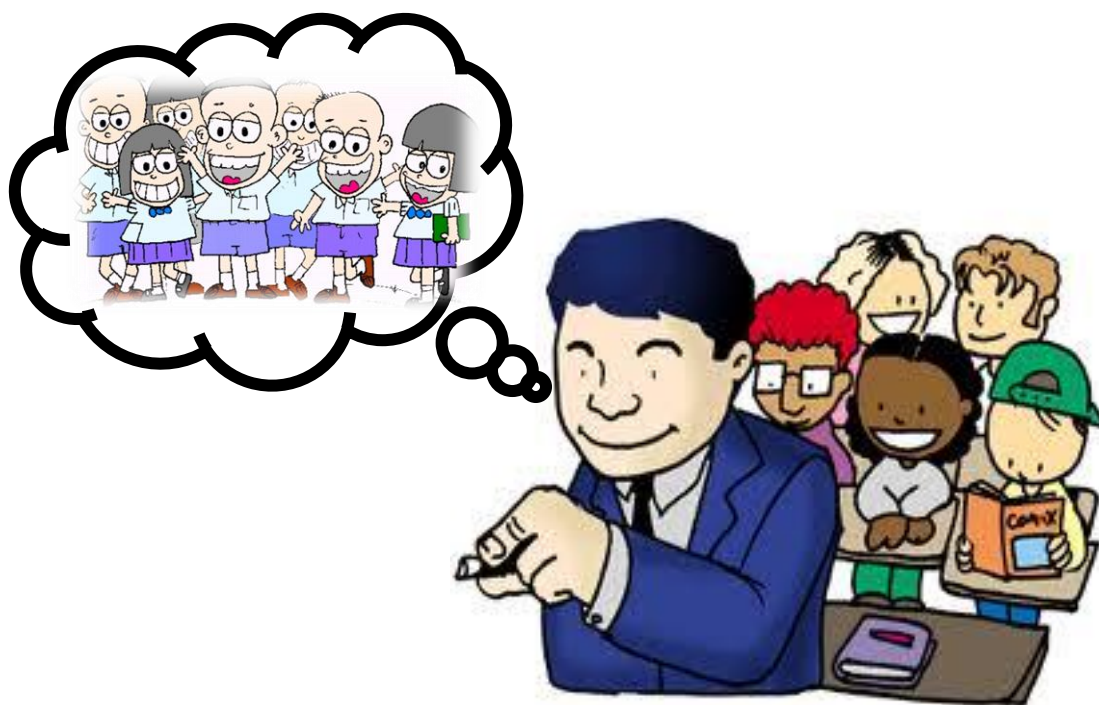
วันที่

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมเอไอซี

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

โดย

นายณัฐดนัย บุตรพลับ

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการไอไอซี เรื่องการมีส่วนร่วมของครู และนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนฉบับนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในขั้นตอนการวางแผน(plan)ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ กำหนดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ รู้จักไอไอซี ขั้นตอนก่อนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการวางแผน และขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติการตามกระบวนการไอไอซี พร้อมทั้งใบงานแสดงรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ ณ โอกาสนี้ ที่กรุณาช่วยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และปรับการใช้ภาษา จนกระทั่งได้เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนตามกระบวนการไอไอซีที่สมบูรณ์ฉบับนี้

ณัฐดนัย บุตรพลับ

ผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย	1
ขอบเขตของการประชุมเชิงปฏิบัติการ.....	2
กำหนดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	3
กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เอไอซี.....	4
ใบงานที่ 1 ชั้นตอน A1.....	6
ใบงานที่ 2 ชั้นตอน A2.....	7
ใบงานที่ 3 ชั้นตอน I1.....	8
ใบงานที่ 4 ชั้นตอน I2.....	9
ใบงานที่ 5 ชั้นตอน C1.....	10
ใบงานที่ 6 ชั้นตอน C2.....	11

การประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนตามกระบวนการเอไอซี เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

ความเป็นมาและความสำคัญ:

การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการจัดการศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมในชั้นเรียนหรือโรงเรียน นับเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ทำให้การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ประเด็นที่น่าสนใจคือ “กลุ่มเพื่อน” ถือว่าเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมต่างๆของนักเรียนออกมาตามกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับการศึกษาของลูชา จันท์ธรม (2529) กล่าวว่า เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ค่านิยมของกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการกระทำตามแบบอย่างของแต่ละบุคคลในเรื่องบรรทัดฐานแบบแผนพฤติกรรมและทัศนคติมากที่สุด ในขณะที่ Iscoe, William และ Harvey (อ้างถึงในสมพร สุทัศน์ีย์, 2547); Gordon (1975) และ Campbell (1980) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนสามารถตอบสนองความต้องการได้ดีกว่าพ่อแม่ ดังนั้นเด็กมักจะทำตามค่านิยม มาตรฐานและพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อให้ได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อน อีกทั้ง เมื่อเด็กประสบปัญหาต่างๆจะหันไปหา กลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนจะสามารถช่วยตอบสนองความต้องการได้ดีที่สุด ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมากในขณะที่ Erwin (1978 อ้างถึงใน ยูภาพร รูปงาม, 2545) กล่าวว่า การให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มาร่วมดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของบุคคลเพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกับวิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติงาน จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆให้สำเร็จลุล่วงและได้ผลดีขึ้น ประกอบกับผลการศึกษาของ Astin (1996) และ Triandis (1971) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (action participatory theory) ของนักเรียน นักศึกษาในกิจกรรมต่างๆ และสถานการณ์ต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตวิทยา อารมณ์ สังคม ทัศนคติ และพฤติกรรมได้ อีกทั้งการศึกษาของ (ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD]. (2009) พบว่า การจัดนักเรียนเป็นกลุ่มด้วยการลดความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล และดึงนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆในชั้นเรียน โครงการต่างๆในชั้นเรียน จะทำให้สามารถกำหนดทิศทางและวางแผนกิจกรรมต่างๆในชั้นเรียนได้ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูควรดำเนินการในชั้นเรียน (OECD, 2009)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนตามกระบวนการเอไอซี เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน เพื่อเป็นขั้นหนึ่งของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อดำเนินการวางแผนในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

2. เพื่อให้ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมาใช้ในห้องเรียน

**กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนตามกระบวนการเอไอซี เรื่อง
การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน
ณ ห้องประชุม โรงเรียนสาธิตวิทยา (นามสมมติ)
วันศุกร์ที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2555 เวลา 12.00 น. เป็นต้นไป**

เวลา	กิจกรรม	วิทยากร	ผู้รับผิดชอบ
11.45 – 12.00 น.	ลงทะเบียน รับเอกสารและอาหาร กลางวัน		
12.00 – 12.15 น.	พิธีเปิด		
12.15 – 12.45 น.	บรรยายพิเศษเรื่องพฤติกรรมใน โรงเรียนและในชั้นเรียนที่ เหมาะสม	รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ นักเรียน (งานติดตาม พฤติกรรมและวินัย)	
12.45 – 13.15 น.	กระบวนการเอไอซี (A1)		
13.15 – 13.45 น.	กระบวนการเอไอซี (A2)		
13.45 – 14.15 น.	กระบวนการเอไอซี (I1)		
14.15 – 14.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง		
14.30 – 15.00 น.	กระบวนการเอไอซี (I1)		
15.00 – 15.30 น.	กระบวนการเอไอซี (C1)		
15.30 – 16.00 น.	กระบวนการเอไอซี (C1)		
16.00 น.	พิธีกรกล่าวปิดประชุม		

เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation–Influence–Control: A–I–C)

กระบวนการ A-I-C เป็นเทคนิคการประชุม/วางแผนแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ที่การระดมสมองทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา/ข้อจำกัด ความต้องการ/และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยน ความรู้ประสบการณ์ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ ถึงสภาพปัญหา ความต้องการข้อจำกัด และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้มีการระดมพลังสมองในการศึกษา วิเคราะห์พัฒนาทางเลือก เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา เกิดการตัดสินใจร่วมกัน เกิดพลังของการสร้างสรรค์ และรับผิดชอบต่อการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น

ความหมาย

A-appreciation คือ การยอมรับชื่นชม (appreciate) ความคิดเห็นความรู้สึกของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วยความเข้าใจในประสบการณ์ สภาพ และข้อจำกัดของเพื่อนสมาชิกแต่ละคน จึงไม่รู้สึกต่อต้านหรือวิจารณ์เชิงลบในความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสที่จะให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง เหตุผล ความรู้สึก และการแสดงออกตามที่เป็นจริง เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกที่ดีมีเมตตาต่อกัน เกิดพลังร่วมกันและความรู้สึกเป็นเครือข่าย เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

I-influence คือ การใช้ประสบการณ์ /ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคนที่มีอยู่ มาช่วยกันกำหนดวิธีการ / ยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์/อุดมการณ์ร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการถกเถียงด้วยเหตุผลทั้งในประเด็นที่เห็นด้วยและขัดแย้งจนได้วิธีการที่กลุ่มเห็นร่วมกัน

C-control คือ การนำยุทธศาสตร์/วิธีสำคัญ มากำหนดแผนปฏิบัติการโดยละเอียด สมาชิกจะเลือกว่าตนเองสามารถรับผิดชอบในเรื่องใดด้วยความสมัครใจ ทำให้เกิดพันธะสัญญาข้อผูกพัน (commitment) แก่ตนเองเพื่อควบคุมตน (control) ให้ปฏิบัติจนบรรลุผลตามเป้าหมายร่วมของกลุ่ม

เทคนิค / วิธีการ

กระบวนการ A-I-C จะใช้การวาดภาพเพื่อเป็นการสะท้อนประสบการณ์ในอดีต / สภาพปัจจุบันกับจินตนาการถึงความมุ่งหวังในอนาคตของสมาชิกทุกคน โดยให้แต่ละคนวาดภาพของตนก่อน นำภาพของทุกคนมาวางรวมกันบนกระดาษแผ่นใหญ่ แล้วจึงต่อเติมรวมภาพของแต่ละคนให้กลมกลืนเป็นภาพใหญ่ของกลุ่มเพียงภาพเดียว การวาดภาพเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกสะท้อนสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจออกมาอย่าง แท้จริง บางเรื่องราวที่ไม่สะดวกใจที่จะพูดโดยเปิดเผยก็สามารถสะท้อนออกมาเป็นรูปภาพหรือสัญลักษณ์รูปทรง/สี แทนการพูด/เขียนหนังสือ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถซักถามข้อมูล ความหมายจากภาพได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ใช้เป็นสื่อกระตุ้นให้สมาชิกที่ไม่ค่อยกล้าพูดได้ร่วมอธิบาย ความคิด/ประสบการณ์ของตน การวาดภาพช่วยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง การรวมภาพความคิดของแต่ละคนเป็นภาพรวมของกลุ่ม ทำได้ง่ายและเป็นรูปธรรมกว่าการพยายามรวมแนวคิด

ของแต่ละคนโดยการอภิปรายหรือการเขียน และเป็นสื่อถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของภาพร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการสร้างกรอบความคิดตามภาพของกลุ่ม

ขั้นตอนการดำเนินการตามเทคนิค AIC

ตารางแสดงขั้นตอนการดำเนินการของเทคนิค AIC

ขั้นตอน	เวลาที่ใช้	ภารกิจหลัก
A-1	15 นาที	เข้าใจสถานการณ์ สภาพที่แท้จริง (reality) เป็นการเริ่มให้บททวน ระบายอารมณ์ ความคิด มีศิลปะ มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ไม่เคร่งเครียด
A-2	20 นาที	สร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต (ideal vision หรือ scenario) เป็นมิติที่ทุกคนเข้าใจความเป็นมา และคาดหวัง มีเป้าหมายร่วมกัน ตั้งแต่เริ่มต้น
I-1	30 นาที	คิดค้น หากลวิธี (solution design) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้แสดงพลังและประสบการณ์ มีส่วนร่วม หากความคิดของตนมีเหตุผล ได้รับการยอมรับ จะเกิดความภูมิใจ ถ้าของผู้อื่นดีกว่าก็ยอมรับเช่นกัน งานนี้จะเป็นของทุกคนตั้งแต่เริ่มต้น
I-2	30 นาที	จัดความสำคัญ จำแนกกิจกรรม (priority) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้แสดงประสบการณ์ให้ผู้อื่นเลือกใช้ประโยชน์ โดยใช้กิจกรรมเป็นสิ่งแวดล้อมความสำเร็จ
C-1	30 นาที	วางแผน หาผู้รับผิดชอบ (responsibility) เป็นขั้นตอนที่ทุกคนได้วิเคราะห์ตนเอง แสดงพลังความสามารถ และภารกิจที่จะร่วมทำงานในเรื่องใดได้บ้าง
C-2	30 นาที	จัดทำแผน / กิจกรรม / โครงการ (action plan) ขั้นตอนนี้ต้องร่วมกันเขียนแผน / โครงการ

ความสำคัญของกระบวนการ A-I-C

การพัฒนาชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการเปิดโอกาสให้บุคคล และผู้แทนของกลุ่มองค์กร ต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาชุมชน ร่วมตัดสินใจอนาคตของชุมชน ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนา และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น กระบวนการ A - I - C จะช่วยให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในการวางแผนและการตัดสินใจ ร่วมสร้าง

ความเข้าใจในการดำเนินงาน สร้างการยอมรับ ความรับผิดชอบในฐานะ สมาชิกของชุมชน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนมีส่วนร่วม กระบวนการพัฒนาชุมชน จึงเกิดความต่อเนื่อง และก่อให้เกิดความสำเร็จสูง

ใบงานที่ 1

สถานการณ์ปัจจุบัน สภาพปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียนที่เกิดขึ้น (A1)

คำชี้แจง (ขั้นตอน)

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มๆละ 8 คน และมีครูประจำแต่ละกลุ่มอีกกลุ่มละ 1 คน
2. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนในกลุ่มช่วยกันคิดว่า **“ในปัจจุบันนี้นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรบ้างในห้องเรียน ที่ก่อให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน”** แล้ววาดภาพหรือเขียนลงบนกระดาษที่แจกให้
3. ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนนำเสนอผลงานของตนเองภายในกลุ่มย่อย **โดยสมาชิกในกลุ่มฟังเพื่อนร่วมกลุ่มโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นของเพื่อน แต่สามารถสอบถามรายละเอียดได้**
4. เมื่อนำเสนอครบทุกคนแล้ว ให้สรุปเป็นภาพรวมของกลุ่มย่อย และ **จดบันทึกผลการประชุมลงในใบงานที่ 1**
5. ตัวแทนกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในที่ประชุมใหญ่

**** หมายเหตุ**

ขั้นตอนที่ 2-3 ใช้เวลา 15 นาที (ฟังสัญญาณจากเจ้าหน้าที่)

เวลาที่ใช้ 30 นาที

บันทึกผลการประชุม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(.....)

วันที่

แบบทดสอบทายใจวัยรุ่นจากวีรกรรมในห้องเรียน

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบทายใจวัยรุ่นจากวีรกรรมในห้องเรียนฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการดำเนินการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลในชั้นเรียน
2. แบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน
ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติตนในห้องเรียน แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 100 ข้อ

ตอนที่ 1 เอะคีอิกร ๗๗

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างและกรอกข้อมูลตามความเป็นจริง

1. เพศ: 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ: 1. 12 ปี 2. 13 ปี 3. 14 ปี 4. 15 ปี 5. อื่นๆ ระบุ..... ปี
3. ระดับชั้นเรียน: 1. มัธยมศึกษาปีที่ 1 2. มัธยมศึกษาปีที่ 2 3. มัธยมศึกษาปีที่ 3
4. ผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่เริ่มศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1:
5. อาชีพของบิดา: 1. รับราชการ 2. พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา 3. รัฐวิสาหกิจ
 4. เอกชน 5. รับจ้าง 6. ธุรกิจส่วนตัว
 7. อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
6. อาชีพของมารดา: 1. รับราชการ 2. พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา 3. รัฐวิสาหกิจ
 4. เอกชน 5. รับจ้าง 6. ธุรกิจส่วนตัว
 7. อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
7. วิชาที่ชอบเรียนมากที่สุด:
8. วิชาที่ไม่ชอบเรียนมากที่สุด:

★ **อยากรู้ใจตัวเอง**
ตอบให้ตรงความจริงนะจะ
ไม่มีผลต่อคะแนนในห้องนะ
ถ้าพร้อมแล้ว -->> let go!!

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติตนในห้องเรียน แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับตนเองมากที่สุด (ไม่มีผลต่อวิชาเรียนนะ)

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติสม่ำเสมอ (80 – 100%)

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง (60 – 79%)

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง (40 – 59%)

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยครั้ง (20 – 39%)

ระดับ 1 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติเลย (ต่ำกว่า 20%)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน					สำหรับ ผู้จัด
		5	4	3	2	1	
เมื่ออยู่ในชั้นเรียนในขณะที่ครูสอนฉัน...							
1	ตอบคำถามเมื่อครูถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน						
2	ไม่ใช้โทรศัพท์ ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ใดก็ตาม						
3	จะเงียบ ไม่พูดอะไรทั้งสิ้นเมื่อครูถาม						
4	แสดงความคิดเห็นเมื่อมีการทำงานกลุ่ม/ประชุมกลุ่ม						
5	ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่ครูมอบหมายในชั้นเรียน เช่น นำเสนอ อภิปราย การทดลอง เกมการศึกษา ฯลฯ						
6	ไม่ฟังอภิปราย ไม่ซักถาม ไม่ตอบคำถาม เมื่อครูมอบหมายให้เพื่อน รายงาน/อภิปรายหน้าชั้นเรียน						
7	หยุดพฤติกรรมชั่วคราว แม้ว่าครูจะว่ากล่าว ตักเตือน ลงโทษ						
8	ไม่แสดงความคิดเห็นเมื่อมีการทำงานกลุ่ม/ประชุมกลุ่ม						
9	ไม่ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่ครูมอบหมายในชั้นเรียน เช่น นำเสนอ อภิปราย การทดลอง เกมการศึกษา ฯลฯ						
10	ไม่ร่วมมือในการทำงานกลุ่ม						
11	คุยกับเพื่อนๆ						
12	เล่น หยอกล้อกับเพื่อนๆในชั้นเรียน						
13	แอบใช้โทรศัพท์ ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ใดก็ตาม						
14	แอบใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นใด เช่น เครื่องเล่นเกม / iPad/iPod/ เครื่องเล่นเพลง mp3 ฯลฯ						
15	หยุดพฤติกรรมนั้นทันทีหากครูว่ากล่าว ตักเตือน ลงโทษ						
16	ตะคอก ด่าทอ เพื่อนๆในชั้นเรียน						
17	แอบอ่านหนังสือการ์ตูน หรือหนังสืออื่นๆที่ไม่ใช่หนังสือเรียนในวิชาที่กำลังเรียน						
18	มักจะไม่ถามครูหากมีข้อสงสัย						
19	นั่งงาน แบบฝึกหัด การบ้านวิชาอื่นขึ้นมาทำ						
20	แอบทำการบ้านของวิชาที่เรียน เพื่อจะส่งให้ทันทำคาบเรียน						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน					สำหรับ ผู้จัด
		5	4	3	2	1	
เมื่ออยู่ในชั้นเรียนในขณะที่ครูสอนฉัน...							
21	คุยกับเพื่อนๆจนเสียงดังหากครูไม่ตักเตือน						
22	พูดจาด้วยถ้อยคำหยาบคาย ทะเลาะ ฯลฯ						
23	ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ใช้สื่อประกอบการสอนที่ครูเตรียมมาอย่างคุ้มค่า เช่น VDO Power Point แผ่นพับ บัตรคำ เอกสารประกอบการเรียน ฯลฯ						
24	ลุกขึ้นเดินไป-มาในห้องเรียน						
25	ทำร้ายร่างกายครูหรือเพื่อนนักเรียน						
26	พูดจาตลก เฮฮา กับครูและเพื่อนในชั้นเรียน						
27	โยน ขว้างปาสิ่งของเพื่อระบายอารมณ์						
28	ทะเลาะวิวาทกับครูหรือเพื่อนนักเรียน						
29	ล้อเลียนครู						
30	เถียง หากครูว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษ						
31	ทำเสียงประหลาด หรือแสดงพฤติกรรมอื่นๆที่รบกวนครูและเพื่อนนักเรียน หากครูเลิกสอนช้ากว่าเวลาเลิกเรียน						
32	แสดงท่าทางไม่พอใจ เมื่อถูกว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษ						
33	โยนกระดาษ(จดหมาย) เพื่อสื่อสารกับเพื่อนแทนการพูด						
34	ขาดสมาธิจดจ่อกับการเรียนตลอดคาบเรียน						
35	แสดงอาการต่อต้าน ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดๆ (ตะโกน เปล่งเสียงประหลาด ให้อึ้ง เคาะโต๊ะ) หากรู้สึกว่รับไม่ได้กับเหตุการณ์ในห้องเรียน						
36	ส่งเสียงตะโกนขึ้นมามากๆโดยไม่มีสาเหตุ เพื่อผ่อนคลาย หยอกล้อ เล่นกัน ฯลฯ						
37	โยน ขว้างปาสิ่งของเพื่อส่งสิ่งของนั้นให้เพื่อน						
38	ใช้คำถ่มที่เกี่ยวข้อและไม่เกี่ยวข้องกับวิชาเรียนเพื่อยั่ว หรือรบกวนครูและเพื่อนในชั้นเรียน						
39	ไม่หนีเรียน ไม่โดดเรียน						
40	ทำตัวเหมือนเดิมถึงแม้ครูจะว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษ						
41	ไม่ขออนุญาตออกนอกชั้นเรียนโดยไม่มีสาเหตุอันควร						
42	ไม่สามารถอดทนได้หากรู้สึกเบื่อ ไม่อยากเรียน						
43	ไม่อดทนถ้าหากฉันป่วย						
44	ส่งงาน/แบบฝึกหัด/การบ้าน ที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด ไม่ล่าช้า						
45	เข้าเรียนตรงเวลา ไม่เคยเข้าเรียนสาย						
46	ไม่ดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนส่วนรวมในห้องเรียน เช่น อุปกรณ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ ไต้ะ แก้วใส สื่อการสอนของครู ฯลฯ						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน					สำหรับ ผู้จัด
		5	4	3	2	1	
เมื่ออยู่ในชั้นเรียนในขณะที่ครูสอนฉัน...							
47	หนีเรียน โดดเรียน						
48	ทำผิดกฎระเบียบ/ข้อตกลงในชั้นเรียน เช่นเข้าเรียน โดดเรียน หรือ ข้อตกลงอื่นๆ (ตามตกลงของแต่ละวิชา)						
49	นั่ง นอน หรือทำกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องได้โต๊ะเรียน						
50	ลอกงาน/ลอกแบบฝึกหัด/ลอกการบ้าน ที่ได้รับมอบหมายจากเพื่อนที่ทำเสร็จแล้ว						
51	ส่งงาน/แบบฝึกหัด/การบ้าน ที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด (ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนดแม้เพียงนาทีเดียว)						
52	นอนหลับ หรือฟุบลงบนโต๊ะเรียน						
53	นำอุปกรณ์การเรียนส่วนตัวมาไม่ครบหรือขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องใช้ในชั้นเรียน เช่น เครื่องเขียน หนังสือ เอกสาร หรือสิ่งของที่ครูมอบหมายให้นำมาในแต่ละครั้ง ฯลฯ						
54	ไม่ดูแลรักษา อุปกรณ์การเรียนส่วนตัว เช่น เครื่องเขียน หนังสือ เอกสาร หรือสิ่งของที่ครูมอบหมายให้นำมาในแต่ละครั้ง ฯลฯ ลืมทิ้ง สูญหาย ไม่พร้อมใช้งานในครั้งต่อไป						
55	ขออนุญาตออกนอกชั้นเรียนโดยไม่มีสาเหตุอันควร						
56	นำอาหาร เครื่องดื่ม ขนม เข้ามารับประทานในห้องเรียน ทั้งๆที่มีประกาศห้าม/ขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนและครู						
57	ได้รับการว่ากล่าวตักเตือน ลงโทษจากครู เพราะเคยทำผิด						
58	เข้าเรียนตรงเวลา ไม่เคยเข้าเรียนสาย						
59	ไม่นอนหลับ หรือฟุบลงบนโต๊ะเรียน						
60	ไม่นำการ์ตูน หนังสือเรียนอื่นมาอ่านในวิชาที่กำลังเรียน						

ภาคผนวก ง
คะแนนแบบวัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

นักเรียน ลำดับที่	คะแนนพฤติกรรมในชั้นเรียนจากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น			
	กลุ่มทดลอง (E)		กลุ่มควบคุม (C)	
	ก่อนทดลอง (E11)	หลังทดลอง (E12)	ก่อนทดลอง (C11)	หลังทดลอง (C12)
1	1.8	1.8	3.79	3.6
2	2.82	1.77	3.54	3.24
3	2.79	3.2	2.15	2.03
4	2.39	1.79	3.8	3.49
5	3.74	2.2	3.25	3.28
6	3.2	2.48	3.5	3.47
7	3.24	2.1	3.26	3.29
8	3.81	1.88	2.54	2.53
9	2.64	2.38	2.87	3.1
10	3.92	1.5	2.19	2.26
11	2.26	1.7	2.92	3.06
12	3.83	1.59	3.34	3.38
13	3.54	2.26	3.14	3.06
14	3.478	2.05	3.3	2.97
15	4.01	2.33	2.33	2.77
16	2.73	2.63	2.65	2.57
17	3.32	3.16	3.2	3.13
18	3.16	3.04	3.18	3.73
19	2.83	2.6	2.97	3.3
20	3.31	2.56	2.48	2.24
21	3.03	2.94	2.71	2.67
22	2.96	2.14	2.86	2.8
23	2.54	1.54	2.72	2.97
24	2.91	2.83	3.03	2.93
25	3.58	2.11	3.16	3.09
26	2.98	2.42	3.46	3.2
27	2.94	2.87	2.78	2.87
28	2.78	2.52	3.51	3.47
29	3.61	2.09	3.99	3.97
30	3.12	3.33	3.24	3.14
31	4.08	1.47	2.96	2.89
32	3.56	2.34	2.96	2.91
33	2.63	2.24	1.49	1.5
34	3.33	1.68	3.12	3.12
35	3.22	2.33	2.96	2.98
36	3.41	1.91	3.22	3.22
37	3.14	2.32	2.92	2.97
38	3.34	2.05	1.45	1.43
39	3.28	2.39	3.63	3.57
40	3.21	2.59	2.63	2.56
เฉลี่ย	3.16	2.28	2.98	2.96

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายณัฐดนัย บุตรพลับ เกิดวันที่ 21 กันยายน พ.ศ.2530 ที่จังหวัดเพชรบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์-เคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อปีการศึกษา 2553 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ปัจจุบันรับราชการเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ตำแหน่งอาจารย์ สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์